

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

PO ZBOROVANJU V VERONI

NI OPRAVIČILA JE FAŠIZEM RES V ZATONU?

ANDREJ BRATUŽ

Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi, da je diplomat, "kdor zna ravnati z ljudmi spretno, okoliščinam ustrezno". V italijanskem enciklopedičnem besednjaku (*Dizionario enciclopedico Grolier*) pa beremo, da "diplomat ravna obzirno in preudarno".

Gotovo nisem sam prejšnji teden molče in osuplo strmel, ko sem ugotavljal, s kolikšnim poudarkom je zlasti krajevni italijanski dnevni tisk poročal o intervjuju, ki ga je imel slovenski veleposlanik v Rimu Peter Andrej Bekeš z dopisnikom tednika "Il Borghese" in ga je ta objavil v 9. številki (11. marec letos). Naravnost mučno je bilo brati, kako so vneto glodali ta dogodek vsi naši stari znanci, kot so Menia, Caputo, Giacomelli in drugi. Eni so zahtevali, naj Ljubljana nemudoma uradno prekliče Bekeševa izvajanja, drugi so terjali celo njegov izgon iz države! Ponujena priložnost je bila očitno preveč vabljiva, da je naši stari znanci ne bi pridno izkoristili in nas nekaj dni polivali z gnojnico vsevprek.

Po "incidentu" je Bekeš na slovenski državni televiziji potrdil, kar je bil dejal že tednikovemu dopisniku, češ da je "le hotel, naj se nehajo nekatere dvoumnosti, ki izhajajo iz delnega poznavanja problemov". "Pred meseci sem bil gost v Latini - je še dejal - in so mi ploskali tudi predstavniki Nacionalnega zavezništva. Tista izkušnja mi je dala razumeti, da je ta pot prava." Če prav razumemo, si je mož zastavil težko nalogo: prepričati naše "zgodovinske" nasprotnike, da "peta velesila na svetu ne more mimo manjšin".

Objavljeni intervju sem seveda natančno in večkrat prebral. Bekeš pravi, da so bila njegova izvajanja predmet manipulacije, medtem ko dopisnik trdi, da je intervju pred pričami posnel na trak. Naj bo karkoli, eno je popolnoma jasno: najvišji predstavnik slovenske države v Rimu ni ravnal ne spretno ne okoliščinam ustrezno, skratka ni ravnal diplomatsko.

Peter Andrej Bekeš je že nekaj časa v italijanski prestolnici in dozda tako rekoč ni javno dal glasu od sebe, kar so poznavalci razmer opravičevali z njegovim ne prav dobrim zdravjem. Ali ne bi bilo bolj modro, če bi odslej raje skrbel za svoje zdravje, veleposlaniške dolžnosti pa prepustil človeku, o katerem je dokazano, da je sposoben "rafinirano voditi diplomatske posle ali rafinirano gojiti osebne stike", kot v učbenikih beremo, da se spodobi diplomatu?

Neljubi dogodek še kako zadeva tudi našo slovensko manjšino v Italiji in zato za molk v našem časniku pri najboljši volji ne bi bilo opravičila.

DRAGO LEGIŠA

Dandanes se veliko piše o ideologijah in njihovem zatonu, zlasti po padcu berlinskega zidu in komunizma sploh. Dvajseto stoletje so, kot znano, močno karakterizirale prav nekatere skrajne ideologije. Tako fašizem in nacizem z desne ter komunizem z leve strani. Te so vsaka po svoje desetletja in desetletja pogojevale evropsko in svetovno politiko ter ogrožale in uničevale svobodo in dostojanstvo milijonov in milijonov ljudi. Žrtve obeh skrajnosti so še danes svetel vzor zvestobe in vere v demokracijo, svobodo in solidarnost med ljudmi brez ozira na barvo kože, jezik, veroizpoved ali politično prepričanje posameznika.

Ali pa je danes res vse to že mimo? Zaustavimo se nekoliko ob prvi skrajni ideologiji, ob fašizmu, ki je zlasti v Italiji (kjer je zgodovinsko nastal) zapustil trajne in v glavnem skrajno negativne sledove. Res so že pred nastankom italijanskega desničarskega gibanja marsikje po Evropi tudi pomembni teoretiki pridigali o temah, ki jih je potem nacifašizem osvojil. Dovolj, da spomnimo na to, kar je v 19. stol. pisal francoski politolog in politični filozof De Gobineau, ki je pisal o neenakosti človeških ras. Zatem je šel na podobno pot nemški romantični filozof Nietzsche s svojim naukom o nadčloveku, kar je posebno oplodilo nemški politični prostor in kasneje nacionalsocialistično ideologijo (Rosenberg idr.).

Tudi v Italiji še od časa do časa nastane polemika o fašizmu včeraj in danes. Kot vemo, sta danes v državi dve stranki, ki sta dediča nekdanje fašistične stranke. Prva je Nacionalno zavezništvo (Alleanza nazionale - AN), ki jo vodi posl. Fini, nekdanji tajnik skupnega misovskega gibanja. Druga skupina, manjša, pa je nekako "pravoverna" nasled-

FOTO R. DOLHAR

nica bivše stranke MSI, ki ohranja tudi to ime. Vodi jo Pino Rauti. Prav AN je pred kratkim imela v Veroni svojo vsedržavno programsko konferenco, na nji pa so nastopili skoraj vsi italijanski vidni politični voditelji. Tu je poslanec Fini med drugim dejal, da njegova stranka danes želi pospraviti preteklost, čeprav še vedno ohranja svoj zgodovinski spomin. Hotel je prikazati svojo politično silo kot novo, moderno evropsko desničarsko stranko, daleč od nostalgij preteklosti. Mu je to uspelo? Res je v svojem govoru med drugim zavrnil nekatere znane fašistične krivične ukrepe oz. zakone, kot so bili npr. rasistični zakoni. Ti so Judom v Italiji v bistvu onemogočili

normalno civilno življenje in ustvarili preganjanje in podobno. To je vse lepo in prav. Vendar bi z isto logiko lahko pričakovali, da bo voditelj Nacionalnega zavezništva obsodil tudi druge fašistične zločine, ki sta jih Duce in njegov režim predvsem naredila nad narodnimi manjšinami. V prvi vrsti mislimo tu prav na primorske Slovence in Hrvate, ko so v času temnega dvajsetletja fašisti divjali nad našim življenjem, nad našo kulturo in šolo, našo zemljo itd. Vsega tega pa nismo pričakali. Fini je hitro po obsodbi židovskega preganjanja spomnil še na Italijane, ki so končali v fojbah. To je vse razumljivo, toda ne obrazloži glavnega vzroka za

nastalo tragično stanje po zadnji vojni.

Kaj to pomeni? Znani italijanski zgodovinar Nino Valeri je zapisal, da je fašizem dedna bolezen italijanskega naroda. Ne bomo se na tem mestu spuščali v debato, v čem in koliko je to lahko res. Res pa je gotovo, da je v vsakem narodu lahko prisoten trenutek v njegovem zgodovinskem in socialnem razvoju, ko se v pojmovanju njegove vloge lahko pojavijo nevarne težnje precenjevanja samega sebe in lažne zavesti o višjem poslanstvu ali nadvladi nad drugimi narodi in ljudmi. Tega se moramo vsi varovati in zavrtniti vsako tako tolmačenje narodove vloge, zlasti one, ki temelji na biološkem ali rasnem pojmovanju naroda. Lepo pravi o tem slovenski filozof France Veber, ki veliko razmišlja o pravem in nepravem pojmu naroda. Pri tem zlasti svari pred pretiranim nacionalizmom in zato zmotnim narodnim čutom, ko npr. pravi: "Zato preti tudi sami nacionalni misli nevarnost, da pretirava zdaj sam plemensko-rasni vidik življenja in zdaj narodno-nacionalnega." In kaj je prinesel Evropi in svetu prav rasizem s svojimi zablodami, kaže sama sodobna zgodovina.

Zato danes ni mogoče obsojati ene plati nekdanje politike fašističnega režima, kot je bilo recimo židovsko vprašanje, in obenem zamolčati drugo. Saj so že mnogo prej v povojni dobi vidni italijanski zgodovinarji (Salvatorelli) pravilno opozorili na krivice italijanskega fašizma tudi do Slovencev v Italiji. Danes se marsikdaj to vse preveč navezuje le na problem fojbe in še to brez resne zgodovinske kritike. Vse to lahko od časa do časa prebiramo tudi v italijanskem periodičnem tisku, ki pa vsaj sramežljivo prizna tudi določeno vzročno zvezo med temi dogodki.

STRAN 2

02 Saša Rudolf
NEVARNOST NOVEGA ŽARIŠČA

"Kdor misli, da bo lahko vladal brez politike, si dela prazne upe. Gre namreč za staro reakcionarno utvaro."

(LUCIANO VIOLANTE, PREDSEDNIK POSLANSKE ZBORNICE)

02 Miro Oppelt
DIPLOMACIJA LJUBEZNI

03 Iva Koršič / intervju
BOŽIDAR TABAJ

04 Zvone Štrubelj
DR. ANGEL KOSMAČ O BORŠTU

06 Peter Merkū / podlistek
EKSODUS IZ ISTRE IN IZ SUDETOV

07 OB RAZŽALITVI BREZJANSKE MARIJE

07 Nada Pertot
SPET JEZIKOVNI KOTIČEK

09 Ivan Žerjal
"VENEC SPOMINČIC MOŽU NA GROB"

11 Iva Koršič
USPEŠNA PREMIERA ODRA 90

12 V UKVAH KNJIŽNICA SALVATORE VENOSI

15 Anna Pugliese
ZGODBA O HERMANNU MAIERJU

OLJKE NE BO VEČ

DIPLOMACIJA LJUBEZNI

NEVARNOST NOVEGA ŽARIŠČA

SAŠA RUDOLF

Prvič po desetih letih srbska policija ni razgnala albanskih demonstrantov v Prištini, Peću, Mitrovici, Podujevu in ostalih večjih kosovskih središčih, pač pa v polni bojni opremi od daleč opazovala dogajanja na ulicah. Množična udeležba na manifestaciji je zavrnila govornice o notranjih sporih med kosovskimi Albanci in potrdila, da je Ibrahim Rugova še dalje njihov nesporni vodja. Krvavi napad srbske policije na dreniškem področju, ki naj bi uničil kosovske teroriste, je deloval kot boomerang. Milošević se je znova uštel: z represijo je še utrdil skupno albansko zavest in celo omahljivce prepričal, da Kosovo ne more živeti s Srbijo in v Srbiji. Najnovejša zgodovina ga ni izučila. Načrtoval je veliko Srbijo, netil sovraštvo, povzročil krvave spopade na Kosovu, ko je Albanec odvezel avtonomijo, nato hujškal k oboroženemu spopadu v Sloveniji in Hrvaški, končno pa zakrivil bosansko tragedijo, čeprav mu je Evropa s svojo kratkovidno politiko dalj časa nehoti pomagala,

la, ko je zavlčevala z mednarodnim priznanjem Slovenije in Hrvaške, ko ni preprečila krvavih spopadov v Slavoniji, na kninskem področju in v Bosni, predvsem pa z uvedbo sankcij, ki so podobno kot v Iraku še utrdile diktatorjevo moč in priljubljenost med preprostim ljudstvom. Tudi zdajšnje grožnje s sankcijami bodo po eni strani še zaostrele gospodarski položaj, ki meji na revščino, po drugi pa prisilile opozicijo, da podpre Miloševića, saj se nihče ne more odpovedati Kosovu, zibelki srbstva.

Toda zgodovina se ponavlja. Namesto velike Srbije, bo ostal le beograjski pašaluk. S ponavljanjem napak je Milošević najprej izgubil Slavonijo, kasneje kninsko področje, zdaj pa najverjetneje še Kosovo, saj se Albanci ne zadovoljujejo več z avtonomijo, pač pa zahtevajo neodvisnost. Če Evropa ne bo znala z dejanji prepričati ponovitve bosanske tragedije, bo izbruhnilo novo žarišče, ki zna destabilizirati ne le Kosova in Albanije, pač pa tudi Makedonijo.

S 1. STRANI

JE FAŠIZEM RES V ZATONU?

Zgodovina naj bi bila učiteljica življenja, pa temu, kot kaže, ni vedno tako. Sama politična dialektika nudi strankam in posameznikom mnogo načinov za spretno manipulacijo zgodovine. Zgodovinske stvarnosti pa kljub temu nič ne more spremeniti, tudi čas ne. Primorski Slovenci bomo zato verno hranili svoj zgodovinski spomin na tragično obdobje črne diktature. Iz same polpretekle dobe in našega junaškega odpora pa bomo tudi črpali moč za nove in vedno aktualne boje v tem našem slovenskem prostoru.

NOVI SLOVENSKE obrambni minister bo, kot kaže, dipl. strojni inženir, mag. Alojz Krapež. Star je 40 let in se je rodil na Otlci. V teku je parlamentarni postopek za njegovo uradno imenovanje. Politično pripada SLS kot njegov predhodnik Tit Turnšek, čigar ministrsko kariero je, vsaj gledano od zunaj, prekinila t.i. zadeva Zavrče. To je kraj ob meji s Hrvaško, kamor sta zšla pripadnika varnostno-obveščevalne službe s kombiniranim z dragimi napravami, ki so bile zaplenjene.

PRESEDNIK REPUBLIKE Scalfaro zavrača možnost, da bi se mu podaljšal mandat, ki bo potekel v maju prihodnjega leta. Odločno se zavzema, da bi parlament čimprej odobrila ustavne reforme, tako da bi prihodnjega predsednika izvolili po novih predpisih.

Ameriška državna tajnica Madeleine Albright se je med nedavnim obiskom v Rimu, sprejel jo je tudi papež Janez Pavel II., mudila dolgo uro pri skupnosti sv. Egidija. Šlo je za dodatno mednarodno priznanje poslanstvu in učinkovitosti skupnosti, ki je nastala pred 30 leti med višješolci na pobudo Andrea Riccardija. Nastala je za udeležanje koncilskih smernic odprtosti in ljubezni do revnih in osamelih. Skupnost je postala javno mednarodno združenje laikov v službi evangelija in evangelizacije s prvenstveno nalogo pomoči odrinjenim. Kristjani, ki se ne vdajajo pred krivico, nestrpnostjo, zaprtostjo. Okrog 17 tisoč članov skupnosti skrbi za reveže, zasvojene z mamili, bolnike za aidsom, ostarele od držav nekdanje Sovjetske zveze do južnoameriških in evropskih bednih predmestij in tragičnih razsežnosti srednjeafriških beguncev pred pokoli. Njihovo poslanstvo med priseljenci je odprlo pot reševanju velikih mednarodnih zapletov. Posluš in dojemanje bede je izostril tudi vlogo vzporedne diplomacije, ki jo priznava ves svet. Skupnost sv. Egidija je omogočila doseg miru v Mozambiku po 16 letih krvave državljanske vojne, konec 30-letne državljanske vojne v Gvatemali. L. 1995 so dosegli najširšo temeljno izjavo za politično premostitev alžirske tragedije, ki ostaja še vedno edino možno izhodišče za prenehanje krvoprelitja. Imela je veliko vlogo pri premostitvi najhujše krize v Albaniji. Od vsega začetka je bila aktivna pri premoščanju bosanske krize. S Kosovom se ukvarja že leta. Odločilno je posredovala med Miloševićem in Rugovo in dosegla okvirni dogovor za vrnitev albanskega šolstva, ki pa se še ni uresničil. Duhovni asistent skupnosti Vincenzo Paglia nadaljuje v teh dneh svoje posredovanje. Izredno vlogo ima skupnost pri pospeševanju ekumenizma še zlasti s pravoslavnim svetom pa tudi splošnega sodelovanja svetovnih verstev v prvi vrsti z islamom in judovstvom pa tudi z velikimi verstvi Daljnega vzhoda. Živo goji plamenico velikega medverskega srečanja v Assisiju na pobudo papeža Janeza Pavla II. iz l. 1986 v znamenju utrjevanja združevalnih

MIRO OPPELT

silnic pred razdvajanjem. Pri svojem poslanstvu ohranja skupnost sv. Egidija skromnost in marljivost mravelj pri gradnji miru. Ostaja pa prvenstveno in dejavno poslanstvo pomoči ubogim pri nas in po vsem svetu. Prav to pričevanje odpira skupnosti poti pri premoščanju sporov in reševanju nerešljivih vprašanj v duhu molitve, evangelija in solidarnosti. Papež je skupnosti v nagovoru dejal: "Niste si postavili druge meje razen ljubezni." Kard. Martini, ki je pred imenovanjem za milanskega nadškofa sam nekaj časa deloval v skupnosti, pa jo je takole označil: "Tu jemljejo molitev resno, resno jemljejo Sveto pismo, resno jemljejo revne."

Za poglobitev poznanja skupnosti sv. Egidija svetuje: Andrea Riccardi: Sant' Egidio, Roma e il mondo, Ed. San Paolo.

Na junijskih deželnih volitvah ne bo skupne liste Oljke. To je bilo dokončno potrjeno na sestanku deželne koordinacije strank levosredinskega zavezništva dne 4. marca v Vidmu. Sestanka se je udeležil tudi deželni tajnik SSK Martin Breclj in na osnovi mandata, ki mu ga je potrdilo deželno tajništvo stranke na svoji zadnji seji 3. marca v Nabrežini, na njem do zadnjega zagovarjal skupen nastop strank levosredinskega zavezništva. To isto stališče so na videmskem sestanku zagovarjali tudi predstavniki Ljudske stranke (PPI), zelenih, socialistov (SI) in republikancev (PRI) ter Gibanja za Oljko, toda na skupno listo ni pristala DSL, ki se je odločila, da se na junijskih deželnih volitvah predstavi samostojno s svojimi ožjimi zavezniki, s katerimi snuje novo stranko levičarskih demokratov.

SSK ocenjuje, da pomeni zavrnitev skupnega nastopa Oljke hudo napako, saj bo to privedlo do novih globokih in mogoče nepovratnih razhajanj v levosredinskem zavezništvu ter najbrž celo do razbitja samega zavezništva. Skupna lista Oljke bi vendarle predstavljala skupno politično streho za dobršen del politično organiziranih Slovencev v F-Jk, kar bi bilo še toliko bolj dragoceno spricho dejstva, da volilna zakonodaja nikakor ne jamči zastopanosti slovenske manjšine. Očitno pa so v DSL prevladali ožji strankarski interesi (sicer legitimni) nad vsemi ostalimi vidiki.

SSk jemlje na znanje nastali položaj. Kot je njeno deželno vodstvo potrdilo tudi na svoji zadnji seji, pa bo stranka skušala vsekakor poiskati način, da bodo v novem deželnem svetu zastopani Slovenci v Italiji, ki zagovarjajo načelo avtonomne politične prisotnosti slovenske manjšine.

Deželno tajništvo SSK je na svoji torkovi seji v Nabrežini nadalje pozitivno ocenilo potek in rezultate srečanja med predstavniki tradicionalnih komponent slovenske manjšine, do katerega je prišlo 25. februarja v Gorici. Predstavniki tradicionalnih komponent slovenske manjšine so na sestanku ustanovili ožjo delovno skupino, ki bo preučila morebitne popravke skupnega zakonskega predloga za globalno zaščito Slovencev v Italiji; se zavzeli za spoštovanje dogovorov o imenovanju garantov za občila slovenske manjšine in o ureditvi lastništva t.i. "družbenih" nepremičnin slovenske manjšine, kakor je bilo sklenjeno ob ustanovitvi Zadruga Primorski dnevnik; se zavzeli za to, da bi skupno "nadgradili" staro formulo skupnega predstavnika v smeri demokratično izvoljenega skupnega zastopstva Slovencev v Italiji. SSK ocenjuje, da gre za pomembne premike načelne narave, dokler se iz njih ne bodo rodili otipljivejši rezultati, pa stranka ne namerava zunanje nastopati skupno z ostalimi komponentami slovenske manjšine.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

STORITI VSE, DA NE BI SLOVENCEV ZAJELA NEVARNA MEDSEBOJNA NESTRPNOST

Kar se zadnje čase dogaja v Sloveniji, je prav gotovo zaskrbljujoče. Pozivi na dobrosedno fizično izločenje političnih nasprotnikov s sklicevanjem na medvojne in povojne poboje, poleg tega sistematično sramotenje katoliške Cerkve, ki je doseglo svoj višek s podgano v naročju brezjanske Matere Božje, vse to so dejstva, ki jim ni najti primere v času po padcu berlinskega zidu. Čez noč se je pokazalo, da je bila Slovenija vse predolgo uspravna s prepričanjem o lastni nedolžnosti, čeprav je med drugo svetovno vojno doživela bratomorni boj kot številni drugi narodi. Toda medtem ko je povprečni Slovenec prepoznal omenjeno tragedijo poslednjega svetovnega spopada le pri drugih, je ostal prepričan, da se sam ni obremenil s prav istimi bratomornimi obračunavanji. Z drugimi besedami: povsod je bila vojna krvava, povsod je brat moril brata, le v Sloveniji naj bi bilo drugače. V Sloveniji naj bi namreč "pravi" Slovenci pobijali sobrate "izdajalce", kar pa je že zasluga. Ob sedanjih primerih nestrpnosti se je pokazalo, kako prav so imeli tisti, ki so od osamosvojitve dalje zahtevali resnično spravo, pokop mrtvih z obeh strani - le na ta način bi se bolečine preteklosti v sedanjosti pomirile in bi slovenski narod po dolgih desetletjih končno ublažil svojo notranjo razklanost. Namesto tega so nasledniki povojnega režima storili vse, da do sprave še ni prišlo, svoj delež odgovornosti pa nosi tudi pomladna politika, ki je s svojo popustljivostjo vzbudila v privržencih nekda-

nega sistema upanje, da je spet mogoče obnoviti čas pred padcem berlinskega zida. Verjetno zato popušcanje živcev, obračunavanje s Cerkvijo in grožnje tistim, ki so jim bili namenjeni kruti obračuni pred pol stoletja, vse skupaj zelo podobno razmeram, ki jih poznajo nemara le še v osrčju Balkana.

Ob takšnem stanju je nujno izreči odločno besedo celotnemu slovenskemu narodu ter predvsem politikom, ki jim je naloženo modro vodenje države. Trenutne razmere je namreč treba čimprej spremeniti in slednjič na človeški način razrešiti še vedno nerazrešeno preteklost, ki kot da hoče uveljaviti svoja nestrpnost in kruta pravila. Izpadov zadnjega časa nikakor ne gre podcenjevati, na kar je opozoril tudi predsednik države Milan Kučan, zakaj od do kraja zaostrenih besed in groženj do fizičnih dejanj je le korak. Slovenija kot država bi zato morala ukrepati hitro in odločno, posebno še, ker utegnejo najnovejši balkanski dogodki temperaturo povišati in sprožiti nerazodnost. V tem smislu lahko na matično domovino vpliva tudi naša manjšina in z jasnimi besedami svetuje pomirjujoče odločitve ter tudi ustrezna politična dejanja. V tem trenutku je gotovo mogoče marsikaj izboljšati in še ni nič izgubljenega oz. zamujenega, kot je po drugi strani res, da bi bilo predolgo odlašanje brez pravih dejanj za Slovenijo, če že ne nevarno, vsaj skrajno nekoristno in nemara celo tvegano.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMIAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28. I. 1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000, FC
INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

INTERVJU / BOŽIDAR TABAJ

GLEDALIŠČE, MOJE VESELJE!

IVA KORŠIČ

Sivo, deževno nedeljo so prevetrili veseli štandreski igralci, ki so 1. marca nastopili v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž s svojo zadnjo uspešnico. Številne gledalce so spravili v odkrit smeh in dobro voljo z Molièrovim Skopuhom, ki so ga tako že tretjič prikazali na Goriškem. Premiera je bila namreč v štandreski župnijski dvorani A. Gregorčič v soboto, 14. februarja. Po odličnem uspehu v domačem kraju bodo sedaj štandreski igralci svojo uprizoritev ponesli v druge dvorane v zamejstvu, Sloveniji in morda še kam. V predstavi so se prav vsi dobro izkazali; nad vsemi pa je blestel zoprni, a čudoviti skopuh - Božidar Tabaj. Prav Tabaja, za prijatelje Boža, ki letos slavi tridesetletno neločljivo zvezo z muzo Talijo, smo poprosili za razgovor. Čeprav je poleg svojega poklicnega dela obremenjen še z mnogimi obveznostmi - med drugim je predsednik rajonskega sveta Štandrež, dolgoletni pevec pri domačem mešanem cerkvenem zboru, član odbora PD Štandrež in ZSKP -, je brez obotavljanja, s svojim prešernim nasmehom na obrazu takoj sprejel povabilo za pogovor.

Preden se najin razgovor zasučje okrog gledališkega sveta, bi te rada vprašala, koliko časa si že predsednik rajonskega sveta Štandrež, kakšne pristojnosti ima ta organ in s kakšnimi težavami se ukvarjate člani.

Odgovor bom pač moral strniti v nekaj vrstic, sicer bi lahko porabil več strani, če bi hotel izčrpno odgovoriti na to vprašanje. Že šest let sem predsednik rajonskega sveta Štandrež. To je zelo težka naloga. Vseh članov nas je dvanajst; od teh so le štirje domačini, ostali so priseljenci ali celo osebe, ki ne živijo v Štandrežu in so seveda italijanskega rodu. Zato vsi niso občutljivi za naše stvarne težave. Kljub vsem oviram pa smo v šestih letih s pomočjo vaških društev izvedli precej načrtovane: uredili smo del cestnega omrežja in zelenih površin; posvetili smo se tudi socialnemu področju. Med lanskimi počitnicami smo že tretje leto priredili poletno središče za osnovnošolce. Prejšnji teden smo v sodelovanju z župnijo odprli nov center - Srečanje. Ime ni naključno; njegov namen je omogočiti starejšim vaščanom, da se srečujejo in tako preženejo samoto, ki jih tare. Ker se bližajo občinske volitve in z njimi tudi tiste v rajonske svete, bi se morali vsi potruditi, da bi izvolili dobro zastopstvo ne samo v Štandrežu, ampak tudi na goriški občini. Razne težave se rešujejo na politični ravni, zato si moramo pridobiti dobrih sogovornikov, ki bodo dovezni za naše probleme. Omenil bi še dve pereči vprašanji, ki sta vezani na regulacijski načrt: dokončna ureditev postajališča za tovornjake in ureditev industrijske cone. Obe bi hudo prizadeli Štandrežce: postajališče bi segalo do Jeremitišča. Podrli bi nekaj hiš in deset ljudi - tudi mladih družin - bi ostalo brez doma. Po zadnjem načrtu bi tovarne v ulici sv. Mihaela sezidali tako rekoč na pragu hiš. Ne vem, če nam bo uspelo prepričati to zlo, a z vsemi močmi se borimo, da ne bi že spet okrnili naše zemlje.

Sedaj pa se povrniva k tebi. Obiskovalci gledaliških dvoran tostran in onstran meje te kot igralca zelo dobro poznajo. Nešetokrat si jih razveselil s svojimi posrečenimi junaki; verjetno

pa te - razen Štandrežcev in Goričanov - malokdo osebno pozna. Zato bi te najprej vprašala, ali bi povedal kaj o sebi, svojem otroštvu, mladeniških letih.

Rodil sem se v Štandrežu po koncu druge vojne. Doma smo bili v petih: oče Alojz, mama Marija, jaz in dva brata. Izhajam iz kmečke družine. Ker so bili takrat hudi časi, smo morali otroci že od mladih nog pomagati na polju. Morda smo bili včasih bosji ali malce raztrgani, lačni pa nikoli. Vrtec in osnovno šolo sem obiskoval v domači vasi, v Gorici pa nižjo srednjo, tedanjo gimnazijo. Žal nisem mogel nadaljevati šolanja, ker pač "vsak sold je prišel prav v hiši". Zaposlil sem se najprej v mehanični delavnici, zatem pa na pošti. Spominjam se, da smo se otroci zelo radi zbirali na vasi, na Pilošču, kjer je bilo naše središče. Tam je prebivalo veliko družin s številnimi otroki. Najraje smo se igrali skupinske igre, takšne, kakršnih sedanjí otroci ne poznajo več. Radi smo se tudi preoblačili v nonote, mame, očete in v veselje domačih smo zaigrali kak prizorček. Morda je bil v tem že nekakšen zametek mojega poznejšega veselja do gledališke igre.

Bralci so gotovo radovedni, kako je prišlo do tvojega prvega stika z odrskimi deskami.

Že v mladosti me je zanimalo igranje, toda vsi - v šoli, župnišču - so mi zatrjevali, da nisem primeren za na oder; povedali pa mi niso zakaj. Leta 1968 je štandresko društvo naštudiral Linhartovo Županovo Micko za Praznik špargljev. Že tedaj je bil ob tem prazniku kulturni program na prostem; plesa pa ni bilo. Delo je režiral pokojni g. dekan Žorž. Nekaj dni pred premiero si je eden izmed igralcev - poosebljal je Monkoka - na delu zlomil nogo. Prisiljeni so pač bili poiskati nadomestnika, ki bi bil pripravljen v nekaj dneh naučiti se teksta. K meni je prišla moja teta Pepca in me prepričevala, naj vendar sprejemem ta vskok. Besedila ni bilo veliko, z lahkoto sem se ga naučil in prvič stopil na oder... in tam sem se "pokvaril", nisem se več rešil iz te odrske mreže.

Bi lahko na kratko orisal svoje sodelovanje pri dramskem odseku?

Začelo se je tako, kot sem povedal. Do igranja sem seveda imel ve-

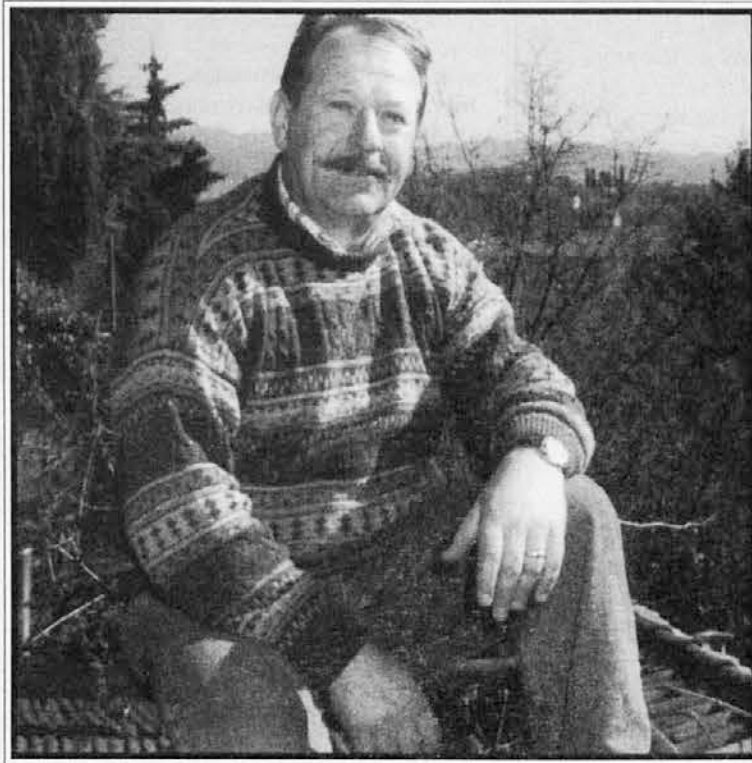

FOTO BUMBACA

liko veselja. Aktivno sem se vključil v društvo in sprejel funkcijo odgovornega za dramsko dejavnost. Nikdar pa nisem hotel izstopati; vedno mi je bila pri srcu skupina, zato sem vztrajal. Lastne časti nisem nikoli iskal. Dramsko ustvarjanje je pač v Štandrežu zelo stara tradicija, saj sega že v prejšnje stoletje. Zato se mi je zdelo potrebno, da z njim nadaljujemo in gradimo naprej z mislijo, da bi ga vzljubil tudi mlajši rod.

Na svoji dolgi igralski poti si izrisal nešteto izredno dobrih likov. Je morda med temi kateri, ki si ga še posebno rad igral in zakaj?

To je težko vprašanje. Po tridesetih letih igranja bi ne znal izbrati tega ali onega lika. Vsak je po svoje zanimiv in privlačen; zato daš zanj vse od sebe. Po dobrem študiju se navežeš na še tako zoprno, odvrten značaj, da ti gre v meso in kri. Lahko bi povedal, kateri lik sem - po mojem - najbolj uspešno prikazal: morda Vecchiettiya v farsu N. Manzarija *Mrtvi ne plačujejo davkov*, namišljenega bolnika v istoimenski Molièrovi komediji, viteza Ripafratto v *Krčmarici* in Truffaldina v *Slugi dveh gospodov* C. Goldonija, Jevrena v Nušičevem *Narodnem poslancu*, Sandija Černica v Povšetovi komediji *Kandidiraj, le kandidiraj!*, ki smo jo zaigrali ob 30-letnici našega dramskega odseka.

Vsem je znana tvoja sproščenost na odru. Kako se ljubiteljski igralec dokoplje do nje? Se ji lahko priuči ali igra pri njej najvažnejšo vlogo prirojeni talent?

Ne vem, če sem sproščen. Vem samo, da sem ves napet, saj se med igranjem grozno potim. Sicer pa je treba imeti za gledališko umetnost veliko veselja; če te nekaj veseli - ne glede na to, kako ti uspe -, boš vse opravil z lahkoto. Publika to dojema in morda istovetno veseli s sproščenostjo. Ne vem, če je v meni kaj prirojene talenta, ko pa so zmeraj trdili, da nisem za igranje. Potemtakem pomeni, da sem se mu priučil. Kar delam, skušam narediti čim boljše, za blagor naše skupine. Vsak človek je pač za nekaj bolj dovezten in nadarjen. Morda so mi ti lastnosti posredovali mama ali tata ali narava

ali kdo drug. Nekomu se gotovo moram zahvaliti, če drugi pravijo, da sem talentiran!

Kakšen je tvoj prvi pristop do besedila in na kakšne težave naletiš pri memoriranju?

Pri učenju teksta igra veliko vlogo vaja - možganska vaja. To je kot pri športu. Ko večkrat vadiš, si pač uriš spomin. Da je to res, sem spoznal letos, ker sem imel nekoliko več težav pri memoriranju. Lansko leto sem igral samo v enodejanki in v tej je bil tekst seveda krajši. V igri je besedilo zelo važno, a ni vse. Marsikdo bi se ga lahko naučil na pamet, a brez dobre mimike bi bilo to le recitiranje.

Kakšni občutki te navdajajo, ko čakaš za odrom na začetek premierskega nastopa?

Občutki res niso lepi. To pa se ne dogaja samo tik pred nastopom, ko si za kulisami. Jaz sem že teden dni prej nemiren, nekaj me razjeda, čutim odgovornost. Sprašujem se, kako bo publika sprejela ta ali oni prizor, kretinjo. Prizor je včasih zelo izpiljen, a občinstvo ga sprejme hladno, počí pa od smeha v kakem drugem trenutku, ki se režiserju in igralcem ni zdel nič posebnega. Zadnje minuto, ko steče že glasba, imaš srce čisto v peti.

Spričo dejstva, da se včasih kritiki radi obregnejo ob nas Primorce, češ da nam ozki oziroma široki samoglasniki in sploh lepa izgovorjava delajo preglavice, bi si morda pri dramskem odseku želeli izvajati tudi celovečerne predstave v narečju, kot vam to odlično uspe v enodejankah?

Našo skupino sestavljajo člani, ki nimajo v tem velike izobrazbe; na delovnem mestu preživljajo ves dan v italijanski družbi. Doma govorijo v narečju in nimajo možnosti izpiliti dikcije. Mislim pa, da je boljši tisti igralec, ki dobro igra, čeprav ima kako pomanjkljivost v izgovorjavi. Tudi mi smo imeli lektorske vaje, a zdelo se nam je, da se pačimo, da ne čutimo tega, kar izgovarjamo. Lepo bi bilo, če bi imeli jezikovno podlago. Zelo mučno je, ko te režiser stalno

popravlja. Morda imajo mladi več poslušna za jezik in tako se bo sčasoma izboljšala tudi izgovorjava.

Celovečerno igro v narečju smo že pripravili; bila je sicer sestavljena iz treh enodejank (*Človek brez smeha*, *Ropar s čírom*, *Čudna bolezen*), a imela je skupno nit - bolezen. Podajati delo v narečju je gotovo bolj pristno in domače. Problem pa nastane ob gostovanju v krajih, kjer tvojega narečja ne poznajo. Ko sva z Majdo Zavadlav priredila, predelala zgoraj omenjene enodejanke, sva ugotovila, da se značilno štandresko narečje zgublja: marsikateri izraz ni več domač, mnogo je italijanskih izposojenk.

V zadnjih letih predstavlja štandreski dramski odsek le komedije. Je morda v začetku svojega delovanja segal tudi po resnejših tekstih?

Resnejših, se pravi dramatičnih? Tudi komedija je namreč večkrat zelo resna. Ko sem prvič prebral *Skopuha*, sem si rekel, da to sploh ni komedija. V prvih letih delovanja je naša skupina zaigrala tudi nekaj dram in kriminalko A. Christie. Začutili pa smo, da si gledalci, ki zahajajo v našo dvorano, želijo smeha, sprostitve, o družbenih problemih govorijo vsak dan že mediji. Sicer pa tudi komedija s svojo resno platjo vabi k razmišljanju. Publika je težko spraviti v jok, a tudi v smeh. Ni lažje igrati drame kot veseloigre. Naša publika nas ljubi, ker smo komedijanti; če bi se predstavili z dramo, bi ob vstopu na oder prasnila v smeh... to bi bila drama v drami!

Goriško občinstvo je zmeraj zelo navdušeno nad vašimi nastopi; kako pa vas sprejemajo drugod?

Na Goriškem nas seveda dobro poznajo, ker imamo z gledalci tesnejše stike, a tudi drugod smo si v teh letih priborili precej ugleda, zato nas lepo sprejemajo. Zadnje čase sicer ne hodimo več na oddaljena gostovanja - nekoč smo bili v Parizu, Rimu, celo v Ameriki; prav bi bilo, če bi izvedli še kaj takega. Bilo bi tudi veliko priznanje za naš dolgoletni trud.

V Molièrovem Skopuhu smo zasledili nekaj mladih moči. So to le mube enodnevnice ali stvarni prirastek? Misliš, da mlade na Goriškem še privlačuje gledališka umetnost?

Nekatere res privlačuje. A tista mladina, ki se rada udeležuje, je preobremenjena. K naši skupini so letos pristopili štirje novi člani. Pokazali so resnično veselje do igranja in tudi njihovi starši so z zadovoljstvom sprejeli to njihovo izbiro. Prav v starših dozoreva prepričanje, da nas bo le kultura ohranila na naši zemlji.

Pa še zadnje vprašanje: kaj si kot amaterski igralec najbolj želiš za bližnjo prihodnost?

Moja najbolj vroča želja je ta, da bi naš trud ne bil zaman; da bi mladi dograjevali to, kar smo mi zgradili; da ne bi za našo generacijo, ki tvori jedro današnje skupine, ostala praznina, kajti to bi bila velika izguba za vse. Osebnih želja nimam, razen da bi še kaj igral. Sicer poklicni igralci se upokojijo po 35 letih igranja in jaz se naglo bližam temu številu.

Prisrčno se ti zabvaljujem za iskren pogovor in želim, da bi še veliko ustvarjal in nam s svojim sočnim igranjem obarval večkrat presive dni.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

3. POSTNA NEDELJA

Prav v tistem času je bilo tam navzočih nekaj ljudi, ki so mu pripovedovali o Galilejcih, katerih kri je Pilat pomešal z njihovimi žrtvami. Odgovoril jim je: "Mar mislite, da so bili ti Galilejci večji grešniki kakor vsi drugi Galilejci, ker so to pretrpeli? Povem vam, da ne. A če se ne spreobrnate, boste vsi enako pokončani. Ali pa onih osemnajst, na katere se je podrl stolp v Siloi in jih ubil, mar mislite, da so bili večji dolžniki kakor vsi drugi prebivalci Jeruzalema? Povem vam, da ne. A če se ne spreobrnate, boste vsi prav tako pokončani." In povedal je tole priliko: "Nekdo je imel v svojem vinogradu zasajeno smokvo. Prišel je iskat sad na njej, pa ga ni našel. Rekel je svojemu vinogradniku: »Glej, tri leta je že, kar hodim iskat sad na tej smokvi, pa ga ne najdem. Posekaj jo, čemu izčrpava zemljo?« Ta pa mu je odgovoril: »Gospod, pusti jo še letos, da jo okopljem in pognojim. Morda bo naposled obrodila sad; če pa ne, jo boš posekal.«" (Luka 13, 1-9)

BOG SE NE NAVELIČA ČAKATI

Evangelist Luka nam je posredoval črno kroniko dveh dogodkov, ki so globoko odjeknili med ljudmi Jezusovega časa. Rimski prokurator Poncij Pilat je v jeruzalemskem templju med verskim obredom umoril več Galilejcev, stolp v znani jeruzalemski četrti Siloi je pod seboj pokopal osemnajst oseb. V pogovoru o teh dveh tragičnih dogodkih Jezus ne pokaže sočutja, ki bi v tistem trenutku in v okoliščinah, v katerih se je nahajal, bilo površno in nevedno žrtve, o katerih se je govorilo. Jezus ne nasede niti provokaciji. Sogovorniki so verjetno pričakovali, da bo udaril po kruti rimski oblasti, ki mori, če se ji kdo upira. Tudi ne odobrava občutka nemoči pred naravnimi katastrofami. Pogovor spelje na osebno raven.

V nesrečah, o katerih se govori, Jezus ne vidi božje kazni za grehe, saj nesreča ne izbira med krivičnimi in pravičnimi. Zato podčrta misel, da tisti, ki so umrli v nesreči, niso bili večji grešniki kot drugi Galilejci ali Jeruzalemljani. Prav to so namreč mislili njegovi sogovorniki, ki so zagovarjali načelo, da Bog vsak prekršek povrne s kaznijo. Nekdo, ki je z istimi nazornimi izhodišči bral začetek trinajstega poglavja Lukovega evangelija, je Jezusu očital: "Kaj ni to pretrdo, Jezus? Govoriš o žrtvah nesreč in groziš s pokončenjem tudi nam. Kaj ni to besednjak starozaveznega sveta? Kje je zdaj tvoj Bog, o katerem ponavadi govoriš kot o dobrem in usmiljenem Očetu in ne kot o neizprosnem sodniku? Ali si se tokrat izneveril samemu sebi?"

Mirno lahko zapišemo, da ne! Le malo globlje moramo pogledati v sporočilo evangeljskega teksta. Jezus oba tragična dogodka uporabi kot opomin in vabilo k čuječnosti in k spreobrnjenju. Človeku nič ne koristi, če jaduje nad nesrečo, če se ob tem boji ali celo trepeta za svoje življenje, če se vda občutku izgubljenosti in fatalizmu. Največ, kar lahko pri tem stori, je, da vzame usodo v svoje roke, kar pomeni, da iz svojega življenja in celo iz nesreč, ki so se mu dogodile, naredi nekaj smiselnega in koristnega. Prav zato Jezus podkrepi svoj komentar s priliko o nerodoviti smokvi. Svoje sogovornike in nas z njimi popelje v vinograd, v naravo. S tem hoče reči: opazujte naravne zakone rasti in pri tem razmišljajte! Vinograd je človeštvo. Gospodar vinograda je Bog. Vinogradnik, ki skrbi za smokvo, ki ponazarja človeka, je sam Kristus. Tri leta čakanja, da končno le obrodijo sad, so leta Kristusovega delovanja med ljudmi. Prošnja, naj gospodar počaka še eno leto, je Jezusovo vztrajno in nenehno posredovanje za človeka. Mi vsi smo torej v četrtem letu, v letu božjega potrpljenja. Bog zna čakati tako, kot je oče čakal na vrnitev izgubljenega sina. Nima časa misliti na kazen. Do konca zaupa klicu svojega Sina: "Spreobrnite se in verujte evangeliju! Obrodite sadove pravičnosti, miru in ljubezni!" Zato to četrto leto čakanja traja že tako dolgo. Verjemite ali ne, Bog se ne naveliča čakati. V tem je skrivnost njegove ljubezni.

OBVESTILO

POSTNI GOVORI
PO RADIU TRST A

V ponedeljek, 16. t.m., bo govoril prof. Vinko Potočnik o Slomškovi družinski pastorali; 20. t.m. bo govoril prof. Stanko Janežič o Slomšku in edinosti Cerkve; 23. t.m. bo govoril prof. Janko Čar o Slomšku in slovenskem šolstvu; 27. t.m. bo govoril prof. Ivan Štuhec o kulturnem pomenu Slomškovega dela; 30. t.m. bo govoril pisatelj Zorko Simčič o Slomšku kot učniku za vse čase; 6. aprila

bo govoril prof. Marjan Turnšek o Slomškovi poti do svetosti in 10. aprila bo govoril isti dr. Turnšek o priznanju Slomškove svetosti pred vesoljno Cerkvijo.

MOLITVENA
SREČANJA DVEH GORIC

Goriški dekanat prireja molitvena srečanja ob četrtkih ob 20.30. Verniki najprej zmolijo večernice, nato poslušajo nagovor: 12. 3. v cerkvi Srca Jezusovega, 19. 3. v cerkvi sv. Justa v Podgori, 26. 3. v cerkvi Kristusa Odrašenika v Novi Gorici, 2. 4. v goriški stolnici.

POGOVOR / DR. ANGEL KOSMAČ

ZGODOVINA JE
UČITELJICA ZA ŽIVLJENJE

ZVONE ŠTRUBELJ

V mesecu januarju je pri Mladiki izšla zanimiva zgodovinsko-verska publikacija *Boršt skozi čas*. Njen avtor je dr. Angel Kosmač, župnik iz Ricmanj in od Domja, voditelj Apostolstva sv. Cirila in Metoda v Trstu. Knjigo je tiskala tiskarna Graphart. Z avtorjem knjige *Boršt skozi čas* sem se pogovarjal za oddajo *Vera in naš čas* v nedeljo, 8. marca 1998. Ker je pogovor po vsebini zelo bogat in aktualen, predlagam, da se z njim seznanite tudi bralci Novega glasa.

Kako in zakaj je prišlo do prikupne in lepo urejene, tudi slikovno zelo bogate knjige (obsega 90 strani) Boršt skozi čas?

Zelo preprosto. V Borštu so lani obhajali jubilejno leto: 150 let od posvetitve farne cerkve sv. Antona puščavnika. Kot domačin sem se hotel tudi sam udeležiti tega praznovanja. Pa sem mislil, da je še najboljše darilo domači cerkvi in njeni skupnosti tudi bolj skromna knjiga o njeni preteklosti in sedanjosti, ki naj v ljudeh poživi farno občestvo, se pravi pripadnost živi skupnosti, ki ima sicer korenine v preteklosti, a mora živeti v sedanjosti in se pripravljati na čase, ki prihajajo, ko bodo novi rodovi živeli v tej skupnosti in se branili z njenim bogastvom.

V prvem poglavju knjige predstavite nekaj zgodovinskih zanimivosti Boršta in okolice. Gre za bogato zgodovino, kajne?

Mislím, da ima vsaka vas svojo posebno zgodovino. Le odkriti jo je treba in poiskati njene pisane vire pa tudi povpraševati zlasti starejše ljudi, kaj so jim zaupali njihovi starši in stari starši. Zgodovina mora vedno biti neke vrste učiteljica skozi življenje in nuditi neko gotovost za prihodnje čase. Morda se mladi rod tega bolj malo zaveda. Zato tudi današnje vasi niso več to, kar so bile v preteklosti, ko so ljudi povezovali med seboj pa tudi oblikovale njihov značaj. Predvsem pa so nagovarjale posameznike, da so s svojimi darovi in talenti bogatili celotno skupnost.

Tri cerkve so bile v okviru borštanske župnije: cerkev sv. Marine nad Zablazcem (ki je več ni), cerkva sv. Lovrenca na Jezeru in osrednja župnijska cerkev sv. Antona v Borštu. Nam lahko na kratko opišete omenjene cerkve in navedete nekaj zgodovinskih podatkov o župnji sv. Antona?

Nekoč ni bilo bistvene razlike med vaščani in župljani. To se pravi: vaška skupnost je tako rekoč pokrivala cerkveno skupnost in obratno. Zato se je skoraj vse življenje v vasi vrtelo okoli cerkve. Boršta takrat še ni bilo, ampak je ob-

stal le Zablazec, bolj skromno naselje, ki je pa imelo cerkev, ki je pripadala veliki župniji v Dolini. Zato vse do leta 1800 niso imeli svojega duhovnika, ki je le občasno prihajal iz Doline. Ljudje so bili zelo navezani na svojo cerkev sv. Marine, ki so jo sami zgradili na griču, nedaleč od vasi. Še veliko poprej so imeli na drugem griču, sv. Mihaela, spet drugo cerkev, ki je bila baje zgrajena na razvalinah poganskega svetišča, ki je segalo vsaj v rimske čase. Danes teh dveh cerkva ni več. Ostala je le pokopališka kapela, okoli katere so domačini začeli pokopavati mrliče, takoj ko so dobili stalnega duhovnika in postali duhovnija. Ker so v poletnem času dolge mesece preživljali na paši s svojo živino na Krasu, visoko nad vasjo, so si želeli tudi tam postaviti cerkev, ki bi praznovala svojega patrona prav sredi poletja. Tako je nastala cerkev sv. Lovrenca na Jezeru. Kmalu pa se je okrog nje razvilo manjše naselje.

Seveda našim prednikom to ni bilo dovolj, ker so si želeli večjo cerkev v novem naselju, ki je nastajalo, kjer je bil prej zasajen gozd, vendar bogat z vodnimi izviri, ki so prihajali iz kraških tal. Ker so ljudje poleg vinogradov in oljčnih nasadov gojili predvsem živinorejo, so to svojo novo cerkveno zgradbo posvetili kar zavetniku živine, sv. Antonu puščavniku. Njihove sanje so se uresničile prav pred 150 leti, ko je škof Legat posvetil to njihovo cerkev. Nato so samo še čakali, kdaj bo ta cerkev postala samostojna župnija, kar se je zgodilo na začetku tega stoletja, leta 1904.

Med našimi verniki so trije zadnji dušni pastirji iz Boršta zelo poznani in, labko rečem, tudi priljubljeni: Franc Malalan (1941-60), Jože Jamnik (1960-87), Albert Miklavc (1987-96). Manj pa vemo o domačinu, škofu Ivanu Glavini, ki je služboval v Poreču in Trstu. Celih 14 let, od 1882 do 1896, je bil tržaški škof.

Verniki v Zablazcu in Borštu so imeli veliko sreče, da so imeli skoraj vedno zelo dobre in goreče duhovnike. To se morda pozna še danes. Imeli so tudi škofa-domačina, Ivana Glavina, ki je skoraj pol stoletja živel v Trstu in po svo-

je oblikoval cerkveno življenje v mestu. Najprej kot župnik in katehet, pozneje kot škofov tajnik in sodelavec; končno še kot škof. Vendar ga je prav to najbolj obremenjevalo in mu zrahljalo zdravje, da se je moral na koncu odpovedati škofiji in preživljati zadnja leta v pokoju v škofijski vili v Škednju. Proti koncu prejšnjega stoletja so bile namreč politične razmere v Trstu in Istri do skrajnosti napete predvsem zaradi italijanskih nacionalističnih krogov. Že kot škof v Poreču je občutil težo svoje službe na strogo mešanem ozemlju, kjer je skromna manjšina na obali močno nadzorovala siromašno in zanemarljivo hrvaško večino v notranjosti. V Trstu je bil položaj veliko težji, ker je na nasprotni strani stal mestni magistrat, ki je izvajal svoje skrajno nacionalistične načrte. Najbolj se mu je škof zameril, ko je ustanovil v Trstu dijaški konvikt za slovenske in hrvaške bogoslovce, kakor je bil ustanovil v Kopru konvikt za italijanske dijače. Veliko si je namreč prizadeval za domačo duhovščino, do katere pa ni moglo priti, ker so bile slovenske in hrvaške šole še zelo redke. Prav zato je poiskal bogoslovce in duhovnike na Češkem, ki so v velikem številu prišli na Primorsko, zlasti na Tržaško in v Istro. S tem se je močno okrepilo Božje kraljestvo med našim narodom. Svoj delež pa je prejela tudi slovenska kultura, ki so jo češki duhovniki močno razvijali ter ji dali neko trdnost vse do prve svetovne vojne. Tudi za to ima škof Glavina velike zasluge, čeprav je moral za to veliko trpeti, saj je bil nekajkrat tudi fizično napaden na poti k Sv. Justu.

V knjigi Boršt skozi čas namenjate posebno pozornost spominom župnika Franca Malalana, ki je služboval v župnji v težkem vojnem in povojnem obdobju. Nam zaupate nekaj zanimivosti iz tega obdobja?

Openski rojak Franc Malalan je bil nadvse močna osebnost. Zrastel je ob podpori in vodstvu drugega openskega rojaka g. Jakoba Ukmarja. Svoje kulturno obzorje si je razširil in utrdil najprej kot vojni kurat med prvo svetovno vojno. Nato je deloval dolgo vrsto let kot župnik in dekan v Ospu. Njegovo pastoralno področje je segalo vse do Miljskih hribov in v Štramar. Dobro je obvladal nemški jezik in literaturo. Imel je bogato knjižnico in je veliko bral zlasti nemške avtorje.

Med drugo svetovno vojno je moral za dve leti v konfinacijo v hribovite kraje v Abrucih, kjer je našel najboljši stik z domačini, ki so ga hoteli kar zadržati pri sebi. Ker se ni smel vrniti v Osp, svojo

nekdanjo župnijo, se je kar s kolesom pripeljal v Boršt in tu ostal skoraj dvajset let. Preživel je torej drugo svetovno vojno z njenimi grozotami; kar nekajkrat je reševal Boršt in Ricmanje pred Nemci, ki bi bili sicer obe vasi požgali in ljudi odpeljali v Nemčijo. Doživel je tudi velike neprijetnosti v svinčenih povojnih letih, ki niso prizanesla niti vernim ljudem v Borštu. Imel je čudovit glas, s katerim je osvajal množice. Veliko je prispeval za cerkev, čeprav se mu ni vse vedno posrečilo v širokopolteznih načrtih za njeno notranjo in zunanjo ureditev. Kolò mu je bilo vsakdanji spremljevalec zlasti, ko je kot katehet moral skoraj vsak dan v Domjo in Ricmanje. Poleg tega je vsak dan našel čas za delo v vinogradu poleg cerkve, da je krepil telesne moči. Skratka: zelo bogato vsestransko življenje sredi ljudstva, ki mu je bil svetovalec in vodnik.

V Borštu so tudi šolske sestre sv. Frančiška, ki vodijo otroški vrtec, osnovna šola, bogato je bilo tudi društveno in kulturno življenje, do l. 1959 je bila tudi železnica. Kraj je bogat tudi po ljudskem izročilu in narodni zavesti. Je tako?

Res je tako. Društveno in kulturno življenje je bilo v Borštu vedno na neki višini. V povojnem času so k temu pripomogle v veliki meri tudi šolske sestre sv. Frančiška, ki tam vztrajajo že nad 50 let. Tudi ljudsko izročilo se je tu pa tam še nekako ohranilo pri starejših ljudeh. Zdi se, da je tudi narodna zavest še dovolj živa. Domače prosvetno društvo Slovenec daje svoj prispevek kakor tudi cerkveno petje. Morda bi bilo zaželeno, da bi spet zaživelo delovanje Krekovega doma, ki ga je zlasti spodbujal in vodil pokojni župnik Jože Jamnik, ki ima prav tako velike zasluge za verski in kulturni razvoj v Borštu.

Po knjigi o zgodovini Ricmanj in župnije sv. Jožefa in pravkar predstavljeni knjigi o Borštu imate v načrtu še kakšno delo?

Načrtov in tihih želja je kar veliko. Vendar je vse v Božjih rokah. Če mi Bog da zdravje in moči, bi rad napisal svoje spomine zlasti na doživljanje med vojno in po njej. Pri srcu mi je tudi prispevek dediščine svetih bratov Cirila in Metoda na Tržaškem in sploh na Primorskem. Niti svoje doktorske teze nisem še v celoti natisnil, ki govori o samostanih na Kosovem, vendar bolj v ključu srednjeveškega srbskega prava. Najbrž bodo to le pobožne želje. Vendar bi rad tudi na ta način dal svoj prispevek k pastoralnemu in kulturnemu napredku našega naroda. Po možnosti pa bi s tem dal mlajšemu rodu nekaj kisika za duhovno rast našega ljudstva. Moram pa ostati skromen, ker so tudi moje moči dokaj skromne.

P. VENANZIO RENIER O P. MARKU IZ AVIANA

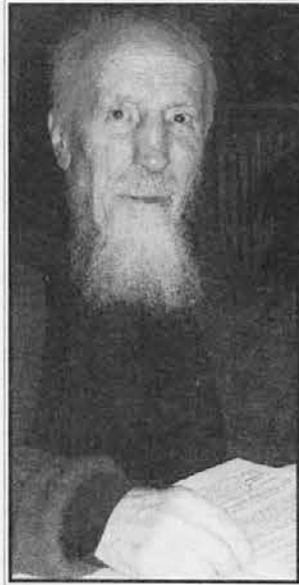
ČLOVEK EVROPSKIH RAZSEŽNOSTI

DANIJEL DEVETAK

Kdo je p. Marko iz Aviana, smo že pisali prejšnji teden v našem tedniku. Za nekatere njegove značilnosti in posebne vrline pa smo izvedeli na živ način v pogovoru s kapucinom p. Venanzio Renierom, predsednikom cerkvenega sodišča Triveneta, skoraj 90-letnim, a izredno živahnim in izobraženim vicepostulatorjem v postopku za beatifikacijo furlanskega kapucina, ki zaradi sadov svojega svetniškega življenja nosi velike zasluge v evropski zgodovini.

Kdo je bil - v nekaj besedah - p. Marko?

P. Marko iz Aviana je bil najprej človek od Boga. Okrog njega so ljudje zgradili skoraj mit, ki pa mu verjetno bolj škodi kot koristi. On je le pridigal: "Vrnite se h Gospodu, ker vas ljubi!" Čim bolj se je izogibal javnemu življenju in si želel celice, tem bolj so ga ljudje iskali. Sam je zapisal: "Ljudje me tako tlačijo, da ne spim ne ponoči ne podnevi, da bi le ugodil željam množic, ki iščejo pomoči pri meni." Delal je čudeže, ogromno je blagoslavljal, s kratkimi in učinkovitimi besedami je spreobračal velike množice in po-

sredoval med sprtimi verski ločinami: "Hočete biti sveti? Kesajte se in vrnite se h Kristusu! Bog se gane, ko vidi skesano dušo!" K Bogu se človek ne vrne z razumom ali besedami, ampak s kesanjem. To je srž njegove osebnosti.

Zakaj se Goriška zanima za p. Marka?

P. Marko je prejel odlično humanistično in duhovno vzgojo v goriškem jezuitskem kolegiju. Prav v tem okolju se mu je verjetno porodila želja po mučeništvu, tako da je nato šel v Koper, da bi se vrkal in šel v smrt za rešitev krščanstva pred Turki. Moder kapucin ga je prepričal, da je p. Marko raje postal redovnik in kasneje čudodelnik, tako da ga je papež Inocenc XI. ime-

noval "tavmaturga stoletja". V številnih škofijah so tedaj izdajali knjige z dokumentacijo o čudežih p. Marka. Škofje iz Nemčije, Švice, Belgije, Nizozemske so ga klicali, da bi v njihovih krajih obujal ljubezen do Boga. P. Marko je bil človek evropskih razsežnosti, ki so danes zelo aktualne.

Gorico je z blagoslovom l. 1682 rešil kuge, na Gradišče ob Soči pa je bil navezan, ker je bil tam sredi 17. stol. guverner cesarski veleposlanik v Benetkah Franko Urh Della Torre, plemič iz naših krajev, ki si je ogromno dopisoval s kapucinom iz Aviana.

Zakaj je p. Marko zaslovel?

Znan je postal zaradi čudežev. Sam pa je trdil: "Jaz blagoslavljam, toda Gospod deluje." Ljudje so se navduševali nad njim, prav tako tedanji najplivnejši evropski vladar, pobožni in politično šibki habsburški cesar Leopold I., ki mu je bil p. Marko v letih 1680-99 duhovni oče, nepogrešljiv politični svetovalec in, kot so ga imenovali, "cesarjev angel varuh". P. Marko je Leopolda nagovarjal nekako takole: "Vaše veličanstvo, biti morate močnejši, da lahko kraljujete pravično!" Leta 1683 so Turki z vojsko 150.000 mož oblegali Dunaj; p. Marko je tedaj s prepričljivimi besedami složnosti posredoval med evropskimi vojskovodji, ki so z njegovim blagoslovom 12. septembra 1683 združeno odgnali turško nevarnost. To so vsi sodobniki imeli za pravi čudež.

Kaj lahko poveste o ekumenizmu p. Marka?

P. Marko je bil človek za druge. Živel je, da bi drugim služil in jim daroval svoje življenje. Skrbel je za katoličane, pa tudi za protestante. Ti so ga omalovaževali in pisali zle besede proti njemu; p. Marko se na to ni nikdar odzival. Ko je videl med množico skupino protestantov, se je obračal do njih z izjemno nežnostjo, jih pozival k enotnosti in blagoslavljal njihove družine in polja. Tudi do judov se je izkazal zelo ljubezniv. Posredoval je zanje, ko so jih hoteli v Padovi javno linčati, in jih rešil veliko številu. S svojo človekoljubnostjo je rešil celo 800

ujetih Turkov pri Beogradu, nad katerimi so se hoteli znesti katoličani. Rešeni Turki so ga hoteli obdariti, p. Marko pa je le odgovoril: "Zahvalite se razpetemu Kristusu, ki ga nosim okoli vratu."

AKTUALNOST P. MARKA

Drugo leto bomo obhajali 300-letnico smrti p. Marka iz Aviana. Gorica se na ta dogodek pripravlja že letos. Kaj nam ta veliki evropski mož želi povedati danes? Da smo mi, ljudje ob meji, kot je bil on, ljudje na križišču kultur. Meja pa nam ne sme biti ovira, obratno. Gorica je evropsko mesto, prežema jo srednjeevropska kultura, v njej živijo tri duše: latinska, germanška in slovanska. To so tri duše Evrope, za katere si Janez Pavel II. zelo prizadeva, da bi živele v dialogu. Zato je Gorica pomembna, saj gre za nekako Mikroevropo. P. Marko, vreden sin Ogleja, kjer se je začela evangelizacija naše zemlje, nam je danes zato človek-simbol dialoga, srečanja med kulturami in različnimi svetovi.

V PETEK POSVET V GORICI

V petek, 13. marca, bo v Gorici posvet o p. Marku, Avstriji in Turkih; začel se bo ob 15.30 v prostorih državne knjižnice. Po uvodnem posegu p. Venanzio bodo spregovorili prof. V. Criscuolo (Zgodovinski kapucinski inštitut v Rimu), prof. W. Baum (celovška univerza), dr. M. P. Pedani (Državni arhiv v Benetkah). Knjigo o p. Marku, Gorici in Gradišču bodo predstavili prof. Cavazza, Luigi Tavano in Celso Macor.

LETALIŠČE V RONKAH POIMENOVANO PO P. MARKU?

Na Goriškem, in sicer v Ronkah, leži najpomembnejše letališče naše dežele. Gre za letališče na meji med vzhodno in zahodno Evropo. Išče se kandidat, po katerem bi poimenovali letališče. Nekdo je predlagal D'Annunzia, toda na pragu Evrope narodov se zdi taka kandidatura nekam anahronistična in neprimerna. P. Marko iz Aviana, kapucin, zanimiv za katoličane in laike, ki je govoril univerzalen jezik in bi lahko bil, kot je poudaril senator Volčič, tudi nekak zavetnik politikov, bi lahko s svojim imenom najprimerneje obeležil vlogo našega letališča in poudaril poklicanost in vlogo Goriške. Zato je bila predlagana kandidatura za poimenovanje: Letališče p. Marko Evropski (tako je v svoji knjigi iz leta 1993 imenoval p. Marko iz Aviana pisatelj Carlo Sgorlon). Ob jubileju leta 2000 bo ogromno romarjev iz držav Srednje in Vzhodne Evrope, kjer je p. Marko bolj poznan kot pri nas, prišlo na italijanski polotok prav prek ronškega letališča.

Kdor želi podpreti kandidacijo p. Marka iz Aviana za poimenovanje letališča v Ronkah, naj se obrne na nadškofovega tajnika g. Maurizia Qualizzo na sedežu goriške nadškofije. Imena bodo objavljena v dnevniku *Il Messaggero Veneto*.

SVETNIK TEDNA

19. MARCA

SILVESTER ČUK

JOŽEF, MOŽ DEVICE MARIJE

Litanije svetega Jožefa imajo petindvajset vzklikov. Ob današnjem slovesnem prazniku sta v ospredju dva: Ženin Božje Porodnice in Zaščitnik svete Cerkve. Osnova vseh odlik svetega Jožefa je dejstvo, da je bil od vekomaj izbran za "ženina", deviškega moža Marije, iz katere si je druga božja oseba po moči Svetega Duha privzela človeško naravo, da bi odrešila človeštvo. Jožef je bil z Marijo zvezan v resničnem zakonu, zato je pred postavo veljal za očeta učlovečenega božjega Sina. Jezus je bil deviško spočet ne zato, ker bi morda naravno spočetje bilo obremenjeno s kakšno omadeževanostjo, temveč edino zato, da bi se na viden način razodelo: učlovečenje božje Besede je popolna, svobodna skrivnost božje milosti. In zakaj gleda Cerkev v svetem Jožefu svojega posebnega zavetnika? Zato, ker je bil varuh svete nazareške Družine, ki je že vsebovala začetke nastajajoče Cerkve: Kristusa, prvorojenca božjih otrok, vseh kristjanov, in Marijo, deviško Mater vseh članov Kristusovega skrivnostnega telesa.

Vzvišeni nalogi Marijinega deviškega moža in Jezusovega deviškega očeta (pravimo mu tudi Jezusov "rednik") ustreza tudi Jožefova edinstvena svetost. Mnogi teologi izrecno trdijo, da je bil sveti Jožef zaradi svoje vzvišene naloge, ki mu jo je Bog namenil pri skrivnosti učlovečenja in odrešenja, že od začetka utrjen v milosti, podobno kot Janez Krstnik ali apostoli po Jezusovem vstajenju. Sveti Jožef je živel nekako "v ozadju" tako v sveti Družini kot tudi v Cerkvi.

Sledovi češčenja svetega Jožefa so sicer vidni že pri nekaterih cerkvenih očetih v 5. stoletju, vendar so njegov praznik začeli obhajati v javnem bogoslužju šele v 14. stoletju. Polagoma se je češčenje tega tihega, junaško ponižnega pričevalca za Kristusa (to pomeni beseda "spoznavalec") v Cerkvi vedno bolj uveljavljalo. Papež Gregor XV. je leta 1621 ukazal, naj se god svetega Jožefa v vesoljni Cerkvi obhaja kot zapovedan praznik. Po odredbi papeža Janeza XXIII. so njegovo ime postavili v prvo euharistično molitev takoj za Marijo. Papež Pij IX. je leta 1847 uvedel praznovanje svetega Jožefa kot varuha svete Cerkve, in sicer na tretjo nedeljo po Veliki noči. Od leta 1956 je to praznovanje združeno z današnjim praznikom. Papež Pij XII. je leta 1955 vpeljal poseben praznik svetega Jožefa Delavca, ki se obhaja 1. maja, na mednarodni praznik dela.

Sveti Jožef je zavetnik v družinskih zadevah: k njemu se zatekajo v gospodarskih stiskah. Poseben vzornik je sveti Jožef krščanskim očetom, v skrbi za družino in otroke, zlasti je zavetnik in priprošnjik tistih, ki si morajo s trdim delom služiti svoj kruh. Sveti Jožef je bil deležen sreče, da sta ob njegovi smrtni postelji stala Jezus in Marija (evangeliji tega sicer ne poročajo, lahko pa upravičeno sklepamo), zato velja za priprošnjika za srečno zadnjo uro.

Na slovenskih tleh je bilo češčenje svetega Jožefa razširjeno že pred uvedbo njegovega praznika leta 1621. O tem priča okoli 80 cerkva, postavljenih po naši domovini njemu v čast. Osebnost ali krstno ime Jožef in Jožefa sta med najbolj razširjenimi pri nas (pa tudi po svetu). Ime Jožef je hebrejskega izvora in pomeni "Bog naj doda potomstvo". Imeni Jožef in Jožefa imata nešteto različic.

PAPEŽ OB DNEVU ŽENA

Papež Janez Pavel II. je v nedeljo, 8. t.m., med opoldansko molitvijo angelskega češčenja nagovoril zbrano množico in se spomnil tudi na mednarodni dan žena.

Znano je, da je sv. oče v svojih prepričanjih zelo odločen; to je pokazal tudi v nedeljo, ko je spregovoril v prid ženskemu svetu. Brez nepotrebnih ovinkov je dejal: "Izgoriščam priložnost, da spregovorim v prid ženam, katerim še danes politični režimi v nekaterih državah kratijo osnovne in temeljne človečanske pravice. Nekaterim je onemogočeno normalno življenje, saj so potisnjene na rob družbe, prepovedano jim je vsako učenje, prepovedano jim je opravljati poklicna dela, prepovedano jim je celo izražati svoje misli na javnih mestih. Upajmo, da bo mednarodna solidarnost dosegla in pospešila priznanje njihovih pravic." Sv. oče se je s temi besedami spomnil na nemo-goče stanje afganistanskih žensk, katere talibani - muslimanski skrajneži - potiskajo v podrejen in žaljiv položaj, saj jim ne dovolijo nobenega človeka vrednega dostojanstva in nobene vloge v družbi; s tem da so jim odvzeli pravico do študija, pa so jim dejansko zaprli vsako pot v prihodnost.

Seveda se je sveti oče spomnil tudi na ženske, ki živijo v razvitim zahodnem svetu, "kjer še vedno obstajajo težave in se ženskam še vedno postavljajo pregrade." Nadaljeval je z besedami: "Žal smo potomci in dediči velikih pogojevanj, ki so ženskam v preteklosti naredile njihovo pot v življenje zelo težko, saj se ni spoštovalo njihovo dostojanstvo. Prav to pa je ženskam preprečevalo, da bi bile lahko v vsej polnosti ženske, in je bilo zato vse človeštvo veliko bolj revno, saj je bilo prikrajšano za prvinska duhovna bogastva. Koliko žensk se je cenilo in se jih še danes cenijo le po zunanem videzu njihovega telesa, ne pa po njihovih osebnih kakovostih, po poklicnih zmožnostih, po njihovem inteligentnem delu, po njihovi bogati občutljivosti in ne nazadnje po njihovem dostojanstvu?"

Papež je tudi jasno povedal, da so zapostavljali ženske tudi "ljudje Cerkve" in je to počel obžaloval.

Ob koncu svojega govora si je papež Wojtyła zaželel, da bi se ženskam končno le priznala polnopravna enakost z moškim delom sveta in bi se lahko v vsej polnosti ovrednotilo delo žensk.

JP

ROMANJE V SVETO DEŽELO

Z NOVIM GLASOM NA OLJČNO NEDELJO V JERUZALEM

VABIMO VAS NA IZREDNO POTOVANJE V SVETO DEŽELO, KI GA ORGANIZIRAMO V PRIPRAVI NA VELIKO NOČ

Sporočamo, da je prišlo do spremembe v datumu vrnitve. Odpotuje se, kot predvideno, v petek, 3. aprila, vrnite pa bo v četrtek, 9. aprila.

Cena potovanja znaša 1.550.000 lir.

Na razpolago je še nekaj prostih mest. Kdor bi se želel pridružiti, naj pohiti, ker se vpisovanje zaključuje.

Za tiste, ki nimajo veljavnega potnega lista, lahko poskrbimo za skupinski potni list; naprošeni pa ste, da to nemudoma javite.

Za program in podrobnejše informacije se lahko obrnete na naši uredništvu v Gorici in Trstu.

5

ČETRTEK
12. MARCA
1998

POGOVOR / LUISA GERGOLET

KNJIGA ZAŽIVI, KO JO PRIMEŠ V ROKE

JURIJ PALJK

Na Goriškem poznamo Luisa Geriolet po njenem toplenem nasmeju in prijazni besedi, s katero rada obdaruje vsakogar. Sicer pa Luisa Geriolet že devet let vodi slovensko knjižnico Damir Feigel v Križni ulici v Gorici. Zato smo jo povabili na razgovor.

"Z veseljem povem, da se je obisk v naši knjižnici v zadnjem letu zelo povečal, saj smo lani več kot podvojili izposojajo slovenskih knjig," veselo pove Luisa, ki nadaljuje: "Tu mislim na izposojanje knjig na dom. Če pogledava številke, lahko povem, da smo v lanskem letu izposodili 4533 knjig na dom, kar je zelo lepa številka. Med knjigami je še vedno največ zanimanja za otroško in mladinsko literaturo, kar je sicer razumljivo, saj prav otroci najraje brskajo po knjigah. Omenila pa bi tudi vedno več zanimanja za slovensko in svetovno literaturo in filozofijo."

Kako si razlagate tako povečan obisk v knjižnici in tudi večje zanimanje za knjige?

Predvsem sem prepričana, da so k večjemu obisku veliko pripomogle otroške urice, ki jih imamo v knjižnici. Je pa tudi res, da naši učitelji in profesorji pošiljajo šolarje in dijake k nam in jih tako navajajo k obiskovanju knjižnice. Omenim naj še podaljšan urnik, saj smo sedaj odprti po štirideset ur na teden in to je veliko. Mimogrede: odprti smo vsak dan, razen sobote in nedelje, od 10. do 18. ure, le v četrtek smo odprti od 13. do 18.30. Prav zato je bilo morada lani sedemsto obiskovalcev več, podvojil se je obisk dijakov in predšolskih otrok.

Povejte nam kaj več o priljubljenih otroških uricah!

Na otroške urice smo vsi zelo ponosni, saj so izjemno dobro obiskane. Zanje ima največ zaslug prizadana Barbara Rustja, ki je po poklicu res učiteljica, a je po srcu predvsem velika prijateljica otrok in velika pripovedovalka pravljic. Izjemno obisk vsake otroške urice nam priča, da je

Barbara izredna, saj ji otroke uspe za uro ali dve dobesedno začarati. In tako ji seveda pomagajo graditi igrače, pravljicne predmete, o katerih jim je ona prej slikovito pripovedovala. Barbari veliko pomaga Aleksandra Maraž, ki je prava likovna umetnica. Mladinska soba naše knjižnice je tako že polna igrač, ki so jih sami otroci naredili med otroškimi uricami. Pravljice imajo veliko vzgojno moč.

Koliko knjig ima vaša knjižnica?

Imamo več kot 14 tisoč knjig, kar je lepo število. Od teh je približno 1500 knjig v italijanskem jeziku, gre predvsem za klasike in knjige, ki opisujejo naše območje. Hranimo tudi 192 naslovov periodičnega tiska, sedaj nam jih prihaja redno 106. Večina periodike je slovenska, kupujemo pa tudi nekaj italijanskih časnikov in revij. Vsako leto se naša knjižnica poveča za okrog tisoč novih knjig. Naj povem še važno stvar: tudi mi smo povezani s slovenskim knjižničarskim sistemom, ki daje vpogled v zaloge vseh slovenskih knjižnic v Sloveniji; vsak naš član se tega sistema lahko poslužuje. Prek računalnika se poveže s slovenskim knjižničarskim

sistemom in si lahko tudi sposodi željeno knjigo iz slovenskih knjižnic. Ko sva že pri računalniku, naj omenim tudi nezanesljivo možnost pisanja nanj in njegove uporabe za vse tiste, ki ga nimajo doma. Tudi to je lepa usluga, ki jo nudimo svojim članom. Mimogrede še z veseljem povem, da sem prav danes (v ponedeljek, 9. t.m., op.p.) oddala triletni Niki Cotič iz Gorice tisočo člansko izkaznico naše knjižnice. Ob tej priložnosti smo ji dali tudi knjižno nagrado. Kot novost pa naj navedem predvsem dejstvo, da imamo v naši knjižnici na razpolago tudi lepo število avdiokaset s slovenskimi pesmicami in pravljicami in pa seveda danes že nepogrešljive videokasete s slovenskimi risankami. Zanimanje zanje je izredno veliko, kar je seveda še posebno pri nas izredno pomembno: otroci namreč tako lahko gledajo tudi slovenske risanke, sicer bi samo italijanske.

Zakaj bi moral vsakdo obiskovati knjižnico?

Zato, ker je knjižnica živa stvarnost naše družbe, ker skušamo biti prijazni z vsakim obiskovalcem, ker imamo čitalnico, v kateri lahko vsakdo nemoteno študira ali pa samo prebira knjige in revije, zato, ker je knjižnica pravcati družbeni center, v katerem se lahko pogovarjaš z ljudmi, izmenjavaš mnenja, se posvetuješ z nekom o knjigah, in ne nazadnje tudi zato, ker so knjige danes na Slovenskem izredno drage, pri nas pa si jih lahko vsakdo izposodi zaastonj. Še veliko drugih razlogov je.

Česa si želite v prihodnje?

Predvsem bi si s sodelavko Bredo Bertalanč seveda želeli veliko novih knjig in še večjega obiska pri nas. Ko sem že omenila Bredo, naj povem, da je zelo delavna in tudi vodi za slovensko televizijo RAI Trst priljubljene oddaje za otroke. Posamežne jih pri nas in so na sporedu vsak ponedeljek. Kar se pa tiče knjig, lahko povem, da bi kupovali veliko več, če bi le imeli dovolj denarja. Veliko knjig dobimo zastoj; pomaga nam tudi slovensko ministrstvo za kulturo. Sicer pa nam veliko knjig daje tržaška knjižnica, smo namreč goriška izpostava Narodne študijske knjižnice. Ob koncu najinega pogovora pa še enkrat: postanite naši člani, hranimo namreč knjige, ki zaživijo le takrat, ko jih vi primete v roke in berete!

ZNANSTVENI PUBLIKACIJI O GORIŠKI PRETEKLOSTI

V razmiku enega tedna sta bili v Gorici predstavitvi dveh za naše kraje in ljudi pomembnih knjig, ki sta si sorodni ali, bolje rečeno, dopolnilni. Obe ponujata dragocene podatke o naši zemljepisni in kulturni pokrajini.

V Katoliški knjigarni na Travniku sta knjigarna in Galerija Ars 6. t.m. priredili srečanje z avtorjema 3. zvezka knjižnega projekta *Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763-1787 (1804)*. Knjigo sta izdala proti koncu preteklega leta Znanstvenoraziskovalni center SAZU in Arhiv republike Slovenije. Lepa množica ljudi je prisluhnila najprej uvodni misli Lojzke Bratuž, nato zgodovinarju Goriške Branku Marušiču, ki je knjigo postavil v okvir dosedanjih raziskav. Avtorja, Štajerec Vincenc Rajšp in Tolminec Drago Trpin, sta obrazložila značilnosti in namen knjige. To je enkratni projekt izdaje pomembnega staroavstrijskega zemljevida. Znan je pod imenom Jožefinski vojaški zemljevid, saj je nastal v obdobju Marije Terezije in njenega sina Jožefa II. 3. zvezek tega obsežnega dela zaobjema zahodno slovensko območje.

V torek, 10. t.m., je bila v goriškem Kulturnem domu predstavitev knjige *S Poklona do Toplice*, ki jo je sestavil novinar in domoznanec Vlado Klemše. Najprej je Vili Princič povedal, da je to že tretja predstavitev. Nato je prevzel besedo ravnatelj NŠK Milan Pahor, ki je podal značilnosti in pomen tovrstnega dela. Za dragoceno delo sta se javno zahvalila avtorju predsednik KD Sabotin iz Štmarva Jordan Figelj in predsednik rajonskega sveta za območje Štmarva, Pevme in Oslavja Silvan Primožič. Vlado Klemše je poglobljeno opisal svoje delo in spregovoril tudi o značilnostih terenske raziskave, o specifični Brd in jezika ter o povezanosti ljudi s prostorom. Med posegi je Aldo Rupel naznanil, da bo letos izšel zemljevid Goriške za ledinskimi imeni. Nekateri od prisotnih so izrazili misel, da bi bilo zelo primerno pripraviti podoben zbornik za Gorico, kar bi sodilo v okvir praznovanj tisočletnice prve omembe Gorice.

D.

MLADIKA 1/98

Prva številka revije Mladika v letošnjem letu je razgibana po obliki in vsebini. Že platnica (s slikami z osrednje Prešernove proslave v tržaškem Kulturnem domu) je drugačna od tiste, na katero smo bili navajeni. Uredniki so se namreč odločili za grafično posodobitev.

V uvodniku z naslovom *Zodprtim srcem* piše, da prihaja do sicer prevladnih, a spodbudnih znakov v smeri tolerance in sožitja med različnimi narodnostnimi komponentami v našem prostoru, vendar opozarja tudi na "osnovno nekritičnost levicarjev do vsega, kar je v zvezi z narodnostjo, ki jim je v bistvu indiferentna". Ni prav, piše Mladika, "da se skuša tako lahkomišelnost zbuhati dvome v našo resda nekoliko tradicionalno zasidranost v slovenstvo". S pojmom slovenstva so namreč povezani nekateri osnovni elementi našega bivanja: jezik, kultura in v osnovi nenapadalna drža do sogovornikov. Poleg uvodnika je vredno si prebrati novelo Magdalene Cundrič *Njena zadnja priložnost*. Zora Tavčar je prispevala obsežen pogovor z univerzitetno profesorico, slavistko in publicistko dr. Antonijo Bernard, ki deluje v Parizu. Bruna Pertot nadaljuje svoje literarno opisovanje značilnih rastlin in zelišč: tokrat je na vrsti kakovovec. Zatem si lahko preberemo govor, ki ga je imel dr. Jože Faganel na proslavi 200-letnice rojstva Žige Zois-a novembra lani v tržaškem Kulturnem domu. V rubriki *iz arhivov in predalov* pa Ivo Jevnikar že tretjič piše o "padalcu Blažu", se pravi o primorskem padalcu Antonu Božnarju. V Mladiki si lahko preberemo tudi več likovnih in literarnih ocen, bralcu pa so na voljo tudi podatki, ugotovitve in komentarji, ki jih prinašajo tradicionalne rubrike.

Tudi tokrat je skupaj z Mladiko izšla mladinska priloga *Rast*. Za uvodnik so uredniki objavili uvodni pozdrav predsednice SKK Jasne Simčič na VII. Slovenija partyju. Med številnimi prispevki naj omenimo članka Brede Susič in Petra Černica v rubriki *Agorà pod lipo*. Oba obravnavata nedavni papežev obisk na Kubi: Breda se posveča predvsem oceni medijskega kritja dogodka s posebnim ozirom na Slovenijo (pri tem je zelo kritična), Peter pa piše predvsem o pomenu besed, ki jih je izrekel papež med obiskom kubanskega ljudstva in mladini (in posredno vsem mladim na svetu).

IŽ

Primerjava med eksodusom iz Istre in tistim iz Sudetov po drugi svetovni vojni (1)

PETER MERKŪ

Začenjamo objavljati predavanje, ki ga je inž. Peter Merku imel 16. februarja v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, 24. februarja pa na tržaški univerzi. Inž. Merku, ki že skoraj 40 let živi v Nemčiji, nam je poklonil besedilo predavanja, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

PREGOVOR

V zvezi s tem, kar se je po drugi svetovni vojni dogajalo v Istri, je v italijanskem zgodovinsko-pisju vedno govor o beguncih in optantih ter o zapuščenih imovini. Ko se nemško zgodovinsko ukvarja z dogajanjem v Sudetih v povojnem času, govori o izgnancih ter o rekvirirani imovini.

Leta 1995 sem v reviji *PanEuropa* bral članek, ki ga je napisal poslanec v evropskem parlamentu, Otto von Habsburg. V njem je pisal o italijanskih izgnancih iz Istre. V časniku *Il Piccolo* sem bral o poskusih zblizovanja med krogi istrskih beguncev

in organizacijami sudetskih Nemcev, zato da bi uskladili svoje nastopanje.

Ker je bilo razvidno, kako megle na ali površna je vednost o razlikah med obema primeroma, pri katerih je skupno le boleče preseljevanje ljudstev, sem se sklenil posvetiti temu problemu, čeprav samo v mejah informacijskih sredstev, ki sem jih imel na razpolago.

Rezultat tega mojega preučevanja je študija, ki sem ji dal naslov: *Primerjava med eksodusom iz Istre in tistim iz Sudetov po drugi svetovni vojni*.

Zato da primerno uokvirimo dogajanja do konca druge svetovne vojne v škodo Italijanov v Istri v teda-

nji Jugoslaviji oz. sudetskih Nemcev v tedanji Češkoslovaški, je primerno analizirati položaj na teh področjih od konca prve svetovne vojne dalje.

Pod habsburško monarhijo je istrska meja grofija sestavljala skupaj z mestom Trst, Goriško in Gradiščansko grofijo ter Kvarnerskimi otoki teritorialno upravno enoto, ki so ji pravili avstrijsko-ilirsko Primorje ali kratko "Küstenland". Po ljudskem štetju, ki je bilo še pod Avstrijo 1910. leta, je bilo v Istri 195.277 Hrvatov in Slovencev ter 145.862 Italijanov. Po štetju 1936. leta, ki so ga izvedli pod Italijo, so bili tam samo Italijani.

Ker nobeno štetje ni bilo izvedeno pošteno, moramo sprejeti študije, ki so tako ali drugače pristranske. Koliko Slovanov je zaradi razmer, v katerih so morali živeti, imelo toliko poguma, da bi se narodnostno opredelili, ali koliko jih je napadali nacionalizem od generacije asimilirani, ne bomo nikoli izvedeli.

Poglejmo zdaj na Češkoslovaško.

Po podpisu senžermenske mirovne pogodbe (10.9.1919), ki je določila češke meje, ter trianonske pogodbe (4.6.1920), ki je uredila meje s Slovaško, lahko iz statističnih podatkov iz leta 1921 razberemo sestavo prebivalstva ob koncu vojne. Od 13.613.000 prebivalcev je bilo Nemcev 3.123.000, to je 23,4 %, ki so ži-

veli skoraj vsi na Češkem. 1930. leta je skupno prebivalstvo naraslo na 14.729.000, od teh je bilo 3.232.000 Nemcev, to je 22,3 %.

Če torej primerjamo število prebivalstva v Istri in v Sudetih od konca prve svetovne vojne do začetka druge, bomo takoj ugotovili prvo razliko.

V Istri je med obema vojnoma prišlo pri prebivalstvu obih glavnih etničnih skupin do velikih sprememb, ki so jih povzročili naslednji faktorji: a) odhod Slovanov v begunstvo, b) prisilna izselitev učiteljev, železničarjev, duhovnikov na druga področja italijanskega cesarstva, c) prisilna asimilacija, d) močno priseljevanje iz Italije (pripadniki vojske, orožniki, finančni stražniki, učitelji, upravno osebje, kmetje itd.).

Na Češkoslovaškem je vlada sicer vodila diskriminacijsko politiko do manjšine, vendar je ni zatirala, kot se je to dogajalo v Istri. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da je njeno število absolutno rastlo.

PRVA RAZLIKA: v Istri v obdobju med obema vojnoma velika sprememba razmerja med večino in manjšino, v Sudetih zanemarljiva.

Druga svetovna vojna. 6. aprila 1941 italijanska vojska napade Ju-

goslavijo in zasede dobršen del njegovega ozemlja, predvsem v Sloveniji in Hrvaški.

Nemška Wehrmacht je bila na podlagi Münchenskega sporazuma 29. 9.1938 že dalj časa v Sudetih. Kljub dogovorom je 15.3.1939 zasedla Češko.

Slovaška je, kot vemo, proglasila samostojnost. Tako imamo že drugo razliko v dogajanju na področjih, o katerih je govor. V Istri ostane vse po starem, teror proti manjšini ostane nespremenjen ali se poveča, ne samo to, razširi se tudi na matične narode manjšin.

Nemška manjšina v Sudetih sprejme vojsko matičnega naroda kot rešitelja. Čehi postanejo na priključenem ozemlju manjšina, ki jo Nemci izženejo. Nemčija si priključi Sudete, zasede brez boja preostalo češko ozemlje in ga proglasi za protektorat Reicha.

DRUGA RAZLIKA: nobene osvoboditve manjšin v Istri, popolna osvoboditev v Sudetih s priključitvijo nemški domovini. Krvava zasedba matičnega ozemlja istrskih slovenskih manjšin, osvoboditev nemške manjšine s strani lastnega matičnega naroda v Sudetih. Tri razlike v eni!

DALJE

ZGODBA OB RAZŽALITVI BREZJANSKE MATERE BOŽJE

ZGODILO SE JE

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Toliko ljudi me spodbuja, naj bi nadaljevala v Novem glasu s svojimi jezikovnimi beležkami, ki so mi bile v preteklosti v veliko veselje in so bile pravzaprav zametek mojega jezikovnega priročnika. Moja knjiga je doživela velik odmev, kar lahko potrjuje, kako veliko ljubezen in spoštovanje do slovenščine čutimo in kako smo za jezikovne probleme zelo občutljivi. Na žalost pa ni moja knjiga popolna in nove težave se pojavljajo iz dneva v dan. Kljub prizadevanju, da v njej ne bi bilo napak, se jih je vanjo nekaj vrnilo. Po vrstnem redu jih obravnavam v naslednjih številkah. Tokrat naj se ustavim pri naših zemljepisnih imenih. Poglavlja z njimi v zvezi sem sestavljala z veliko ljubeznijo in pozornostjo, pa se mi je prav v poglavju *Naši kraji in njihovi prebivalci* (str. 35) vrnila huda napaka. Ko navajam rabo predloga **na** oz. v v zvezi z imeni naših naselij, navajam: **v Repen, na Opčine, v Padriče in Trebče...** Navedek bi se moral glasiti: **v Repen, na Opčine, na Padriče, v Trebče.** To niso malenkosti, to so naše posebnosti, na katere moramo sami zelo paziti. Pred nekaj dnevi me je spet zelo vznemirila napaka, ki sem jo brala v zelo tehtnem pogovoru Alojza Rebule z Gordano Kren Vizent (Delo, 26. februarja 1998). Napake prav gotovo ni naredil prof. Rebula, ki je že od otroštva hodil v Slivno in se v Slivnem kot otrok igral in je bil tudi

na sestanku višješolcev med Sempolajem in Slivnim. Prav gotovo ni bil v Slivnom, kot je kak lektor popravil v njegovem odgovoru: "na sestanku srednješolcev v kraški gmajni - bilo je na griču med mojim rojstnim Sempolajem in Slivnom - sem nastopil z referatom o Prehodu čez Berezino". Temu nasilju lektorjev smo izpostavljeni vsi, ki se oglašamo v naših časopisih. Marsikdo mi bo lahko to potrdil. Prizadete lahko tolaži samo dejstvo, da nimajo spoštovanja niti do Rebule. Meni so v Sloveniji (Družina) popravili moj **Božič v božič**, ker je pač pravopisno pravilo takšno.

Do sprememb teh pravil pa nenehno prihaja od zgoraj, ker pač ne morejo sloneti na živih primerih, ki jih lektorji pridno sproti in do nadaljnega ukaza popravljajo. Mislim, da se moramo Slovenci prilagoditi tudi v tem smislu drugim evropskim jezikom, ki ohranjajo že ustaljena pravila, dopuščajo novosti in jim odpirajo pot tudi v knjižno rabo. V četrtkovem Delu sem brala teden prej tudi zapis o **torinskem prtu**. Ker sem vedno govorila o **Turinu in turinskih zadevah**, sem šla pogledat v novi Šlenčev italijansko-slovenski slovar (1997!), kako je s tem. Tam pa lepo piše Torino: Turin. Katera raba je ustaljena, katera je nova, katera je vsiljena? Bolj sem seveda občutljiva za naša imena in bi morali zahtevati, da jih spoštujemo tudi onkraj meje.

Zgodilo se je nekega pomladnega jutra v neki nepreštevilni šoli.

Zaradi pomladi, ki je bila v zraku, je bila učiteljica kakor navita in to brneče razpoloženje je bliskovito prenesla v žile in srca svojih malih. Ker je bila ura risanja, je z velikimi črkami napisala na tablo: "Nariši svojega sošolca." Nato je še razložila, da lahko narišejo katerega koli sošolca, pa še priporočila, naj ga upodobijo povsem svobodno, tako kakor čutijo in kakor ga vidijo oni. Upravičeno si je obetala, da ji bodo tiste risbe razodele marsikatero potezo njenih ljubljencev.

Sledilo je splošno navdušenje, nekateri pa so se začeli kujati, saj ni od muh narisati sošolca, ker te on navsezadnje lahko tudi pošteno brčne, če mu risba ni všeč; še bolj nerodno je, če te kdo drugi nariše grdega in debelega ali ti naređi prevelika ušesa in krompirju podobnen nos.

Toniju pa so se ob prebiranju naslova zasvetile oči in se je nemudoma lotil dela. Učiteljica je še razlagala to in ono, ko je on že snoval načrt in risal skico: zelo je bil srečen, da je imel priliko narisati Tomažka; on Tomažka ni nikoli maral, a je bil premajhen, da bi se vprašal, zakaj. Bilo pa je zaradi tega, ker se tudi njuni starši in starši njihovih staršev niso marali. Stvar genov, bi kdo pomodroval, ker mu taka razlaga prija bolj kot kakšna razglabljanja o kakšni kontroli volje in pomanjkanju volje, dobre volje pa, kje neki! Kontroliraj ti gene! Na. Oni so krivi za vse ali skoraj za vse.

Riši in briši, pa znova nariši, pa barvaj in pili, popravljaj...

Risba je nadvse uspela: velik zelen travnik, sredi travnika pa pujske v kavbojkah in prasička v rožnatem krilu in vodita Tomažka za roko, ona za desno, on pa za levo. Spodaj napis: "Tomažek na prehodu z družino."

Tomažek se je ob pogledu na risbo zakadil v Tonija in mu jo hotel strgati, a Toni je bil hitrejši, zato se je Tomažek začel dreti in presunljivo jokati. Toni pa se je smejal na vsa usta: uspelo mu je, kar si je že dolgo želel - prizadeti sošolca, katerega ni maral.

Ko je učiteljica po kratkem prigovarjanju prišla do risbe, si jo je zelo dolgo ogledovala, nato je pozorno pogledala oba otroka, Tomažku je rekla, da je risba samo kos papirja ter spravila vse v predal: tokrat so ji risbice povedale, da je prišel trenutek, ko bo morala temeljiteje preresetati in poglobiti temo takta, medsebojnega spoštovanja in obvladovanja nagonskega jaza, ker ni hotela, da bi njeni mali rastli v velike brdavske. Življenje z brdavsni ni lepo. Saj ne veš, v kaj se lahko izrodi.

Naslednjega dne so prišli starši, eni in drugi, da ugotovijo na lastne oči, kaj se je pravzaprav zgodilo. Tomažkovi starši so seveda vprašali, zakaj vse to. Eee, zakaj, zakaj! Kaj jim bodo zdaj otroka usttrahovali z vprašanji? Toni je bister, pa ve, kaj je svoboda likovnega izražanja, ne? Toni je oče je bil sina vesel in tega ni niti skrival, kaj šele da bi ga pokaral! Ko pa ga je Tončkova mama vprašala, kako bi on reagiral, ko bi videl lastno dru-

žino v prašičji izvedbi, je vzki-pel: "A so to argumenti? Se bomo šli zdaj čarovnice? Mislim sem, da ste bolj strpni, bolj, bolj... bolj odprti! Sicer pa nimam niti sekunde več časa za te neumnosti, delo me čaka," ni dopustil, da bi kdo utegnil kaj odgovoriti in odvihral z loputanjem vrat, dobro še da je žena utegnila smukniti za njim.

Učiteljica, ki je na tihem trpela za oba učenca, je za enkrat molčala in risbo obesila na steno z drugim vred. Potem je zavladal mir in pouk je stekel dalje.

Doma je Tomažek predlagal staršem: "Naredil bom novo risbo: prasičko v posteljici in ta bo dojila malčka v povojih. Spodaj pa bom napisal: »Toni - ko je bil dojenček.«"

Starša sta se zdrznila in se spogledala, bila sta brez besed: seme strupa je že rojevalo sad. Nazadnje je mama le našla, kaj naj reče: "Veš kaj, meni in očku na ljubo ne nariši ničesar."

"Ničesar? In svoboda, svoboda... kako je rekel Tonijev oče?"

"Svoboda likovnega ali umetniškega izražanja, je rekel."

"To, da. Ali jo ima samo Toni?"

Starša sta se morala kljub vsemu nasmehnuti.

"Ne, srce moje, tudi ti jo imaš. Vsak človek jo ima, samo uporabljati jo boš moral pametno," se je zamislil oče.

"Da, pametno," je podčrtala mama. "Ne maži si ročic s tole... s tole umazanijo."

"Umazanijo?", je zvedavo iskal Tomažek.

"No, tako se temu reče. Boš že še videl, koliko je je," ga je mama pričela ljubeznivo riniti v delovno sobo pisat naloge. Tomažek je povsili nos. Ni se strinjal: tako rad bi povrnil in okusil slast maščevanja. Nejevoljno je sedel k pisalni mizi.

Mama je od časa do časa kukala skozi priprta vrata. Nazadnje se ji je zazdelo, da bi morale biti naloge že davno napisane in je sklenila, da pogleda. In zares, bile so opravljene, vzorno, čisto in marljivo, kot vedno. Tomažek pa je risal, risal in risal in mama je gledala, gledala in se ni mogla nagledati.

Ko se je zvečer oče vrnil iz službe, je bila risba končana: zelen travnik z metulji in pikapolonicami, a na sredi on, Tomažek med mamo in očetom, mama s kronico marjetic na glavi, oče pa s šopki vijolic za ušesi in okoli vratu; spodaj pa napis: "Mi smo najsrečnejša družina."

In to so bili resnično: srečna družina. Zato pa je bil Tomažek Toniju tako zoprni, po tisti nesrečni risbi pa še bolj: saj je moral na lastna ušesa marsikaj slišati, kako so govorili o njegovih: "Pustimo jih: oni so, kar so! Otrok ni vsega kriv!"

Še dobro, da je bil premajhen in ni mogel vedeti, da nekatere stvari sprožijo učinek nasproten od zaželenega in da imajo udarci pritlikavih čudežne moči: to je moč sproščanja sil, ki so kvasovke ljubezni in te prično prekipavati prav tam, kamor je udarilo.

Pazite, ne udarjajte vanje, v sile ljubezni: so nepredvidljive, so neustavljive in nepremagljive, ker - kdor ljubi, je srečen, je silen, je lep, je pogumen, močan, ne moreš ga streti...

BM

7

 ČETRTEK
12. MARCA
1998

HAJDUŠKI POP VEDNO ZNOVA PRESENEČA

CVETO SVETLIK

V vsakodnevem življenju si človek marsikaj želi, zato tudi nastajajo najrazličnejši izdelki in ideje, med drugim tudi knjige. S tako željo sem se pred leti lotil opisovanja našega rojaka Josipa Velikanje. Veliki prenovitelj in narodni buditelj južne Istre, imenovan tudi Hajduški pop, je bil rojen 18. marca 1843 v Kanomlji pri Spodnji Idriji.

Name se je nekako priljeplil zaradi svojega izrednega vpliva s svojim prav tako izrednim početjem oz. delovanjem. Ker me "Hajduški pop", kot se je Velikanje tudi sam rad imenoval, vedno znova preseneča, se bom spomnil premierne predstavitve, ki je potekala 14. avgusta lani, na predvečer krajevnega in župnijskega praz-

nika v Spodnji Idriji. Ta knjiga je nastajala kar nekaj let, saj je bilo potrebno prevoziti precejšnje število kilometrov, da sem zbral dovolj zanesljivih podatkov.

Ko sva z Lucijanom Bratušem urejala *Besedilo in slike*, se je kar naenkrat spomnil in mi rekel: "Pokliči v Poreč škofa Bogetiča, da ti napiše še predgovor! Saj ga poznaš!" Malo sem okleval in naposled sem mu res telefoniral. Pri njem sem že prej dobil marsikateri podatek in upravičeno sem upal na njegovo pomoč. Kot rodoljub in pastoralni naslednik Jurija Dobrile je ponudbo z veseljem sprejel in mi napravil to uslugo. Ob približevanju praznika sem ga še povabil na premierno predstavitve. Povalu se je prijazno odzval s svo-

jo prisotnostjo. Založba Družina iz Ljubljane je poskrbela za kvalitetno napravljen izdelek, ki ga je zaupala tiskarni Mladinska knjiga, prav tako iz Ljubljane.

Približeval se je Veliki šmarin in ves kraj Spodnja Idrija z okolico se je pripravljala na praznovanje. Glavno vlogo ob organiziranju takih prireditev prevzame Gospodarsko interesno združenje Fara iz Spodnje Idrije. Vse prireditve, ki se pripravljajo čez vse leto, vodi ta neprofitna ustanova. Tudi za predstavitvijo knjige *Velikan je pop hajduški* so trdno stali moji osebni prijatelji, pa tudi vsa močnejša podjetja, ki take zadeve financirajo kot donatorji.

14. avgusta ob 17.30 je prišel poseben avtomobil s škofom iz Poreča, msgr. Antunom Bogetičem. Na Kendovem dvorcu smo mu pripravili lep sprejem, na katerega se rad spomni ob vsakem pogovoru. Tu sem mu predstavil svojo družino, ki mi je stala ob strani v času zbiranja podatkov in pripravljanja besedila. Iz Istre pa ni bil edini gost škof, ampak je prišla tudi folklorna skupina Veseli Roverci iz okolice Juršičev. Prireditve, ki se je začela ob 20. uri, je presenetila. Zbralo se je namreč nepričakovano veliko ljudi (400). Po uvodnem nastopu Veselih Rovercev so zapeli še domačini, oktet Prfarci. Glavni urednik Družine dr. Janez Gril je imel

kratek slavnostni govor, ki mu je sledil govor škofa Bogetiča v hrvaškem in slovenskem jeziku. Po nekaj kratkih vprašanjih, na katere sem odgovarjal, je podal svojo recenzijo prof. Janez Kavčič - zgodovinar in pisatelj. Nato pa je nastopila še mlada violinistka iz Spodnje Idrije.

Knjiga je tako dobila mnoga domovanja v našem in tudi sosednjih krajih. Marsikateri bralec me je pozneje vprašal, zakaj da ni doslej nihče vedel za Josipa - hajduka. Razlaga je prav enostavna. Velikanje je odšel takoj po osnovni šoli iskati znanje v Gorico, Senj, Beograd... in se vrnil šele na pragu smrti. V Idriji in okolici je le malokdo vedel zanj. V Istri je ostal kot legenda človeka, ki je vedno stal na strani ubogega ljudstva. Rešil jih je pred potujčevanjem, učil jih je osnovnih smernic življenja, pomagal jim je na duhovnem, gospodarskem in privatnem življenju. In četudi je moral na začetku ljudstvo krotiti s križem in revolverjem, so ga po enainpetdesetih letih vsi pogrešali. Roverci se ga radi spominjajo.

Ko sem v teh krajih povedal, da zbiram podatke o hajduškem popu, sem bil takoj povabljen v hišo in povsod so mi izkazovali gostoljubje. Te ljudi je spremenil iz novov, kot jih je sam rad imenoval, v krotke ovčice, kar se vidi danes v Roveriji na vsakem koraku.

VIPAVSKI SLIKAR V GROHARJEVI GALERIJ

MARKO ANDLOVIC RAZSTAVLJA V SKOFJI LOKI

KLARA KRAPEŽ

Mladi slikar in grafik Marko Andlovic je po rodu Vipavec, svojo umetniško pot pa je po srednji oblikovni šoli nadaljeval na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Iz slikarstva je diplomiral v razredu profesorja Janeza Bernika, pozneje pa je pri profesorju Branku Suhyju zaključil še grafično specialko. Ves čas svojega ustvarjanja niha med ustvarjanjem na platnu in izdelovanjem grafike, vendar pa je slednja tehnika vsekakor dominantnejša.

Črno-bela izpovedovanja so umetniku bližja in v njih najde pravo pot za izraznost lastnih razmišljanj o klasičnih likovnih problematikah med predmetnostjo in prostorom. Realni prostori se preoblikujejo v imaginarne, brez pogojevanja klasične, ustajene perspektive. Opazovalec tako šele postopoma odkriva vse elemente grafične izpovedi in tako na svojstven način, po etapah, ustvarja dialog z umetniškim delom in avtorjem samim. Andlovic želi vzpodbuditi neposreden dialog slikarskega objekta in opazovalca. Izbira med določenimi elementi - stol, interier, figure - in jih v poigravanju z velikostjo, bližino, oddaljenostjo,

povezovanjem ter številnostjo posameznih oblik vpleta v zaključene, a obenem tudi vsebinsko odprte, grafike, jedkance in akvatinte. Na prvi pogled morda zelo kaotične, z daljšim opazovanjem pa premišljeno urejene, zaradi česar je mogoče trditi, da v svoja dela vpeljuje še razsežnost časa.

Tokratna razstava v škofje-loški galeriji Ivana Groharja je zasnovana kot vpogled v širše obdobje avtorjevega ustvarjanja, predvsem zadnjih pet let, ko so njegovo pozornost pritegovali številni motivi, med njimi kopalec, ki Andlovicu predstavlja simbol ustvarjalca. Temu pa so pridruženi še ekspresivna figuralika, nasprotje dobrega in zla ter motiv omizja. Dela bodo na ogled do 26. marca.

Marko Andlovic je prvo samostojno razstavo ponudil leta 1995 v celjski galeriji Keleia, najbolj pa izstopa z udeležbo na 16. reškem bienalu mladih (1991), mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani (1993) v Novem mestu (1994 in 1996), festivalu slikarstva v francoskem Cagnesu (1995), Bianco e nero v Bieli (1996), Cakaide grand prixu na Japonskem in v minulem letu na 3. Bienalu mesta Kranj.

ANDREJ ZAGHET PREJEMNIK NAGRADE DR. FRANE TONČIČ

Andrej Zaghet je letošnji prejemnik nagrade Dr. Frane Tončič. Prejel jo je na slovesnosti v četrtek, 5. t.m., v Gregorčičevi dvorani v Trstu, za diplomsko disertacijo *Vloga možganskih režnjev pri dolgotrajni koncentraciji*, ki jo je zagovarjal v akademskem letu 1995/96 na filozofski fakulteti tržaške univerze.

Skupinski posnetek letošnjih nagrajencev. Drugi z desne je letošnji prejemnik nagrade Dr. Frane Tončič Andrej Zaghet (Foto Kroma)

Nagrado Dr. Frane Tončič podeljuje vsako leto Slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič, namenjena pa je zamajskim absolventom, ki so napisali zanimive in izvirne diplomske disertacije. Poleg nagrade je sklad podelil še tri enakovredna priznanja, ki so jih s prispevki omogočili Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu, Zadruga kraška banka in Nova tržaška kreditna banka. Priznanja so prejeli Maila Ozbič za disertacijo *Cvetnik verzificiranih sentenc bizantinskega princa Andronika Paleologa*, Aleksij Jercož za disertacijo *Razigrani jeziki - Organologija in muzikološki pristopi k študiju harmonike in Mitja Ozbič za disertacijo Jezik v pravnih aktih: raba manjšinskih jezikov v kazenskem postopku v Italiji*.

Slovesnost, ki jo je povezovala Nerina Švab, je obogatil nastop glasbenika Toma Hmeljaka, ki je izvedel nekaj skladb na vibrafonu. Prisotne sta nagovorila predsednik Sklada Sergij Tončič Boris Kuret in predsednik ocenjevalne komisije prof. Marko Kravos.

Ob tej priložnosti nagrajencem, še posebej pa prejemniku Tončičeve nagrade Andreju Zaghetu, iskreno čestita tudi Novi glas.

LEPA PRIREDITEV V DOMU V UL. RISORTA

V nedeljo, 8. marca, je Marijin dom v ul. Risorta zaživel v prijetnem vzdušju, ki so ga ustvarili mladi gostje Mladinske skupine iz Trata in rovtarskih Žiberš. Ubrano in razigrano petje se je prepletalo z igranjem na flavte in električni harmoniji ter zaključilo s prizori hudomušnih Butalcev. Vsi nastopajoči, predvsem pa 50 otrok, ki sestavljajo otroški pevski zbor Rožmarin in jih vodi s prirojeno večščino Magda Kržišnik, so ustvarili med prisotnimi izje-

mno prijetno vzdušje in okrepili v njih zaupanje v mlade in tudi v smiselnost lastnega delovanja. Prizadevno vodstvo Pastoralnega središča iz ul. Risorta in požrtvovalni pevci in pevke Mešanega cerkvenega zbora od Novega Sv. Antona so dobili ob tem gostovanju novega zagona za svoje delo. Nastop mladih rodi prav gotovo tudi take sadove, predvsem pa zaupanje v prihodnost. Zbor Novega Sv. Antona in Pastoralno središče ubirata pravo pot, ko krepi sodelovanje preko vsiljenih meja, ki nas ne smejo ločevati.

PREŠERNOVA PROSLAVA GLASBENE MATICE

GLASBENIKI ZA PRAZNIK KULTURE

V torek, 3. marca, je bila v Marijinem domu v Rojanu proslava ob dnevu slovenske kulture, ki jo je priredila Glasbena matica - šola Marij Kogoj. S to priveditvijo, ki se je glasila Glasbeniki za praznik slovenske kulture, so se tudi pri Glasbeni matici hoteli pokloniti spominu pesnika Franceta Prešerna. Večera so se udeležili tako predsednik upravnega odbora GM dr. Drago Štoka kot ravnatelj prof. Bogdan Kralj, ki je uvodoma pozdravil prisotne, ter nekateri člani odbora.

Kljub temu da so nekatere točke - med temi tudi uvodna misel - odpadle zaradi bolezni, je proslava potekala na dobri kakovostni ravni. Na odru rojanskega Marijinega doma so se zvrstili številni gojenci, od najmlajših pa do tistih, ki obiskujejo starejše letnike, ki so izvajali izključno skladbe slovenskih avtorjev.

PRORAČUN SPREJET, SREDSTVA PA NISO ZAGOTOVLJENA

Kot smo že poročali, je tržaški pokrajinski svet 25. in 26. februarja sprejel proračun za leto 1998 in programske smernice za triletje 1998-2000. V ponedeljek, 9. marca, so sprejeli še vrsto dnevni redov in resolucij.

Vrsto popravkov so predstavili tudi svetovalec Slovenske skupnosti dr. Vladimir Vremec ter slovenska svetovalec, izvoljena na listi Demokratične stranke levice oz. Stranke komunistične prenoje Igor Gabrovec in Bruna Zorzini Spetič. O teh popravkih, ki so bili deloma sprejeti, deloma pa zavrnjeni, smo na kratko že poročali, naj povejmo pa še, da je na ponedeljkovi seji pokrajinski svet sprejel Vremčev predlog o nespremenjeni finančni podpori ustanovam, ki se ukvarjajo s prizadetimi (med temi je tudi Sklad Mitja Čuk).

V programskih smernicah pokrajinske uprave je več po-

bud, kot npr. pobuda Provinciasieme, razstava ob 100-letnici rojstva Avgusta Černigoja (ki pa jo - tako piše v programskem besedilu - nameravajo izvesti v dolinski občini), dalje sta med šole, ki potrebujejo svojo telovadnico, uvrščena tudi trgovski tehnični zavod Žiga Zois in licej France Prešeren. Vse skupaj, tako osnovni proračun kot predloge in popravke večine in opozicije, ki so bili sprejeti, pogojuje finančni problem. V programskem besedilu sicer piše, da bodo vse te pobude izvedli, če bodo imeli za to dovolj denarja.

To je posledica nejasnega stanja, v katerem se nahaja pokrajina kot izvoljeno telo.

Nihče ne ve, kaj bo s tem organom, ni jasnih kompetenc, govori se o ukinitvi pokrajine in o ustanovitvi t.i. metropolitanske občine. Ta razprava še ni končana, vprašanje pa je, kako se bodo stvari zasukale. Vsekakor je jasno, da je pokrajina nepotrebna, če nima jasnih pristojnosti in jasno začrtane vloge. Po mnenju svetovalca SSK Vremca pa bi morala pokrajina ravnati tega biti bolj dejavna, s ciljem, da pokaže, da je potrebna, npr. s čezmejnimi sodelovanjem. Vendar, kot nam je po telefonu povedal dr. Vremec, vse miruje, nihče se ne čuje izjasniti o vlogi pokrajine, zato se stanje nejasnosti nadaljuje.

IŽ

DEVIN - NABREŽINA

REGULACIJSKI NAČRT JE ZA KMETE NESPREJEMLJIV

ERIK DOLHAR

To je mnenje, ki je izšlo iz pogovorov univerzitetnega profesorja in poslanca Oljke ter strokovnjaka za kmetijska vprašanja Maria Prestamburga s Kmečko zvezo in z županom Marinom Voccijem.

FOTO KROMA

šča in pomisleke kmetovalcev, župan Vocci pa je bil še zlasti polemičen do nekaterih pobud Kmečke zveze, češ da "nekateri skušajo ustvariti in ne rešiti probleme". Kot znak dobre volje je župan napovedal, da bodo v petek, 13. t.m., priredili javno srečanje (baje v Sempolaju), ki bo posvečeno kmetijstvu v luči novega regulacijskega načrta. Občinski odbor je že najavil, da bo pomisleke kmetovalcev strnil v prizive, ki jih bo sam vložil k urbanističnemu planu, potem ko bo slednji razobešen na oglasno desko županstva. Spomnimo naj, da je bil načrt že objavljen v deželni Uradnem listu, tako da bo v kratkem stekel postopek tridesetih dni za predložitev prizivov in pritožb. "Dopolnjeni načrt" bo nato spet romal v občinski svet, zadnjo besedo pa bo imela Dežela.

DEVIN-NABREŽINA

SSK O UPRAVNO-POLITIČNEM POLOŽAJU

V četrtek, 5. t.m., se je sestel širši odbor devinsko-nabrežinske sekcije Slovenske skupnosti, da bi se seznanil z upravno-političnim položajem na občini.

Po uvodnem pozdravu sekcijskega tajnika Forčiča je občinski svetovalec Tance obširno in poglobljeno poročal o nameravanem odlagalšču azbesta ob pokrajinski cesti Nabrežina - Križ. Povoljni sklep občinskega sveta je bil prenašljen, saj je do njega prišlo brez potrebne poglobitve in diskusije, zaradi tega je SSK glasovala proti predlogu. Gre namreč za izredno nevarne in škodljive snovi, ki ogrožajo zdravje občanov in še pose-

bej pacientov bližnje bolnišnice ter dijakov srednje šole. SSK je mnenja, da bi morala uprava preklicati sklep; ta je tudi v nasprotju z novimi zakonskimi normami, ki jih predvideva nov deželni zakon, ki je te dni v odobritvi. Zato SSK podpira pobudo civilne družbe za sklic referenduma, na katerem naj se občani jasno izrečejo proti odlagalšču azbesta.

Odbornik Radovič je poročal o novem regulacijskem načrtu, ki je te dni objavljen v Deželni vestnik. Izrazil je pripravljenost občinske uprave, da se upošteva želje in upravičene potrebe zlasti kmečkega prebivalstva, ki zahteva, da se omogočijo tradi-

cionalne kmečke dejavnosti brez nepotrebnih vinkulacij. Domačini so ohranili lepote Krasa, ki je doslej še nepokvarjen, prav s skrbnim obdelovanjem kraškega teritorija in to je zasluga tako tistih, ki se ukvarjajo izključno s kmetijstvom, kot tistih, ki jim je kmetijstvo dodatna dejavnost. Sklenjeno je bilo, da bo SSK sklicala posvetovanja po vaseh, kjer bo obrazložila smernice novega regulacijskega načrta in bo poslušala upravičene pripombe; slednje bodo njeni predstavniki zagovarjali ob sprejemu pripomb pred dokončno odobritvijo regulacijskega načrta.

Ob koncu je bil govor o stanju v sami večini, v kateri

ODBOR PROTI ODLAGALIŠČU

9. t.m. se je sestel v Sesljanu na svoji prvi seji pripravljani ljudski odbor, ki namerava nasprotovati odprtu odlagalšču azbesta na teritoriju občine Devin-Nabrežina. Proti odlagalšču namerava odbor predlagati ljudski referendum.

ED

CERKEV V MISIJONIH

Priloga Novemu glasu dne 12. marca 1998 - Odgovorni urednik Drago Legiša

Na pobudo

ŠKOFIJSKEGA MISIJSKEGA SREDIŠČA

"Rad bi ponovno iz vsega srca izrazil hvaležnost vse Cerkve misijonarjem in misijonarkam, tako redovnikom in redovnicam kot laikom. Oni se z vso zavzetostjo, včasih za ceno življenja, borijo na fronti evangelizacije in v službi človeka."

(Janez Pavel II.)

Prva skupina goriških misijonarjev pred cerkvico v Kossou; njim se bo pridružil Luciano Comuzzo iz Rude.

BESEDA NADŠKOFA A.V. BOMMARCA

"DUH VSEMOGOČNEGA GOSPODA JE NAD MENOJ... (IZ. 61,1)

Dragi bratje in sestre!
V knjigi preroka Izaija je prerok v prvi osebi, ki govori o delu Gospodovega Duha nad njim:

"Duh vsemogočnega Gospoda je nad menoj, ker me je Gospod pomazilil."

Poslal me je, da oznanim blagovest ponižim, da ozdravim nje, ki so pobiti v srcu,

da oznam jetnikom prostost in zvezanim rešenje,

da okličem leto Gospodove milosti,

da potolažim vse žaluje... (Iz. 61,1-2).

Zdi se, da se preoblikovalno delo Sv. Duha, kot ga opisuje Izaija, uresničuje na preroku kot dar in kot pospeševanje dejavnosti, vendar ne kot nekaj ekskluzivnega, temveč kot nekaj, kar je odprto vsem.

Kristus sam v sinagogi v Nazaretu, ob začetku svojega javnega delovanja, pripisuje sebi ta odlomek iz preroka, ko pravi: "Danes se je izpolnila beseda Sv. pisma, ki ste jo slišali" (Lk 4,12). Vsak kristjan v moči sv. krsta in sv. birme postane božji otrok in je zato poslan, da ozdravi nje, ki so pobiti v srcu.

Toda najvažnejše dejanje tega "hlapca Gospodovega" in zanj najbolj značilno je, da je zaupal svojo besedo drugim, namreč apostolom.

Tisti, nad katerega je prišel Sv. Duh, je poslan, da "oznanja blagovest ponižnim, da oznanja jetnikom prostost in okličem leto Gospodove milosti."

"Oznanjati, širiti Besedo, to je velika naloga kristjana in posebnost misijonske zavzetosti.

Če bi ta naloga bila zaupana lastnim močem, bi postala nekaj težkega in bi zadevala samo nekatere izbrance. Toda če jo razumemo in živimo kot delo Sv. Duha, ki se poslužuje vsakega vernika, potem bo vsak krščen kristjan čutil v sebi, kako se izpolnjuje nad njim napoved preroka Joela:

"Izlil bom svojega Duha na vse človeštvo; in vaši sinovi in vaše hčere bodo prerokovali, vaši starčki bodo sanje imeli, vaši mladeniči bodo prikazni gledali" (Joel 3,1 / 3).

Ob veri v to prisotnost Duha postane Cerkve misijonarska. V zaupanju na trajno delo Sv. Duha za oznanjevanje in za spodbujanje hoče naša goriška Cerkve nadaljevati pot proti velikemu jubileju Tretjega tisočletja.

Naša Cerkve stoji pred važno etapo, ko se pripravljamo, da zaključimo škofijsko sinodo. Toda ker hočemo ostati zvesti in še pospešiti našo misijonsko zavzetost in se z novim zagonom bližati tretjemu tisočletju po Kristusovem rojstvu, prosimo Sv. Duha, da bi naša mladina prikazni gledala, da bi naši starčki sanje imeli, da bi vsi postali preroki in pričevalci Vstalega Kristusa.

p. Anton Vital, nadškof

Slika na levi: Nadškof p. A.V. Bommarco v cerkvi v Konzu ob svojem prvem misijonskem obisku februarja 1984.

Prva skupina misijonarjev odhaja z letališča v Ronkah.

Dne 6. januarja letos je minilo 25 let, odkar je v afriške misijone odpotovala prva skupina goriških misijonarjev. Istega dne smo praznovali tudi 15. obletnico škofijskega posvečenja našega nadškofa p. Bommarca.

Minilo je torej že 25 let, odkar so v misijone na Slonokoščeno obalo odšli trije duhovniki, tri redovnice iz reda božje Previdnosti in trije laiki ter tako začeli velikim misijonskim poslanstvom goriške Cerkve v tem delu Afrike, poslanstvom, ki se še vedno nadaljuje. Razumljivo je torej, da se te obletnice veselimo in jo želimo primerno proslaviti. Ravno tako pa je prav, da ob tej priložnosti pregledamo delo, ki smo ga v tem času opravili, ter naredimo načrte za prihodnost.

Ko se naše misli vračajo v tiste prve čase misijonskega delovanja goriške Cerkve na Slonokoščeni obali, se iz vsega srca zahvaljujemo Bogu za vse, kar so naši misijonarji, vseh je bilo preko 100, v teh 25 letih opravili dobre-

ga v teh deželah. Istočasno pa smo Bogu hvaležni tudi za vse dobrote, ki jih je prav preko tega misijonskega udejstvovanja bila deležna tudi naša goriška Cerkve.

Po 25 letih je vsekakor prav, da pregledamo, kaj je bilo do zdaj opravljenega, ter na podlagi izkušenj, ki smo si jih v tem času pridobili, in tudi na podlagi novih zahtev, ki jih s seboj prinašajo novi časi in nove razmere, nadaljujemo z delom, ki smo ga začeli. Potrebno pa je, da ima vse to naše delo točno določen cilj: v vsakem času in v vsakem oziru ga mora voditi Sveti Duh, ki je v Cerkvi vir in začetek vsega dobrega, in to še posebno, ker je letošnje leto v okviru priprave na veliki jubilej leta 2000 na prav poseben način posvečeno Svetemu Duhu.

V goriški Cerkvi se polagoma izteka škofijska Sinoda, ki bo v pastoralno življenje naše krajevne krščanske skupnosti vnesla nove pobude in nove usmeritve. Seveda bo pri teh pobudah in usmeritvah Sinoda nujno morala upoštevati tudi delo,

ki ga je goriška škofija v teh 25 letih opravila v misijonskih deželah.

Da to drži, je naše goriško krščansko občestvo dokazalo letos 6. januarja, ko smo poleg 15. obletnice škofijskega posvečenja nadškofa Bommarca ter 25. letnice misijonskega delovanja goriške Cerkve, bili priča odhodu novega goriškega misijonarja v misijone, p. Claudia Bortolossija, ki je odšel v Kolumbijo. Ob tisti priložnosti so goriško stolnico napolnili verniki iz vseh delov nadškofije in s svojo pričujočnostjo dokazali, kako zelo jim je pri srcu misijonsko poslanstvo njihove Cerkve. Iz vsega tega sledi, da mora Cerkve, ki hoče v polni meri čutiti in živeti s svojimi verniki ter ohraniti neokrnjeno svojo življenjsko silo, biti predvsem misijonska.

Prav zato smo letos 6. januarja ob 25. obletnici našega delovanja v misijonih sklenili, da bomo še naprej hodili po poti, ki nam jo je božji Duh pokazal pred 25 in več leti.

Giuseppe Baldas

TUDI ZIDARJI V MISIJONIH

Na pobudo Misijonskega središča je šest zidarjev odšlo za en mesec v Burkina Faso v Afriko. Odšli so v škofijo Nouma Dedougou na prošnjo laične misijonarke Ivane Cossar, ki skrbi za osnovno poučevanje v omenjeni škofiji. V času svojega bivanja so v mestecu Nouma zgradili tri stavbe za "Citè des Jeunes" (Mesto mladih).

Te stavbe bodo uporabljali mladi, ki prihajajo s podeželja in študirajo v Noumu ter bivajo pri družinah, ki so pa brez luči in zato zvečer ne morejo študirati. Tri stavbe so bile

zgrajene blizu misijonske postaje, ki so jo zgradili beli očetje s pomočjo domačinov, ki so se izmenjevali vsak teden po en turnus in bili za težake in so pripravljali material za zidavo.

Zidarji so bili iz raznih vasi v Furlaniji. Z delom so začeli ob 7. uri zjutraj in končali ob 18. uri zvečer po primernem počitku za kosilo, ko je bilo sonce najvišje. Poleg treh novih stavb po želji Ivane Cossar so prenovili nekaj drugih šolskih prostorov v zgradbi, ki je že razpadala. V teku enega meseca, ki so ga zidarji preživeli v Noumi, so marsikaj doživeli, tako npr. mašo na

podeželju, ki jo je daroval mašnik domačin Burkina-be, pa obisk pri raznih domačih družinah in pri nogometni tekmi med domačini, katere so nagradili s posebnimi medaljami, ki so jih prinesli s seboj. Ta poskus so zelo pozitivno ocenili vsi odgovorni za škofijsko pastoralo mladih, in seveda tudi domačini.

Ivana Cossar se je takole izrazila: "Ta izkušnja je nova cvetka v gumbnici goriške škofije.

Zahvaljujem se g. Baldasu, ki je vedno pripravljen sprejeti vsak izziv za rast Božjega kraljestva na zemlji."

GRADIM IN UČIM

Med papuanskimi biseri

Pri gradnji našega mladega misijona delo počasi napreduje, kakor nam pač razpoložljiva sredstva dopuščajo. Uspelo nam je dokončati stanovanje s sedmimi sobami za misijonarje, kjer imamo tudi hišno kapelico. V uporabi je že tudi hiša s štirimi razredi in v pritličju mizararska delavnica za vajence. Pravkar smo dokončali stavbo za šest učiteljev. Poleg gradnje misijonskih poslopij poučujem fante mizarstva in verouk v Pižin jeziku, ki je tu uradni jezik.

Z mojim zdravjem zdaj še kar gre. Je pa čas, da mi pripravite naslednika, ker se s hitrimi koraki bližam osemdesetim letom, o katerih pravi Sveto pismo, da je življenjska doba močnih.

Vaš hvaležni p. Jožko Kramar

ŠKOF METOD PIRIH NA OBISKU PRI SLOVENSkih MISIJONARJIH

Misijonar Ivan Bajec predstavlja mlade

Prve dni januarja je koprski škof Metod Pirih obiskal slovenske misijonarje na Slonokoščeni obali. V južnem delu te države živijo in misijonarijo Ivan in Pavel Bajec, oba iz župnije Col, ter Janko Kosmač. Tam sta tudi dve slovenski misijonarki in sicer zdravnica s. Anica Starman in s. Hermina Nemšak.

Obiskal jih je posebno zato, ker so tam v župniji Meagui zgradili novo cerkev in potrebne župnijske prostore. Pred dograditvijo nove cerkve so uporabljali staro leseno barako, misijonarji pa so živeli v skromni kolibi. Ko je bil leta 1991 v domovini Ivan Bajec, je zaprosil arhitekta Kvaternika, da bi izdelal načrt za novo župnijsko cerkev. Temelje so začeli postavljati 1. marca 1992, za Božič istega leta so v njej že imeli prvomašo.

Gradili so jo domačini, a veliko sredstev so prispevali verniki koprške škofije.

Blagoslov cerkve je bil letos 11. januarja. Za to priložnost je poleg nekaterih škofov domačinov prišel tudi škof Pirih.

Slovesne maše se je udeležilo nad pet tisoč ljudi. Maša je trajala več kot

tri ure in pol. Med mašo je bilo krščenih in poročenih 20 katehumenov. Povedati je pa treba, da katehumenat traja tri leta.

Po maši se je razvilo pravo afriško slavlje. Župljani so pripravili hrano za vse navzoče. Skuhali so 535 kg riža in pripravili omako iz celega vola in dveh kozlov.

Tako pri posvetitvi nove cerkve kot pri slavlju po maši so bili navzoči poleg škofa Piriha tudi njegovi spremljevalci iz Slovenije, in sicer arhitekt Kvaternik in njegova hči Mateja Zupan, ki sta naredila načrte za novo cerkev, pa župnik na Colu Stanko Ipavec ter še štirje, rojeni na Colu. Slovensnosti se je udeležila tudi ekipa slovenske TV, ki je vse filmala, in bo tako ostal spomin na to slavlje tudi za prihodnje rodove.

Naši misijonarji in prijatelji iz Slovenije

NAŠE DELAVNICE NAPREDUJEJO

Preteklo poletje je bil v Sloveniji na dopustu misijonski brat Ludvik Zabret. Obiskal je tudi Gorico in se v mali dvorani Centra Lojze Bratuž srečal z nekaterimi našimi misijonskimi prijatelji. V oktobru se je vrnil v Indijo. Od tam je pisal:

"Pozdrav iz Indije, kamor sem se po Božji dobroti vrnil konec oktobra. Ko sem prispel v Bombaj, mi je udarila vročina v obraz, čeprav je bilo tri nad ničlo zjutraj. Onesnažen zrak mi je kar sapo zapiral, ker imam načeta pljuča. Dobro pa se počutim v Govi, v mali vasi, kjer je zrak čist in okrog hiš vse polno drevja.

Naše delavnice obrtne šole za fante, ki niso končali nobene šole, napredujejo, čeprav imamo malo prostora. Za novo stavbo pridno delajo okna, vrata in vse, kar se tiče varenja. Električarji uspešno napeljujejo po vsej hiši. Nepeljava v zidu je zelo redka zadeva v Indiji. Profesionalni električarji prihajajo kontrolirat, kako je to narejeno. Nekateri naši nepismeni fantje, ki to delajo, so na to zelo pokusni in Don Bosku hvaležni za to znanje.

Vsem dobrotnikom in prijateljem misijonov prav lepa hvala in Bog povrni!

Ludvik Zabret

Ludvik Zabret med delavci, ki skrbijo za posestvo

IZ HONG KONGA

Tukaj v Hong Kongu mi gremo naprej z našim misijonskim delom, četudi smo pod novo zastavo (Hong Kong je namreč sedaj del Kitajske).

Naši salezijanski zavodi so polni mladine. Tudi v veliki Kitajski imamo nekaj šol za fante, ki imajo starše gobave; imamo tudi bolnico za gobave, samo tega se ne sme povedati, sicer Kitajci "izgubijo obraz", kajti tam se ne sme imeti ubogih in revnih.

Kako je pri vas? Jaz se imam, hvala Bogu, prav dobro. Molim za žive in mrtve dobrotnike pa za naš salezijanski naraščaj, da bi delali tako, kot nas je učil Don Bosco.

Bog in Marija Svetogorska vas čuvaj in blagoslavljal v novem kitajskem letu.

Prisrčne pozdrave
Stanko (Pavlin)

Opomba: Kitajci začinjajo novo leto z mesecem februarjem.

DVE SESTRISTA SE VRNILI DOMOV

Štiri leta sta sestri Giselle in Josephine živeli med nami v Gorici. Prišli sta v Gorico po za slugi goriškega misijonskega središča, ki jima je garantiral dve študijski stipendiji, s. Giselle za poklicno bolničarko, s. Josephine pa za fizioterapistko. Najprej so ju sprejele sestre Božje previdnosti, nato šola za poklicne bolničarke v Gorici, za s. Josephine pa še v Vidmu. In res, v goriški civilni bolnici smo ju srečavali na raznih oddelkih. Zelo sta se udomačili med nami. Poleg poklicnega dela sta se naučili italijanskega jezika, saj je

bil ves njun pouk v italijanski. Sedaj sta zaključili študije in se vrnila v svoje

škofije, ena bo bolničarka, druga pa fizioterapistka za prizadete otroke.

VESELE IN MANJ VESELE IZ MISIJONOV

PIŠETA SOLANGE IN KOSSI, LAIČNA MISIJONARJA

Pretoklo leto je bilo za nas težko, toda vse trpljenje je bilo pozabljeno, ko se nama je rodil drugi sinček Daniel Koffi. V oktobru svaz možem začela znova učiti, in to z velikim veseljem. Delo z dečki nam daje veliko zadoščenja in veselja. Naše življenje poteka mirno in brez težav. Zato vam nimamo kaj posebnega poročati, želimo pa z vami deliti dve srečanji, ki sta nas zelo iznenadili. Blizu nas je sedež škofijske Karitas. Potrebuje pa nočnega čuvaja. Ta čuvaj je starejši gospod, majhen, postrežljiv, vljuden in te sprejme z veseljem. Njegova 23-letna hčerka je umrla zaradi malarije. Bilo je kot strela z jasnega za vse nas.

Ko smo se pogovarjali z njim, smo se uverili, da ni umrla samo zaradi malarije, temveč tudi zaradi revščine ter ignorance: njen oče ni imel denarja za zdravljenje in se ni zavedal, da jo bolezen vodi v smrt. Iz sramu zaradi ubošva se je zatekel k tradicionalnemu načinu zdravljenja, kar je jo končno zastrupilo.

Podobno kot številni drugi znanci smo si tudi mi dopovedovali: ko bi prej vedeli, bi pomagali... Toda iz ust tega očeta sem slišala samo: "Od doma je odšla, ne da bi kaj jedla ali vsaj popila kozarec vode. Akpe Na Mawu. Hvala Bogu..." Lahko vam zagotovim, da v njegovih besedah ni bilo ironije, prej neka vdanost pred

Podoba z dela v misijonih

skrivnostjo Božje volje, ki je dovolila, da se je kaj takega zgodilo.

Drug poseben dogodek je bilo srečanje z neko ženo, mamo Agnes. Potem ko je postala vdova brez otrok, že štirideset let živi s sirotami vseh starosti. Skupaj z misijonarjem, ki me je spremljal, sva jo iznenadila, ko je kuhala polento v velikanskem kotlu sredi raznih oblačil, obešenih na žicah okrog kotla.

Kakšna vročina v tisti hiši in ob tisti ženi, ki te objemava, te poljublja in te ogrinja s svojim drhtečim telesom. Potem ko smo se predstavili, so otroci, stari od 4 do 15 let, ki so stali tam okrog, zapeli veselo dobrodošlico. Ostali otroci se niso še vrnili.

Hiša mame Agnes ni bogata. V sprejemnici je

stara pohištvo, stene so pa okrašene s fotografijami "njenih otrok". Nekateri so že poročeni, drugi delajo, nekateri obiskujejo univerzo. Ona ne dela, temveč se od jutra do mraka posveča svojim otrokom. Živijo od dobrih ljudi in od pomoči mednarodnih združenj, ki pa je vedno bolj redka. In vendar gre naprej in ni nikoli zadosti revna, da bi ne sprejela še kako novo siroto. Trdno veruje in zaupa, da Bog bo poskrbel. In Bog je že vedno 40 let poskrbel.

Naj bo dovolj. Omenila sem dva primera, ki pričata o veliki Božji pomoči in o človeškem pogumu. Gre za dve srečanji, ki ju ne moremo pozabiti, četudi je od takrat že precej časa.

Solange, Kossi, Yao in Daniel

IZ DALJNE JAPONSKE

V februarju so bile v središču svetovnega zanimanja zimske olimpijske igre na otoku Nagano na Japonskem. V poročilih je bilo veliko govora o vremenskih razmerah, ki so bile zelo nestanovitne. O tem nas pouči tudi misijonar Vladimir Kos, ki živi kot upokojeni univerzitetni profesor v Tokiu in se rad oglašja v zamejskem tisku. Tako piše:

"Letos je že dvakrat snežilo v Tokiu in pesimisti prerokujejo vsaj še en naval iz sibirskih in kitajskih pustinj. Sklicujejo se na komaj lani javno priznan vpliv toplotnih sprememb v svetovnem morju, tam daleč od perujske do mehiške obale. Tem spremembam po špansko pravijo "el niño", to je "dete". Mišljeno je "božično Dete" ali Kristus, ker se spremembe javljajo v božičnem času. Zanje je "el niño" (niño) neprijeten udarec usode, ki je že dvakrat ohromil tokijski promet, potiskal neizkušene dame in gospode na led, da so si na njem lomi-

li ude. Vremenski pojav "el niño" je dobro znan ameriški polobli, pri nas na teh otokih pa so ga meteorologi odkrili šele nedavno. (Pismo je z dne 22. januarja in že po dveh tednih se je "el niño" pojavil tudi v Naganu).

ŠKANDALI IN POSLEDICE

Tudi japonsko javnost pretresajo finančni škandali. Storjeno škodo skuša država popraviti, a v ozadju ostajajo družinske tragedije. Dostikrat je javno ožigosan finančni škandal povod za razporoko, pri kateri največ trpijo otroci.

Večina Japoncev izvirnega greha ne pozna. Otroke vzgajajo s trdnim upanjem, da se bo obnašanje otrok, ko odrastejo, samo po sebi spremenilo v ravnanje, ki ga japonska družba odobrava. En sam zgled: natrpan tokijski vlak. Potniki so po mikrofonu naprošeni, naj ne odpirajo oken, ker je zrak klimatiziran zaradi poletne vročine. Otrok na sedežu

joka in roti mamo, naj odpre okno. Moledovanje je zmeraj glasnejše. Mati vstane in brez besed odpre okno, kateremu se otrok prisloni in opazuje naravo.

Pa še diplomatski dogodek: Jelcin in nekdanjipoljski predsednik Walesa sta nekoč prebila vso noč ob vodki, nakar je zjutraj Walesa iz žepa potegnil že vnapraj pripravljeno pogodbo in prosil Jelcina, naj jo podpiše. Jelcin je rekel, da stori rade volje. Še isti dan je ruski radio poročal, da so bili meddržavni pogovori med Rusijo in Poljsko, da pa ni prišlo do nobenih rezultatov...

Ne vem, koliko tisoč km razdalje nas loči. Za molitev, posebno za tisto, ki jo ožarja misijonska ljubezen, pa razdalja ni problem. Zato iz mrzlega Tokia trkam na topla slovenska srca, da v svoji velikodušnosti prihranijo zadnje mesto na seznamu molitev - za naše poganske otoke.

Prisrčno vas pozdravlja
Vladimir Kos

POHVALA MISIJONARJU

Ernest Saksida, naš misijonar iz Dornberka, je zgradil posebno četrt ob mestu Corumbà v Mato Grosso. Oblasti so mu iz hvaležnosti podelile posebno odlikovanje, in ko so lansko leto odprli nov Šolski center, so ga poimenovali "Padre Ernesto Saksida". Ko je lansko leto 15. oktobra obhajal svoj 77. rojstni dan, ga je ob skupnem kosilu z učiteljskim zborom in drugimi povabljeni najstarejša učiteljica takole nagovorila:

"Oče Ernest, vaše življenje je vsem nam najlepši zgled. Vaše življenje je neprestan boj v pomoč najbolj potrebnim, pa naj bo za obleko, za hrano in posebno pa za vzgojo z ljubeznijo.

Tudi danes, ko imate 77 let, vidimo, da ste neutrudna oseba, ter zares prerok, zaskrbljen za prihodnost naših otrok.

Leta tečejo, toda vaša energija kot vzgojitelja med nami je neizčrpna in oglevalo za vse, za gojence, za bivše gojence, za nas vzgojitelje. Mi vas imamo radi in vas spoštujemo. Naj vam Bog da zdravja za nadaljnje misijonsko delo.

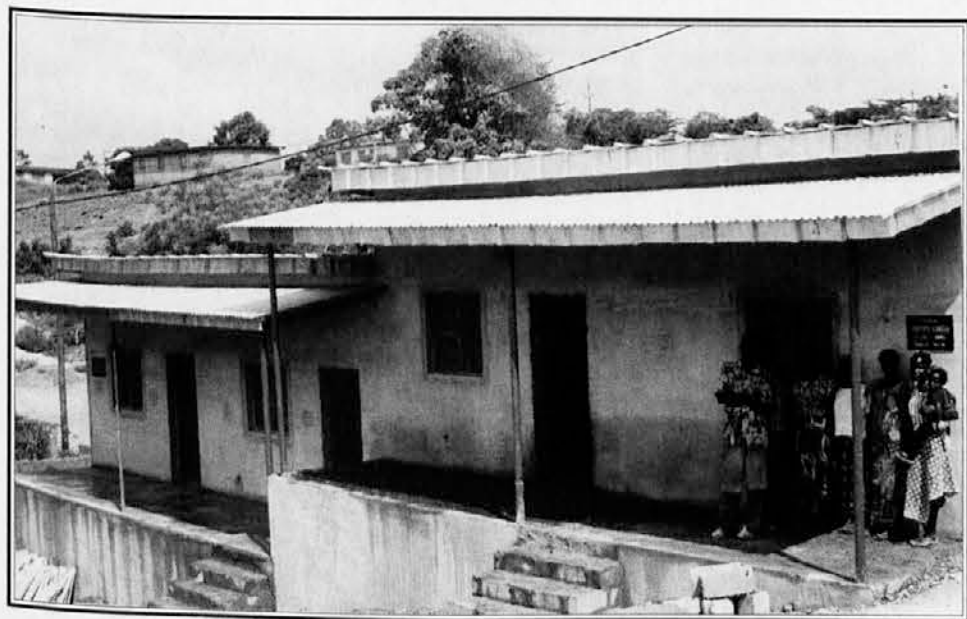
Pomnite, g. Ernest, življenje se meri po zadovoljstvu, ki ga človek posreduje drugim.

Ni potrebno, da še kaj dodam: nam vsem naj bo zgled, kar ste vi storili za nas, za naše otroke, za vse naše mesto."

Misijonar Ernest Saksida je v slovenščini izdal knjigo o svojem življenju in delu. Sedaj pripravlja, da bi nekaj podobnega izdal v italijanščini za "botre in botrice" svojih otrok, ki jih v Italiji ni malo.

HIŠICE ZA GOBAVCE

Pred tridesetimi leti je apostol gobavcev Raoul Follerau prišel v Gorico z namenom, da zbudi zanimanje in pomoč za gobavce. O teh bolnikih poročajo tudi evangeliji, saj se je Jezus večkrat srečal z njimi in jih ozdravil (Lk 5). Do nedavnega so menili, da je gobavost neozdravljiva bolezen. Danes pa so odkrili zdravilo, ki lahko gobavost ozdravi, posebno če je na začetku. Po obisku Raula Folleraua je zbudila tudi goriška škofija in je pomagala zgraditi hišice za gobavce v Manikro. Od takrat vsako leto zgradijo nove hišice za te nesrečneže in njihove družine. Poleg mesta Manikro so zgradili še eno naselje za gobavce v Dimbokrò. Vsako leto zgradijo po nekaj takih hišic. Za stroške prispevajo posamezne osebe ali skupnosti v spomin kake drage osebe ali ob kakem veselem življenjskem dogodku (poroka, življenjski jubilej itd.). Tudi leta 1997 so zgradili nekaj takih hišic v okolici mesteca Dimbokrò: tam pričajo o solidarnosti neznanih dobrotnikov, ki namesto nepotrebnih stroškov pomagajo bolnikom. (Na sliki hišice za gobavce v Dimbokrò).

MIVA: AVTOMOBIL ZA MISIJONE

Prevozna sredstva so v misijonih vedno težak problem zaradi silno visokih stroškov za nakup vozil. Zaradi slabih poti, včasih celo brez njih, je obisk številnih vasi in naselij na misijonskem področju velik problem. Ta problem pomagajo reševati avtomobili in motorji, kot pričajo vsi misijonarji. Tega se zaveda posebna misijonska organizacija MIVA v Avstriji in Švici, pa tudi v Sloveniji. MIVA je lansko leto poslala tudi v goriški misijon Kossou avtomobil in kamionček za prevoz materiala. MIVA je prispevala polovico stroškov za nakup avtomobila in kamiončka, ostalo polovico je dostavilo goriško misijonsko središče.

SKUPNO DOHODKI	1.276.057.218
IZDATKI	1.297.519.179
DEFICIT	21.461.961

DOHODKI

OGLEJSKI DEKANAT	17.057.000
ČERVINJANSKI DEKANAT	18.708.080
KRMINSKI DEKANAT	19.527.925
DEVINSKI DEKANAT	15.137.500
GORIŠKI DEKANAT	50.066.830
GRADIŠKI DEKANAT	25.415.470
TRŽIŠKI DEKANAT	33.470.000
DEKANAT RONKE	29.977.010
ŠTANDREŠKI DEKANAT	13.122.591
DEKANAT VISCO	39.352.150
SKUPNO DEKANLJE	261.834.556
ŠOLE	10.540.000
SKUPINE TER INŠTITUTI	278.894.468
MAŠNE INTENCIE	76.455.000
RAZNI DAROVALCI	462.333.174
CEI 8‰	186.000.000

SKUPNO DOHODKI	1.276.057.218
----------------	---------------

NABREŽINSKI DEKANAT

NABREŽINA	6.556.000
DEVIN	700.000
MAVHINJE	600.000
ŠEMPOLAJ	630.000
ZGONIK	360.000
SESLJAN - SV. FRANČIŠEK	4.891.000
RIBIŠKO NASELJE	1.400.000

SKUPNO	15.137.500
--------	------------

ŠTANDREŠKI DEKANAT

KRMIN SUBIDA	300.000
DOBERDOB	350.000
GABRJE IN VRH SV. MIHAELA	871.000
JAZBINE	40.000
GORICA, SV. IVAN	3.190.000
JAMLJE, DOL	523.000
PODGORA	269.000
PEVMA, ŠTMAVER	600.000
RUPA, PEČ	749.000
ŠTEVERJAN	1.429.000
ŠTANDREŽ	2.481.591
SOVODNJE	2.320.000

SKUPNO	15.137.500
--------	------------

SLOVENSKE USTANOVE IN ZAVODI

DOBERDOB, KRAJEVNA POSOJILNICA	800.000
ZAVOD SV. DRUŽINE	5.000.000
SV. IGNACIJ, SLOV. VERNIKI	436.000
SOVODNJE, KRAJEVNA POSOJILNICA	500.000
ŠTEVERJAN, OTROŠKI VRTEC	200.000

SKUPNO	6.936.000
--------	-----------

STAROSTA NAŠIH MISIJONARJEV

Andrej Majcen je starosta naših misijonarjev, saj je dopolnil 93 let. Zdravje ni najboljšo, vendar še vedno rad bere. Tako piše, da z veseljem prebira Novi glas. Pišejo mu tudi bivši njegovi gojenci z Vietnama. "Dobivam pisma od svojih salezijancev iz Vietnama, ki se ukvarjajo z izgubljenim salezijansko družino v Vietnami. Važno je, da sem prav iz takih fantov zgradil salezijansko družbo, ki šteje sedaj okrog 160 moških članov in sester. Med fanti so številni duhovniki, med njimi tudi škof."

VSEMOGOČNA KOZA

Tu pri nas na Madagaskarju sva si z Jožetom Adamičem omislila koze. To misel sem gojil že dolgo. Tu na jugovzhodni obali ni koz, razen kakšne redke izjeme. Mislil sem, da zaradi vlažnega podnebja. Ta žival je navajena verjetno bolj na glodanje suhe trave. Tu v bližini nisem mogel nikjer kupiti te prijazne živalce.

Novembra smo bili na duhovnih vajah v Fort Dauphinu na jugu. Tam blizu je domovina kozjih čred. Ker smo bili z avtom, sem kupil kar tri. Po dvodnevni vožnji sem jih spravil v misijon Jožeta Adamiča. Ker je ta na podeželju, ima okoli misijona lepo sočno travo, ki gre tej živali močno v slast.

Že takoj, ko smo te živali pripeljali v naš misijon, so začeli spraševati, kaj bomo z njimi. Nekateri se zanimajo celo, katera vrsta živali je to. Redkokdo pa je kaj rekel proti. Kljub temu smo izvedeli, da ima koza izredno moč, da onemogoči čarovnikovo dejavnost in da vpliva na vse,

Koza na ražnju

kar je v zvezi s čarovnijo, slabimi dejanji ter povzročanjem škode ali sovraštva. Sredstva, razne zvarke in podobno, ki bi jih uporabljali, da bi škodili drugim, ob navzočnosti koze nimajo nobene moči. Nasprotno, moč si pridobi tisti, ki ima v posesti kozje rogove in se namaže s kozjo mastjo. Zato so nekateri povpraševali po rogovih in masti, ko smo ubili prvo kozo. Toda imeti to žival v lasti ni dobro, ker te lahko drugi začnejo sumiti, da si želiš pridobiti moč in škoditi drugim in se ti drugi ne bodo mogli

maščevati, ker te varuje moč koze. Mi kot tujei in duhovniki smo nekoliko izvzeti iz tega, toda nasprotovanje do prisotnosti te živali je tu vseeno prisotno. To je tudi razlog, da na jugovzhodnem delu Madagaskarja ljudje ne gojijo koz.

Videl sem, da so se te živali pri nas dobro počutile. Ker ljudje nasprotujejo, da bi bila ta žival med njimi, se je je potrebno znebiti, pa tudi če je last misijona. Za to je bila primerna ravno deževna noč v začetku januarja. To noč se je nekdo spravil na tveganje in je dve živali ter ju zverinsko pokončal. Ne samo zaklal in prebodel, ampak polomil tudi kosti ter tako razmesarjene pustil v bližini staje. Ko smo zjutraj videli, smo takoj ugotovili razlog takšnega početja. Meso smo kljub temu shranili in pojedli, eno smo celo zavrteli na ražnju.

Lep misijonski pozdrav vsem

hvaležni Lojze Letonja

Jože v elementu

NA OBISKU PRI STRICU VENCESLAVU RIJAVCU, DUHOVNIKU IN MISIJONARJU, KI ŽIVI IN DELA V EKVADORJU

Za obisk našega strica Venceslava Rijavca v Ekvadorju smo se odločili zato, ker nas je večkrat vabil k sebi. Želel si je, da bi videli pokrajine, kjer je preživel svojo mladost.

Venceslav Rijavec se je rodil leta 1922 "Pod robom" v Kromberku pri Novi Gorici. Teologijo je začel študirati v Rimu, dokončal pa jo je v Argentini, kjer je bil tudi posvečen. Ob zaključku študija mu je bila ponujena izbira države, kjer bi rad služboval kot duhovnik. Izbral si je Ekvador - pokrajino Manabi, kjer deluje še danes.

V Ekvador smo poleteli iz Benetk preko Amsterdama. Pristali smo v njihovi prestolnici Quito, ki se nahaja na nadmorski višini 3000 metrov. Carinske formalnosti so bile hitro opravljene, saj Slovenci ne potrebujemo vhodnih viz. Na letališču sta naju s šopkom rož pričakala stric in njegova kuharica Josefa. Po prišrčnem snidenju smo se večino tega dne zadržali v pogovoru. Drugi dan smo namenili ogledu mesta z 1.500.000 prebivalci. Ogleдали smo si katedralo, šte-

vilne cerkve, spomenike in vladne palače. V spominu so nam ostale ozke tlakovane ulice, ki se zajedajo v strmi breg, ter majhne slikovite hiše z modro in rdeče pobarvanimi balkoni, vrati in okni, ki so še ostanek iz kolonialnih časov španske vladavine. Na najvišji točki mesta je postavljen velik spomenik Devici Mariji, ki je zaščitnica mesta. Čeprav je po nekaterih ulicah videti bogate in moderne zgradbe, pa lahko povsod zelo pogosto srečamo tudi reveže in berače.

Ko smo zaključili z ogledom Quita, smo se podali s kombijem proti pokrajini Manabi. Na svoji zelo slikoviti poti smo srečali veliko turistov, ki obiskujejo ekvadorske ledenike in vulkane. V škofiji Manabi je stric duhovnik že večji del svojega življenja; bil je župnik v štirih (za slovenske razmere) ogromnih farah, nekaj časa je bil generalni vikar, trenutno je župnik v mestu Quiroga. V tem mestu smo preživeli osemnajst dni, polnih doživetij. V tem času je stric aktivno opravljal svoj duhovniški poklic, med drugim je opravil dva krsta.

Ker je nataliteta v Ekvadorju visoka (družine imajo v povprečju 6-8 otrok), je krstil kar 41 otrok. Kot edini župnik na tem področju pomaga številnim krajanom, ki prihajajo k njemu po nasvete in raznovrstno pomoč. V njegovi fari je 14 podružnic, ki jih redno obiskuje s pomočjo svojega poltovornjaka ali konja, v deževnem obdobju pa si pomaga tudi s čolnom. Podružnice so oddaljene od Quiroge do 40 kilometrov, do njih pa vodijo zelo slabe cestne povezave. V vseh podružnicah je stric sezidal (in še zida) cerkve in kapele. Farani mu pri tem pomagajo,

STRELI NA SLOVENSKEGA DUHOVNIKA V ALBANIJI

V ponedeljek, 23. februarja, je ob 17.10 prispelo na letališče Ljubljana-Brnik letalo, ki je iz Albanije pripeljalo hudo ranjenega salezijanskega duhovnika mag. Rudija Borštnika. Spremljal ga je sobrat albanskega rodu Zef Gashi. V noči med 22. in 23. februarjem je v salezijanski zavod v Skadru vdrla tolpa oboroženih ljudi ter začela streljati. Pred streli se je Borštnik umikal ter si ob padcu zlomil obe nogi. G. Borštnik je član salezijanske družbe, rojen decembra 1923 v Škocjanu pri Turjaku, mašniško posvečenje pa je prejel junija 1951 v Madridu. Po raznih vzgojnih službah v salezijanskih zavodih v Španiji in Sloveniji je pred štirimi leti odšel za ravnatelja (in magistra novincev) prve salezijanske skupnosti v Albaniji (Shkoder, Qendra Don Bosco)

iz

Stric obhaja vernike

SVETI IVAN / SVEČANA PRIREDITEV

"VENEC SPOMINČIC MOŽU NA GROB"

IVAN ŽERJAL

V nedeljo, 8. marca, se je lepo število ljudi zbralo v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu v Trstu, da bi prisostvovalo svečanosti v spomin na Ljubko in Lojzeta Bratuža, ki so jo priredili Svetovni slovenski kongres, Marijin dom pri Sv. Ivanu in Radijski oder.

FOTO KROMA

Lepa udeležba je zgovoren dokaz, da je spomin na zakonca Bratuž v zamejstvu še vedno živ. Med prisotnimi smo - poleg prof. Lojzke in dr. Andreja Bratuža - lahko opazili vrsto uglednih gostov, od predsednika SSK dr. Jožeta Bernika, predsednika sloven-

skega PEN kluba prof. Marka Kravosa in predsednika Sveta slovenskih organizacij Sergija Pahorja do škofijskega delegata za tržaške Slovence msgr. Franca Vončine, predsednika Slovenske prosvete Marija Maverja, pokrajinskega tajnika Slovenske skupnosti dr. Petra Močnika,

ravnatelja pedagoškega liceja Anton Martin Slomšek prof. Sama Pahorja in druge.

Udeleženci so prisluhnili recitalu pesnice Ljubke Šorli *Venec spominčic možu na grob*, ki ga je podala Sonja Mlejnik v okviru Ljubiteljskega gledališča Teharje in v režiji Petra Simonitija. Občute-

no in pretresljivo podajanje sonetnega venca se je prepletalo z glasbenimi vložki, ki jih je suvereno podal organist prof. Hubert Bergant. Pri tem je sodeloval moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice, ki je pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapel vrsto pesmi iz domače in tuje glasbene zakladnice. Zbor je tudi na začetku in na koncu prireditve zapel znano in priljubljeno Bratuževo priredbo ruske ljudske pesmi *Kraguljčki*. Spored je povezovala Silva Železnik.

Nedeljska prireditev je bila zares občutena in doživljiva. Izvnela je namreč kot primeren poklon zakoncu, ki sta bila - kot je v uvodnem pozdravu povedal predsednik SSK Jože Bernik - pričevalca borbe za človekove pravice takrat in danes. Režiser Peter Simoniti, ki je tudi pozdravil prisotne, pa je dejal, da sta bila Ljubka Šorli in Lojze Bratuž primer nesebičnega razdajanja za narod.

Nedeljska prireditev, je še dejal Simoniti, pa je hotela biti tudi poklon vsem tistim primorskim Slovincem, ki so se žrtvovali in trpeli za svoj narod.

OBVESTILA

MLADI V odkrivanju skupnih poti obveščajo, da so na razpolago informacije o izletih za mlade: v Maribor (dvo-dnevni izlet v organizaciji MOSP in MMM - 22. in 23. aprila), v Dalmacijo in Dubrovnik (v organizaciji ZKS, od 25. do 28. 4.), v Gardaland (v organizaciji SAS, 27. 4.), v München (nakupovalni izlet v organizaciji SAS: 29. 4.). MOSP opozarja tudi, da bo ponovitev musicala Andrewa Lloyda *Jesus Christ Superstar* v slovenskem prevodu ter izvedbi mladih pevcev in pevk iz Dravelj in okolice 27. marca in 1. aprila ob 20. uri v Mušičevi cerkvi v Dravljah. Vse informacije dobite na sedežu Slovenske prosvete, ul. Donizetti, 3, tel. št. 370846 (Alenka).

SLOVENSKA GLASBENA šola / Koncertna pobuda - Rojan razpisuje natečaj za izvorno še neobjavljeno komorno skladbo za glas in instrument s slovenskim besedilom. Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom/skladateljem. Dela je treba posredovati do 31. maja letos v dvojniku in z geslom na naslednji naslov: Slovenska glasbena šola / Koncertna pobuda - Rojan, ul. Cordaroli 29 - 34135 ROJAN - TRST. Priložiti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. 1. nagrada znaša 300.000 lir; 2. nagrada znaša 200.000 lir; 3. nagrada znaša 100.000 lir. Nagradjene skladbe bomo izvajali na letošnjem drugem jesenskem glasbenem srečanju mladih v Rojanu.

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti, 3) vabi v soboto, 14. t.m., na večer z naslovom *Satanistična sporočila v rock glasbi*. Govoril bo mladi časniki revije *Sončna pesem* Uroš Urbanija. Začetek ob 18.30.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja 21. marca izlet v Ljubljano na ogled razstave Toneta Kralja in drugih zanimivosti mesta. Vpisovanje do 14. marca v knjigarni *Fortunato* v ul. Paganini 2 v Trstu.

V SREDO, 18. marca, bo ob 20. uri v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca. Dr. Zvone Štrubelj bo govoril na temo *Sv. Duh in duhovni darovi v Cerkvi*. Sledila bosta razgovor in družabnost s petjem dekliskškega terceta *Ver laetum* v Opčin. Vabljeni! Obenem se zahvaljujemo predavatelju meseca februarja dr. Bernardu Špacapanu za izčrpno predavanje o *Zdravju v družini* ter dekliskškemu zboru *Devin*, ki ga vodi Herman Antonič, za lepo petje.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v četrtek, 19. t.m., v ul. Donizetti 3 na družabni popoldan. Prof. Sonja Gregori bo predvajala diapozitive o svojem potovanju po Indoneziji, deželi tisočerih otokov. Začetek ob 16. uri.

SLOVENSKA GLASBENA šola - Koncertna pobuda Rojan vabi na koncert svetovno zna-

nega ukrajinskega harmonikarja in skladatelja Vladimira Zubitskjskega, ki bo v nedeljo, 15. t.m., ob 18. uri v rojanskem Marijinem domu, ul. Cordaroli 29. Na sporedu bodo skladbe Scarlattija, Bacha, Čajkovskega ter samega Zubitskjskega. Vstop prost.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Štiridesetletnica gledališkega dela Bogdane Bratuž. Terrenc McNally, *Master Class*, režija Vito Taufer. V soboto, 14. t.m., ob 20.30 izven abonmaja; v ponedeljek, 16. t.m., ob 16. uri abonma red G; v torek, 17. t.m., ob 16. uri abonma red I; v sredo, 18. t.m., ob 16. uri abonma red H.

DAROVI

ZA NOVI glas: cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana ob nabirki 100.000.

ZA KARITAS v Ajdovščini: A.C. 50.000.

ZA CERKEV v Ricmanjih: Marčela Vatovac, Ricmanje, 50.000; M.B., Trst, 100.000.

ZA CERKEV v Nabrežini: Okretič 150.000; Gospodarsko združenje 60.000; občni zbor društva Igo Gruden 50.000; duševno bolni 60.000; Kralj 35.000; Gregori 35.000; Širca 50.000; Fuks 100.000; Zaccaria-Allegretto 100.000; Sulčić 100.000; Laska 20.000; Radovič 20.000; Martini 30.000; Rudež 20.000; Burger 100.000; Žužek 20.000; Kakeš 100.000; ob oblet. maš. 200.000.

NAMESTO CVETJA na grob drage svakinje Marte Jerič poročene Merku darujeta Mirella in Peter Merku 300.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na Valerijo Žerjal Marafatto Adrijana Krapež 30.000; Marta in Zinka 50.000.

V SPOMIN na Marijo Gašperšič darujejo svojci 200.000 lir za rojanski Marijin dom. Franco Milena pa daruje skupaj s svojim sinom v njen spomin 50.000 lir za misijone.

ČESTITKE

Ob prejetju prestižne nagrade Dr. Frane Tončič iskreno čestita nagrajencu Andreju Zaghetu slovenska župnijska skupnost od Sv. Ivana.

Ob prejetju nagrade Dr. Frane Tončič čestitajo Andriju Zaghetu vsi Žerjalovi.

NAŠE SOŽALJE

Uredništvo in uprava Novega glasa izrekata globoko sožalje prof. Pavletu Merkuju in vsem svojcem ob izgubi drage žene, mame, none, tete in svakinje gospe Marte Jerič.

NAŠE ČESTITKE

Dr. Vladimir Vremec je pred dvema tednoma v Milanu prejel prestižno nagrado Miflor. Številnim izrazom čestitk se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

ZANIMIV VEČER

MILAN GREGORIČ GOST PD "MAČKOLJE"

Pred dobrim tednom dni, v torek, 3. t.m., je bil v srenjski hiši v Mačkoljah zelo zanimiv in dobro obiskan večer, ki ga je priredilo Prosvetno društvo *Mačkolje*. Predstavili so namreč knjigo Milana Gregoriča *Politični ciklon nad Istro*.

Mačkoljanska predstavitev je bila že peta na Tržaškem (načrtujejo jih še). Po uvodnem pozdravu predstavnika društva Nika Tula je Gregorič orisal vsebino svoje knjige, ki opisuje dogodke in razmere v Istri ob razpadu Jugoslavije in osamosvojitvi Slovenije in Hrvaške. Avtor se je osredotočil zlasti na posege, kot je rekel, tako uradne kot neuradne Italije v slovenski in hrvaški Istri. Cilj vsega tega, je zatrdil avtor, je bil destabilizirati zlasti hrvaško Istro, kjer je zaradi odcepitve in vojne na Hrvaškem prišlo do občutenega padca življenjskega standarda, ter jo dati pod protektorat Evrope in s tem tudi Italije. Načrt o destabilizaciji se je sicer izjalovil, stvari v Istri se postopoma umirjajo, vendar zadeva še ni končana.

Med živahno razpravo, ki je sledila predstavitvi, so tako avtor knjige kot prisotni razpravljavci prišli še do drugih ugotovitev. Tako je bila poudarjena tudi odgovornost Tuđmanovega režima na Hrvaškem za nastalo stanje, čeprav je Gregorič pri tem opozoril, da je bila takrat Hrvaška v vojni in s tretjino ozemlja, ki so ga zasedale njeje sovra-

FOTO KROMA

žne sile. Gregorič je bil tudi zelo kritičen do imenovanja Franca Jurija za podtajnika v slovenskem zunanjem ministertvu.

P. ŠTANTA SE ZAHVALJUJE DOBROTNOM IZ SV. KRIŽA

Najlepša zahvala g. Jožetu Kunčiču, župniku iz Sv. Križa pri Trstu, za zavzetost za misijone in posebno za moj misijon. Že četrto stoletje v adventu nabira denar med svojimi verniki in nabirko mi pošilja za vzdrževanje naselja onemoglih in gobavih v Betaniji zaza-fotsy (Madagaskar). Bog naj jim obilno povrne!

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere prispevke objavili prihodnjič. Sodelavcem in bralcem se opravičujemo. / URED.

PRAZNOVANJA OB GODU SV. JOŽEFA

APZ "TONE TOMŠIČ" BO PEL V RICMANJIH

V Ricmanjih se pripravljajo na praznovanje župnijskega zavetnika sv. Jožefa. Ob tej priložnosti so prireditelji poskrbeli tudi za kakovosten kulturni spored, katerega osrednja točka bo nedvomno koncert Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič iz Ljubljane, ki ga vodi Stojan Kuret, sicer sam Ricmanjec. Zbor bo nastopil v nedeljo, 15. t.m., ob 17. uri v župnijski cerkvi.

Verske slovesnosti pa bodo potekale na sam god sv. Jožefa, v četrtek, 19. marca: dopoldne bosta ob 9.30 romarska sv. maša, ob 11. uri pa peta sv. maša. Popoldne bodo ob 15. uri litanije sv. Jožefa in blagoslov, ob 17. uri pa bo večerna sv. maša. Po maši bodo ob 18. uri v Baragovem domu odprli razstavo Edija Žerjala *Kraški motivi*; spregovoril bo Marko Tavčar.

TREBČE

BLAGOSLOVILI SLIKE NORBERTA GRČARJA

V nedeljo, 8. marca, so v župnijski cerkvi v Trebčah blagoslovlili tri slike slikarja Norberta Grčarja, ki prikazujejo zavetnike Evrope, svete Cirila, Metoda in Benedikta. Slike je blagoslovil domači župnik Jože Šraka po dobro obiskani in lepi maši.

Umetnikovo življenjsko in slikarsko pot je prisotnim prikazala Grčarjeva soproga gospa Stanislava. Norbert Grčar, rojen v Krakovu na Poljskem, kjer je tudi študiral, se je leta 1979 preselil v Slovenijo, od koder je leta 1982 pobegnil v Avstrijo. Več let je živel in ustvarjal v Salzburgu, pred nekaj leti pa je zopet prišel v Slovenijo. Živi in dela v Kobdilju na Krasu. Sicer ga v zamejstvu že poznamo, saj je razstavljal tudi v Peterlinovi dvorani v Trstu. V njegovih delih prihaja med drugim do spojitve med vzhodno in zahodno duhovno in umetniško tradicijo.

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU

vabi v okviru priprav na jubilejno leto 2000 na predavanje z naslovom

ZAKRAMENTI DAR SVETEGA DUHA

Predaval bo prof. dr. Bogdan Dolenc, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani

Predavanje bo v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta 3, v petek, 20. marca 1998, ob 20. uri.

ZAHVALA

Ob prezgodnjem slovesu od najinega predragega
IGORJA POVŠETA

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki ste se v tako velikem številu zbrali v cerkvi sv. Ignacija, mladim pevcem in pevcem na koru, darovalcem bogoslužja g. Žbogarju, msgr. Močniku, msgr. Simčiču, msgr. Humarju, g. Zerjalu, g. Lazarju, g. Markežiču in g. Bolčini za pomirjujoče besede nad krsto, prav tako se zahvaljujemo častni straži in vsemu, kar je za Igorja ob slovesu napravila njegova Olympia. Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga pospremili na pokopališče v Sovodnje, še prej tistim, ki ste ga pozdravili v Trstu, g. Markežiču in g. Žbogarju za občuten pogrebni obred, zboru Mirko Filej za prelepo petje, Francu Bagonu za poslovilne besede ter vsem mladim sopotnikom iz šolskih in univerzitetnih dni kakor tudi šahovskim, športnim in drugim prijateljem. Z globoko hvaležnostjo se zahvaljujemo vsem svojim, ki so nama ves čas stali ob strani, vsem znanim in neznanim darovalcem cvetja ter vsem, ki ste nama v časopisih, pismih, brzojavkah ali osebno izrekli sožalje.

Zaradi vsega tega se je zdelo, kot da je žalostni dogodek povsem prekrila svetloba tistega življenja, ki nikoli ne mine, se večno rojeva in ohranja vse dobro in lepo zdaj in na veke.

- ANI IN JANEZ POVŠE
Gorica, 6. 3. 1998

MNOŽICA POSPREMILA
IGORJA NA ZADNJO POT

Čudovito sončno vreme v petek, 6. t.m., ni zvalo nikomur izmed v veliko množico zbranih ljudi nasmeha na ustnice. Zbrali smo se pred cerkvo sv. Ignacija, da bi še zadnjikrat pospremili Igorja Povšeta. Krsto s posmrtnimi ostanki mladega slovenskega fanta so pripeljali ob 12.30 iz Trsta, nakar so jo ponesli Igorjevi prijatelji in člani SZ Olympia v cerkev.

Sveto mašo za pokojnega je darovalo osem slovenskih duhovnikov, ki delujejo na Goriškem. K zbranosti je zares veliko vernikov in prijateljev pokojnega Igorja, ki so napolnili cerkev sv. Ignacija, povabil g. Cvetko Žbogar, ki je tudi uvedel bogoslužje in si zaželel, naj bo Bog vsem v tolažbo in vsem tolažba. Pri maši so s petjem sodelovali prijatelji pokojnika. Mladi so prepevali pesmi ob spremljavi kitare, medtem ko so se ob spremljavi orgel prepevale znane pesmi. Pridigo je po evangeliju imel štandreški župnik Karel Bolčina, ki se je v svojem razmišljanju navezal na evangelij in predvsem na znano svetopisemsko zgodbo o Jonu. Dejal je, da moramo vsi iskati znamenje in odgovor na skrivnosti v živ-

ljenju. Igorjeva smrt pa je bila za vse veliko znamenje. Spet se je navezal na zgodbo o Jonu, ki je prišel do smisla svojega življenja, ki ga je našel v Bogu; prav tako moramo tudi mi iskati smisel našemu življenju. Križ je znamenje smrti in prehoda iz enega življenja v drugo. G. Bolčina je vse pozval, naj odriemo na globoko in naj sebe izročimo Kristus. "Pri Gospodu je rešitev. Vstajenje je cilj naše vere," je zaključil g. Karel Bolčina.

Po maši se je dolga kolona avtomobilov podala v Sovodnje, kjer bo odslej počival Igor. Pogrebni obred je na sovdenskem pokopališču vodil domači župnik Marijan Markežič. Ob odprtem grobu je spregovoril predsednik športnega združenja Olympia Franko Bagon, ki se je pokojniku v kratkih besedah zahvalil za veliko in požrtvovalno delo pri športnem društvu. Bagon je nagovor zaključil z besedami: "Za vse, kar si pri nas naredil, še enkrat hvala in zbogom, dragi Igor!"

Po končanem verskem obredu so starši pokojnega Igorja ob odprtem grobu dolgo sprejemali sožalje od doma vseh udeležencev pogreba.

GLASBENO SREČANJE SCGV EMIL KOMEL

NIETZSCHEJEVA STRAST ZA GLASBO

FOTO BUMBACA

Malokdo ve, da je bil Friedrich Nietzsche (1844-1900), znani nemški filozof in filolog z visokim nagrbnčenim čelom in košatimi brki, tudi glasbenik. Glasba je bila pravzaprav njegova obsedenost, Dionizov bledež, nejasna in neobvladljiva strast, brez katere bi mu bilo življenje, kot je sam rekel, blaznost. Ni vedel, zakaj se je nad glasbo toliko navduševal, in vendar je gorel od te strasti. Glasbo in estetiko tega samosvojega in večplastnega kulturnega kritika, sina stoletja romantizma, smo v Gorici lahko vsaj deloma odkrili v soboto, 28. februarja, na neposrednem in pestrem glasbenem srečanju v okviru koncertne sezone SCGV Emil Komel.

Nietzscheja in njegov glasbeni opus je z besedo in klavirjem briljantno in nazorno predstavil Alessandro Arbo, mladi goriški esejist, raziskovalec glasbe in filozofije. Po okvirnem uvodu so pianist Arbo, sopranistka Enza Pecorari in mezosopranistka Romina Basso predstavili štirinajst Nietzschejevih samospevov na besedila Aleksandra Puškina, Sandorja Petőfija, Adalberta Chamissa, filozofa samega in drugih; vsaka izmed skladb je kot zmes glasbe in poezije po svoje povedala besedo več

o nemirnem in eruptivnem skladatelju. Nietzschejeva glasba je nastajala kot iracionalno in strastno iskanje vzvišenega. V glavnem jo označujejo baladna otožnost, krhek intimizem, jokava žalost, zapadanje v mračno patetiko, ekspresivnost za vsako ceno, občasno tudi demonska bojevitost in študentovska razposajenost. Zaradi neuravnovešenega zaleta pa predvsem v delih iz prvih let prevladujejo oblikovni nered, torej izrazna in slogovna nedovršenost in neučinkovitost, cenene in pretirane kadence ali zaključki skladb, močni kontrasti; avtor bliskovito prehaja od "fff. Impetuoso" do "Sognando". Z bodečimi harmonijami uhaja iz kalupov in pogosto nerodno zgošča ritmične, harmonijske in dinamične zamisli v

preozek prostor ali pa se glasba sploh ne sklada z besedilom. Vsega tega se je Nietzsche tudi sam zavedal, zato je kmalu opustil prvotne ambiciozne načrte o simfonijah in oratorijih ter se raje posvetil krajšim oblikam. Njegov okus, tudi iznajdljiv, je sčasoma dozoreval, postajal bolj rafiniran in gibčen, ni pa nikdar dosegel višin evropskega glasbenega Olimpa.

Večer v priredbi centra Komel je pritegnil lepo množico ljudi, ki so napolnili komorno dvorano. Z zasluženim aplavzom so nagradili tri v Gorici delujoče glasbenike mlajše generacije, ki so znali s tenkočutno strokovnostjo posredovati svoje znanje in - strast za glasbo.

DD

BANCAGRICOLA
KMEČKA BANKA GRUPPO CAER

NEPREMIČNINSKA POSOJILA

Dvanajstletna posojila po
znižani obrestni meri za nakup,
gradnjo in prenovo nepremičnin,
tudi za gospodarske dejavnosti.

6,25 %

fiksna obrestna mera
za prvih 24 mesecev
od 25. meseca: Prime Rate ABI - 1,25%

Gorica	Sedež - Corso Verdi, 40	tel. 0481/3871
	Agencija 1 - Ul. Kugy, 22	tel. 0481/536955
Trst	Podružnica - Ul. Milano, 25	tel. 040/369015
Krmin	Podružnica - Drev. Friuli, 38	tel. 0481/630042

Obrestne mere in ekonomski pogoji so nakazani na "analitičnih informativnih listih", ki so strankam na razpolago pri naših okencih".

PETDESET LET DELOVANJA KOSIČEVH PODJETIJ V GORICI

Petdeset let je lepo obdobje. Letos praznuje družina Andreja Kosiča prav petdeset let delovanja svoje trgovine v Gorici.

Iz preproste trgovine s čevlji v Raštelu, kateri je podjetni Benedikt Kosič - Andrejev oče - kaj kmalu dodal tudi čevljarstvo delavnico, sta do danes zrasli dve podjetji, v katerih je zaposlena vsa številna družina Andreja Kosiča. Na pogovor smo povabili Andreja Kosiča, da bi nam povedal kaj več o tem, kako bodo primerne obeležili 50-letnico delovanja družinskega podjetja.

Povejte nam kaj več o začetkih vaše trgovine!

V Gorico smo prišli takoj po drugi vojni. Moram namreč povedati, da bi lahko letos praznovali višjo obletnico, če bi hoteli, saj je oče Benedikt imel do l. 1947 trgovino s čevlji in čevljarstvo v Ilirski Bistrici, kamor smo se bili preselili. Prav l. 1948 pa smo prišli v malo trgovino, kjer smo še danes. Takrat je oče kupil dovoljenje za trgovino in prodajo čevljev in takoj dodal trgovini še delavnico. V očetovem podjetju smo bili zaposleni vsi družinski člani in delo je raslo s podjetjem. Kmalu smo se razširili, odprli trgovino s pohištvo in trgovino s predmeti za otroke; sledila je še trgovina torbic, ki jo še danes vodi sestra Meri.

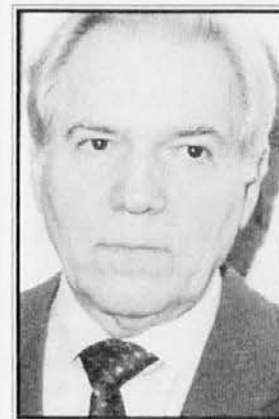

FOTO BUMBACA

Gotovo je nenadna smrt očeta pomenila novo obdobje za vas.

Res je. Oče je nepričakovano umrl l. 1964. Po njegovi želji je vsak izmed nas šel po svoji poti. Jaz sem nadaljeval v trgovini, kjer je oče začel. Ker imam tudi jaz petero otrok, je tudi moje podjetje postalo družinsko. Počasí smo se tudi mi razvijali in prilagajali delo potrebam trga, razširili smo se, saj imamo prodajalno čevljev tudi v ulici Oberdan, poleg tega pa smo leta 1994 v drugič popolnoma preuredili in razširili trgovino in takrat tudi odprli novo trgovino z otroškimi čevlji v Raštelu. Imamo tudi trgovino K2 Sport, kjer imamo veliko izbiro vsakovrstne obutve in ob-

lačil za šport in prosti čas. V podjetju, ki se je do danes razvilo v dve med seboj samostojni družbi, danes delajo vsi moji otroci: Mirijam, Tatjana, Aleksandra, Benedikt in Simon. Seveda ne bi bilo prav, če ne bi omenil vseh naših sodelavcev, ki so veliko pripomogli k uspehu našega podjetja, danes pravzaprav že dveh samostojnih.

Kako boste obeležili 50-letnico vašega delovanja v Gorici?

Že v nedeljo, 15. t.m., bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici koncert slovenskega narodno-zabavnega ansambla Grege Avsenika, ki ga poklanjamo vsem ljubiteljem te zvrsti glasbe. Gre za ansambel sina slavnega Slavka Avsenika. Odločili smo se, da naj bi izkupiček koncerta pripomogel vsaj k delni poravnavi stroškov obnove centra. Seveda moram tudi povedati, da bomo našim kupcem skozi skoro vse leto nudili posebne ugodnosti. Vse artikole bomo namreč prodajali s posebnimi popusti. Prepričan sem, da bomo priredili še kak večer; prav trgovina K2, ki jo poznajo športniki z obeh strani meje, bi rada priredila večer s kakim vrhunskim slovenskim športnikom, ki ga sicer na Goriškem ne bi imeli možnosti spoznati. O svoji dejavnosti bomo javnost sproti obveščali v Novem glasu.

JUP

PO DALJŠEM PREMORU KONČNO SPET NA ODRU

USPEŠNA PREMIERA ODRA 90

IVA KORŠIČ

Po daljšem premoru (lansko leto so sicer člani z velikim uspehom sodelovali pri postavitvi operete Pri belem konjičku) se je v soboto, 7. marca, ljubiteljska skupina iz Gorice, Odra 90, pod režijskim vodstvom Darka Kómaca premiersko predstavila goriškemu občinstvu prvič v veliki dvorani KC Lojze Bratuž. Številna, pretežno mlada publika je z navdušenim zanimanjem sledila izvajanju mladih igralcev in s tem dokazala, da je želja po gledaliških predstavah zmeraj živa, še posebno če so izvajalci znani ali prijatelji. Kar med samim izvajanjem se je nekajkrat zaslislal iskren aplavz in seveda sproščujoč smeh. Člani Odra 90 so namreč v letošnji sezoni opustili drame z ljudskim pridihom in mračno, za današnjega gledalca malce odmaknjeno vsebino, oprijeli pa so se živahne komedije *Dan oddiha* znanega ruskega pisca V. Katajeva, ki je poleg drugega rad pisal satirično ali fantastično obarvane drame iz sovjetske vsakdanjosti. Mladi igralci so se s svežim zanosom spoprijeli z ne lahko veseloigro, ki s svojimi vrtoglavi zapleti sili izvajalca v neizbežno hiter tempo. V glavnem so mu bili goriški igralci kos; le prvi prizor se je lenobno zavlekel, čeprav ga je skušal Jordan Figheli s svojim nestrpnim ogovarjanjem vratnice čimbolj razgibati. Sicer

FOTO BUMBACA

pa je za tem igra zadobila pravi ritim in ujela gledalce v svojo zmedeno štrono. Smejali so se ob zamenjavi oseb in zaradi tega smešnim, celo grotesknim situacijam.

Prvič je kot glavni protagonist nastopil sicer že znani član Jordan Figheli. S svojim nastopom je dobro začrtal preskrbovalnega agenta Zajceva, ki se z zvijačo prikrade v počitniški dom Jurček. Zaradi svoje naivne prevare zabrede v hude težave. Njegovo jezno, a nazadnje vse odpustajočo ženo Rozo je odigrala Vanja Bastiani, ki je že nekajkrat nastopila v štandreskem dramskem odseku. Marko Černic je bil, še posebno v sklepnem prizoru, imenitno prestrašeni Miusov, ki je prepričan, da mu nič slabega sluteč, v svoj študij zazrt profesor Dudkin - prepričljiv Peter Klanjšček - streže po živ-

ljenju. Profesorjevo domišljavo ženo, ki sanja o romantični, seveda prepovedani ljubezni, je primerno koketno zaigrala Elena Bensa. Elegančno manekenko Klavo-jabolkospora je uokvirila Urška Petrovič iz Solkana (odrske dečke so ponovno predre mejo in zblížale mlade). Skupaj z Nevenko Pintar-služkinjo sta se prvič podali na oder in pozitivno prestali skušnjo. Do ušes zaljubljenega, a tudi do skrajnosti užaljenega Klavinega moža Kostjo je elegantno podal Matej Klanjšček. V situacijski žmešnjavi je trezno in odločno upravnico Vero natančno izrisala Katja Šiligoj, ki je izstopala po jasni, pazljivi izgovarjavi. Flegmatičnega vratarja je s prisrčno ironijo osvetlil Matjaž Pintar. Robert Valentinčič-zdravnik in Robert Juretič-sanitejec sta s svojimi

zdravstveno dvomljivimi posegi še dodatno razgibala igro.

Posrečene kostume s simpatičnimi copatami sta pripravili Daniela Klanjšček in Tamar Kosič. Za kulisami je spremljala dogajanje mlada šepetalka Marjana Marini. Dognano scensko rešitev z mnogimi vrati, kamor se zatekajo protagonisti, ko zaslutijo bližajočo se nevarnost, si je zamislil Milovan Valič (sodelavec PDG), izdelal pa Lojze Maraž. V režijski kabini sta upravljala luči Niko Klanjšček in Fabjan Šiligoj.

Gledalci smo z radostjo sprejeli ta novi iskri gledališki podvig Odra 90, ki je edina amaterska dramska skupina v mestu, zato jo moramo podpreti in paziti, da ne usahne v njej komaj okrepljena postvarjalna žilica.

Oblikovalci dela so pokazali precejšnji napredek in kar solidno igro, ki se bo v nadrobnotih še izpilila. Z njo bodo prav gotovo gostovali na mejskih in drugih odrih. Saj ravno v pogostnih ponovitvah tiči skrivnostno utečene, uglajene uprizoritve. Zato jim iz srca čestitamo in želimo, da bi še s tako zagnano navdušenostjo stopali pred občinstvo in izbirali podobna besedila. Nekateri izmed njih so se namreč že večkrat izkazali v komičnih likih.

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere prispevke objavili prihodnjič. Sodelavcem in bralcem se opravičujemo. / URED.

DAROVI

V SPOMIN NA DRAGEGA IGORJA: Vera in Ivo za Kulturni center Lojze Bratuž 500.000 in za SZ Olympia 500.000; Marija Češčut za mladinsko sekcijo SSK 500.000; Vera Češčut za cerkev sv. Martina v Sovodnjah 500.000 in za SZ Olympia 500.000; druž. Žerjal za SZ Olympia 500.000 in za Zavod sv. Družine 500.000 lir.

NAMESTO CVETJA na grob Igorja Povšeta za Kulturni center Lojze Bratuž: Ana Gorjan in sin Peter 100.000; druž. Bernard Špacapan 100.000 lir.

V SPOMIN NA IGORJA POVŠETA Marja in Marko 200.000 za KC Lojze Bratuž.

NAMESTO CVETJA na krsto Igorju Povšetu Zora Saksida 100.000 lir za slovensko Karitas.

NAMESTO CVETJA na grob Igorja Povšeta L. E., I. Devetak 100.000 lir za cerkev sv. Ivana.

NAMESTO CVETJA na grob Igorja Povšeta SZ Olympia 150.000 lir za mladinsko sekcijo SSK.

NAMESTO CVETJA na grob Igorja Povšeta Alenka in Valentin za cerkev sv. Ivana 50.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: Albina Simčič 100.000; M.D. 100.000 lir.

ZA KATOLIŠKI tisk: druž. Ušaj 50.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: T.V. 200.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Trampuž Milena 10.000; N.N. 100.000; Marjeta Kosič v spomin na moža Lenarta ob 5. obl. 50.000 lir.

ZA MePZ Rupa-Peč: Marjeta Kosič v spomin na moža Lenarta ob 5. obl. 50.000 lir.

Ostali darovi prihodnjič.

OBVESTILA

SKPD FRANČIŠEK Borgija Sedej vabi na predavanje onkologa dr. Simona Špacapana na temo *Rak in preventivno zdravljenje* v petek, 13. marca, ob 20.30 v Sedejevem domu v Števerjanu.

GORIŠKI VRTILJAK. PDG bo nastopalo z igro *Vilinček* z nastopom v petek, 13. marca, v Kulturnem centru Lojze Bratuž; ob 9.30 zeleni abonma, ob 11.15 rdeči abonma.

ČESTITKE

Člani Zveze slovenske katoliške prosvete se veselijo z družino Suzi in Hilarija Lavrenčiča ob rojstu Aleša.

Mami Suzi, očetu Hilariju in bratcu Mihaelu se je pridružil Aleš. MePZ in društvo Hrast z vsem srcem čestitata veseli družini.

Tudi uredništvo in uprava našega tednika z najlepšimi voščili čestitata doberdobski družinici.

SOŽALJE

Zveza slovenske katoliške prosvete izreka prof. Pavleu Merkuju iskreno sožalje ob smrti soproge Marte Jerič.

SKRD JADRO

V soboto, 14. t.m., bo ob 18. uri v Kulturnem domu otvoritev razstave slikarke Brune De Fabris. Ob tej priložnosti bo tudi predstavitev trojezične zbirke poezij Lilijane Visintin *Agoni-e solitudini*.

PRAZNIK SV. HILARIJA IN TACIJANA V GORIŠKI STOLNICI

V ponedeljek, 16. marca, obhajajo goriška Cerkev spominski dan oglejskih mučencev sv. Hilarija in Tacijana. Mučeništvo sta prestala 16.3.284 v času cesarja Numerijana. Njima je posvečena goriška stolnica in njun praznik obhaja tudi goriško mesto, kjer je zato tudi občinski praznik.

Za to slavje so na sporedu razne pobude, med temi tudi koncert nabožne glasbe v soboto, 14. marca, ob 20.30 v stolnici. Nastopili bodo razni mestni zbori, med njimi goriški mešani zbor Lojze Bratuž in zbor iz Solkana. To je zelo na mestu, saj je bilo goriško mesto podružnica solkanske prave župnije do leta 1460. Seveda je tedaj mesto obsegalo le grad in hiše pod gradom s trgov sv. Antona in sedanjega trga Cavour.

Na sam praznik bo slovesna sv. maša ob 10.30; somaševanje bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravnani skupaj z vsemi mestnimi župniki in duhovniki ter župnikom iz Solkana Vinkom Paljkom.

OB POSTNEM ČASU V ŠTANDREŽU

Preteklo nedeljo je bilo v Štandrežu živahno. Mladinske maše ob 10.30 so se udeležili tudi nekateri skavti iz Ljubljane, ki so prav v teh dneh letovali na Goriškem. Domača mladina jih je po evharistični daritvi sprejela medse in jim postregla s kosilom. Isto popoldne smo se verniki iz Štandreža pridružili spravi pobožnosti, ki je preteklo sobo-

to zajela vso Slovenijo zaradi bogoskrunskega dejanja mladinske glasbene skupine, ki je sramotljivo izkazala podobo brezzjanske Matere Božje.

Stiki med nami in slovensko domovino pa se bodo nadaljevali. V nedeljo, 15. t.m., ob 16. uri vabimo vse slovenske vernike k molitvi križevnega pota v štandresko cerkev. Premišljevanja pri vsaki postaji bodo podajali bogoslovci 4. letnika ljubljanskega seminarija. To bo priložnost za poglobljeno postno molitev, ki jo Cerkev zelo priporoča v tem času. Pri križevnem potu bomo molili za duhovno prenavo našega naroda in za goriško sinodo.

ZAČETEK REVJE "PRIMORSKA POJE" NA GORIŠKEM

Na reviji bo v različnih krajih Primorske nastopilo več kot 150 zborov na 27 koncertih. V nedeljo, 15. t.m., se bo revija začela na Goriškem. Prvi koncert bo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu, kjer bodo nastopili: MoPZ Ivan Kološar - Koritnica, MePZ A. Kocijančič - Puče Koštabona, MeMIPZ Quo vadis - Razdrto, MePZ Košana, DPZ Vesna - Križ in MoPZ Razpotje - Col.

Naslednjo nedeljo, 22. t.m., pa se bodo zbori predstavili v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, in sicer: MePZ DU Izo-la, MoPZ Ciril Kosmač - Koper, MePZ Slavec - Slovenec, Ric-manje - Boršt, DPZ Znamenje - Volče, Vokalna skupina Musica noster amor - Trst in Komorni zbor Kras - Komen.

Ars
GALERIJA

V galeriji Ars bo razstavljal svoja dela akad. slikar

LUCIJAN BRATUŠ

Umetnika bo predstavil Jurij Paljk

Vljudno Vas vabimo na odprtje razstave v petek, 13. marca 1998, ob 18. uri. Katoliška knjigarna, Travnik 25, Gorica

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

V nedeljo, 15. marca, bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici s pričetkom ob 17. uri

KONCERT NARODNOZABAVNE GLASBE Z ANSAMBLOM

Grega AVSENIKA

KONCERT OMOGOČA PODJETJE KOSIČ OB 50-LETNICI DELOVANJA V GORICI.

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA

vabi na

DAN SLOVENSKE KULTURE

Program: otvoritev razstave slik Albine Pintar, predstavitev zbirke poezij *Nedorečenemu* Jurija Paljka, recitacija otrok 5. razreda OŠ Josip Abram iz Pevme, nastop MePZ Podgora. Recitatorji: Dario Flospergher, Nevenka Pintar in Nežka Figelj. Govornik: Jurij Paljk

Ponedeljek, 16. marca 1998, ob 20.30 v župnijski dvorani v Podgori

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

sklicuje

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

v četrtek, 19. marca 1998, ob 20.30, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž

POLETNO POTOVANJE

Z NOVIM GLASOM V BENELUX

VABIMO VAS NA ŠESTDNEVNO POTOVANJE PO NIZOZEMSKI, BELGIJI IN LUKSEMBURGU OD 6. DO 11. JULIJA 1998.

Odhod iz Gorice in Trsta z avtobusom na letališče v Benetke, od koder bo polet do Amsterdamu.

Cena potovanja 1.680.000 lir, akontacija ob vpisu 300.000 lir.

Program in podrobnejše informacije dobite na naši upravi.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

PRIMORSKA POJE 1998

Nedelja, 15. marca, ob 17. uri, Štandrež - župnijska dvorana Anton Gregorčič

Nedelja, 22. marca, ob 17. uri, Gorica - Kulturni center Lojze Bratuž

GORIŠKA MARIJINA DRUŽBA

obhaja

90-LETNICO SVOJEGA ŽIVLJENJA.

Jubilejno slavje bo v cerkvi sv. Ivana v Gorici nedeljo, 22. marca, 1998 ob 15.30.

Ob tej priložnosti bo tudi predstavitev nove spominke publikacije *Ob 90-letnici slovenske Marijine družbe v Gorici*, ki jo pripravila Mariza Perat. O delu bo spregovorila prof. Marija Češčut.

KNJIŽNICA NOVA PRIDOBITEV ZA UKVE IN VSO DOLINO

Slovensko kulturno središče Planika iz Ukev, ki je povežalo tri društva in ustanove v Kanalski dolini, je poskrbelo za novo pobudo, ki naj povezuje rojake in utrjuje njihovo narodno zavest. V nekdanji orožniški kasarni v Ukvah, kjer imajo svoj sedež odsek Slorija, glasbena šola in tudi društvo Planika, so namreč v ponedeljek, 9. t.m., odprli javnosti knjižnico, ki so jo poimenovali po kulturnem delavcu in narodnem buditelju prof. Salvatoreju Venosiju (na sliki).

Na slovesnosti se je zbralo kakih 30 otrok, ki obiskujejo tečaj slovenščine, in lepo število domačinov ter ljudi, ki so aktivno soudeleženi pri delovanju tega kulturnega središča. Prisotni pa so bili tudi številni gostje iz Ljubljane in Trsta, ki jim je pri srcu usoda slovenstva na tem severozahodnem robu narodnega prostora. V Ukve so med drugimi prišli slovenski minister za kulturo Jožef Školc, ki je uradno odprl knjižnico, ob njem pa še podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, pesnik Ciril Zlobec, in še znan etnograf Milko Matičetov. Po uvodnih besedah predsednika ukljanskega kulturnega središča Rudija Bartaloha, je prisotne nagovoril slovenski minister za kulturo Školc in se veselil še zlasti številne prisotnosti otrok. Potrdil je tudi skrb ministrstva, ki ga vodi, za ohranjanje narodne prisot-

nosti na tem prostoru. Spregovoril je nato akademik Milko Matičetov, ki je obudil nekaj spominov na etnografske obiske v Ukvah in Kanalski dolini sploh. Še zlasti se je spomnil rajnega Josipa Kanduta in nato izrazil upanje, da bo kateri izmed prisotnih otrok šel po poti ustvarjanja ali raziskovanja v slovenskem jeziku.

Kot slavnostni gost večera pa je nastopil pesnik Ciril Zlobec. Govoril je o vlogi slovenske besede pri ohranjanju narodne in kulturne dediščine. V tem smislu se je spomnil preganjanja, ki ga je v šoli in v življenju doživljal zaradi materinščine. Prebral je nato nekaj pesmi, ki so bile uglasene na temo besede in njene vloge.

Otroke in vse ostale je na koncu zabaval še čarodej Vladimir, ki je znal male spodbuditi, da so tudi sami aktivno sodelovali pri čarodejski predstavi.

ŽE SPET OSMI MAREC

ERIKA JAZBAR

Tudi letos je minil osmi marec, mednarodni dan ženska, mednarodni dan žena. Spet smo nekoliko potar-nale, vsaka je dobila svojo mimožo, naslednji dan pa je marsikatero žensko čakalo že ustaljeno dvojno delo družinske matere in delavke. Mednarodni dan žena izgublja ali je že izgubil pomen in vsebino.

V Benečiji deluje od leta 1978 Zveza beneških žena; Bruna Dorbolò, odbornica za kulturo na špetski občini, je predsednica omenjene zveze od vsega začetka. Skupina je nastala pred dvema desetletjema z namenom, da bi se beneške ženske mirno zbirale, razgovarjale o problemih, težavah in pravi-

cah, ki so specifične za žensko, ki živi na naši zemlji, obenem pa odlikujejo z marsikatero vidika vsako predstavnico našega spola v zahodni civilizaciji; brez retorike ali odvečnega viktimizma, temveč z ustvarjalnostjo in včasih z umestno ironijo in avtoironijo.

Beneške ženske so se leta 1978 združile v domačo zvezo, ker so hotele poudarjati tudi slovensko narodno zavest članic. Identiteta je predstavljala nujno postavko zveze in je marsikdaj povzročila nemajhne probleme.

Začetki zveze so bili seveda težki, ker sta bila okolje in družba nekoliko drugačna; zahrbtno šepetanje in dobro poznani vzdečki so bi-

li na vsakdanjem dnevnem redu. Prvega praznovanja osmega marca, ki ga je priredila zveza, ni odobraval nobena institucija, tradicionalno veseloigro so uprizorili v tovarni s pomočjo privatnika.

Po dvajsetih letih se je marsikaj spremenilo, mogoče na bolje; svojo nezaposljenost pa plačamo z dvojnimi delomi.

Zveza beneških žena je torej za 8. marec priredila tradicionalno srečanje, s katerim je počastila mednarodni dan žena. V nedeljo so se ženske in tudi nekateri moški zbrali v Škrutovem, kjer je Beneško gledališče uprizorilo veseloigro Brez konca na kraja, ki jo je napisal in režiral Aldo Klodič; komedija je namreč zvesta spremljevalka 8. marca, sprejemljivejša in dojemljivejša od govorov in retorike. Na večeru je sodelovala še pevska skupina Inke iz Tolmina, nato je za vse sodelujoče sledila večerja.

SREČANJE V ŠPETRU

LEPOTE NADIŠKIH DOLIN

V dvorani novega župnišča v Špetru sta Planinska družina Benečije in Kulturno združenje Evgen Blankin priredila tretje srečanje z družbeno-kulturnimi predstavniki naše zemlje. Pobudnika niza srečanj si prizadevata za globlje spoznavanje in pogled v prihodnost slovenske stvarnosti v Nadiških dolinah. V mesecu februarju so gostili pisa-

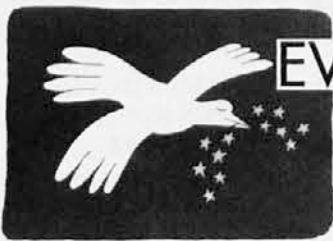
telja-alpinista Dušana Jelinčiča ter beneškega Čedermaca Pasqualeja Gujona. V petek so se zbrali pred diapozitivi Walterja Corena iz Petjaga, ki je marsikomu razkril skrite lepote Nadiških dolin. Na srečanju je tekla beseda tudi o starih navadah in ljudski tradiciji, ki so bile značilne za te kraje v prejšnjih desetletjih. Večer je popestril še mešani pevski zbor Pod lipo iz Barnasa, ki ga vodi Nino Specogna.

Naslednje in zadnje tovrstno srečanje bo v petek, 13. marca, z beneškim narečnim pisateljem iz Ščigle Lucianom Chiabudinijem.

EJ

MSGR. MATEVČIČ V ŽABNICE IN NA VIŠARJE, QUALIZZA V ŠPETER

Kot smo že poročali prejšnji teden, je videmski nadškof Battisti imenoval špeterskega župnika in dekana Nadiških dolin msgr. Dionisia Matevčiča (na sliki) za novega dušnega pastirja v Žabnicah in na Sv. Višarjah. Na novo službeno pot bo stopil čez nekaj mesecev. Gospod Matevčič je svoj čas izrazil pripravljenost, da prevzame to mesto le v primeru, da škof najde drugega domačega duhovnika za Nadiške doline. Tako bo odslej za špeterske vernike skrbel g. Marino Qualizza. /ED

EVROPA NARODOV (9)

VIDA VALENCIČ

SEVERNA IRSKA - ZDRUŽENA IRSKA ALI DEL VELIKE BRITANIJE?

Stanje, v katerem se danes nahaja severno-irska družba, je izredno težko definirati. Življenje v teh krajih je v določenem smislu razdvojeno med nemirno slutnjo, da se bo vsak hip kaj pripetilo, in pa pasivnim fatalizmom nad vsem, kar se dogaja. Katoliška in protestantska skupnost živita strogo ločeno, mešana prijateljstva so izjema in prav zaradi tega si pogosto prislužijo mržnjo obeh skupnosti, prav kot tista dva nesrečna prijatelja, ki sta bila umorjena, ko sta mirno srečala vsak svojo Guinness v vaškem pubu.

Nedvomno so na degeneriranje tega položaja vplivali tudi ukrepi britanske vlade, ki so bili od 70. let do danes omejeni izključno na vojaško represijo. V 70. letih je britanska vlada s silo odvzela vse pristojnosti severno-irskim vladnim organom in vzpostavila neposredno vladno kontrolo iz Londona. Kakšen je bil učinek? Pred leti '70 sta se z bolj

ali manj nasilnimi obračunavanji kregali malodane celotni katoliška in protestantska skupnost, po vojaških britanskih ukrepih in policijski represiji pa se je boj premaknil na čelo terorističnih organizacij na obeh straneh. Kar se od 70. let do danes dogaja na severno-irskih tleh, je vojna terorja in proti-terorja. Ulsterskemu prebivalstvu je situacija dobesedno ušla iz rok, nad njo nimajo več kontrole. V zadnjih desetletjih je na tisoče ljudi demonstriralo proti rabi nasilja, proti Irski Republikanski Armadi, proti lojalističnim (protestantskim) terorističnim organizacijam, proti nasilnim zasliševalnim metodam britanske policije, vendar do danes so vse te demonstracije pomenile le kapljo v morju sovražne rakaste tvorbe, ki je ni mogoče tako zlahka izrezati. V 70. in 80. letih je britanska vladna propaganda načrtno izkrivljala dogajanja na Severnem Irskem. V to grenko jabolko je ugriznil tudi "socialni" angleški režiser (sicer škotskega rodu) Ken Loach, ki je v svojem filmu "Hidden agen-

da" prikazal, do kakšne mere je v trajanje konfliktno situacije na Severnem Irskem vpletena tudi policija.

Protestantje so irski nacionalizem zelo zgodaj identificirali s katoliško vero, zato ga seveda niso mogli čutili za svojega. Najbolj učinkovito nam to ponazarja smešni "sinonim", ki so ga skovali za izraz Home rule (avtonomija) = Rome rule (irmska vlada). Irski jezik so zato protestantje identificirali s pripadnostjo katoliški skupnosti. Protestantje torej načelno sovražijo irščino, ker predstavlja neko kulturno povezavo z Irsko in ne z Veliko Britanijo. Na drugi strani pa jo katoličani povzdigujejo v nosilko svojih zahtev. Jezik tako zadobi političen pomen in ni naključno, da se veliko število pripadnikov Irške Republikanske Armade sporazumeva v tekoči irščini.

Irski jezik nima v Ulstru nobenega uradnega statusa. Vse, kar so (katoliški) prebivalci dosegli na področju vzgoje in verskih obredov, je izključno sad dolgotrajnih prizadevanj, nikakor pa ne oblasti. Irščine se otroci uče izključno v katoliških šolah, za vz-

drževanje katerih morajo običajno sami starši globoko seči v lasten žep. Verske obrede v irščini je zaslediti le v katoliških cerkvah in identifikacija irski jezik = katoliška vera = republikansko prepričanje je prišla do takega ekstrema, da je eden vodilnih unionističnih politikov sam protestantski pastor Ian Paisley, znan po svojih retoričnih teatralnih posegih, v katerih sovražno obsoja, karkoli diši po katoličanstvu in težnji po kulturni in politični združitvi z irsko državo.

Ali je ta spojitev Severne Irske in irske države možna? Prav gotovo je to v kratkoročnem presledku popolna utopija. Nevarno pozicijo je v zadnjih tridesetih letih branila predvsem Irška Republikanska Armada, ki verjame le v radikalno in nasilno spremembo. Celotna strategija sloni na načrtu, da bi Veliko Britanijo prisilili zapustiti to področje in šele zatem skleniti dogovor z unionističnim (protestantskim) delom prebivalstva. Večina prebivalstva pa (v eni ali drugi smeri) verjame v spremembo le pod pogojem, da bi se zanjo izrekla večina prebivalstva. Vprašanje pa je, ali se bo prebivalstvo izreklo za Veliko Britanijo ali pa za združeno Irsko. In: ali bo sploh dana možnost, da se samo prebivalstvo izreče?

DALJE

SLOVENIJA - AVSTRIJA

NA DUNAJU PRIPRAVE NA USTANOVITEV SLOVENSKEGA ZNANSTVENEGA INŠTITUTA

Državna sekretarka na ministrstvu za znanost in tehnologijo Verica Trstenjak in svetovalka ministra Irena Podlesnik sta se konec tedna mudili na delovnem obisku na Dunaju. Glavni namen obiska je bil zbiranje informacij v zvezi s pripravami za ustanovitev Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju.

Dr. Trstenjakova je obiskala avstrijsko zvezno ministrstvo za znanost in promet, kjer se je srečala z avstrijskim kolegom Raoulom F. Kneuckerjem, sestanka pa se je udeležil tudi avstrijski odvetnik, ki bo sodeloval pri ustanovitvi Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju. Avstrijsko ministrstvo namreč zelo podpira ustanovitev omenjenega inštituta. Pogovarjali so se tudi o sanaciji Knalljeve ustanove na Dunaju, v kateri naj bi bil sedež inštituta in je edina slovenska univerzitetna ustanova (fundacija) v tujini.

Dr. Trstenjakova je obiskala Češki in Poljski inštitut za znanost na Dunaju in se seznanila z njihovimi izkušnjami.

Sestala se je tudi z direktorjem BIT-a (Büro für Internationale Forschungs und Technologiekooperation). To je organizacija za mednarodno sodelovanje z EZ na področju raziskav, tehnologije in izobraževanja, ki so jo ustanovili univerze, ministrstva in gospodarske ustanove. Njen pomen je predvsem v koordinaciji vključevanja avstrijskih raziskovalcev v programe EZ.

ED

POPRAVEK

Prejšnji teden se je v zapisu o domu srečanja Lambert Ehrlich na Sv. Višarjah vrnilo nekaj neljubih napak. Na strani 12 proti koncu drugega stolpca je pisalo: *Zakaj tam gor, zakaj tam dol?* Stavek se pravilno glasi: *Zakaj tam gori, zakaj ne v dolini.* Le štiri vrstice ni je avtor zapisal: *ni odnehal, ne pa ni odrekel.* Na strani 16 čisto na začetku prvega stolpca pa je prava oseba v resnici pravna oseba.

Piscu in bralcem se opravičujemo.

OB SPODBUDNEM NARAŠČANJU PROMETA

NAČRTI ZA POSODOBITEV BOHINJSKE ŽELEZNIŠKE PROGE

MARJAN DROBEŽ

Po podatkih, ki jih je za naš časnik posredovala Služba za odnose z javnostjo Slovenskih železnic, je potniški in blagovni promet na t.i. bohinjski progi, od Jesenic do Nove Gorice, spet začel naraščati. Porast je sicer majhen, vendar je to spodbudno znamenje za ponovno ovrednotenje te proge, ki je bila zgrajena leta 1906. To tem bolj, ker bohinjski oz. bohinjsko-goriški progi namenja skrb tudi nova različica nacionalnega programa za razvoj železniške infrastrukture v Sloveniji. Tega bo kmalu obravnaval državni zbor. Lani je na območju od Jesenic in prek Nove Gorice do Sežane z vlaki potovalo več kot 330 tisoč potnikov, kar je za 6% več kot leto prej. S tovornimi vlaki je bilo v isti smeri odpravljenega okoli 188 tisoč ton blaga, ki je bilo pretežno namenjeno domačim kupcem v krajih ob progi, ali pa za izvoz v Italijo oz. prek Luke Koper v druge države. Tovori so se v primerjavi s letom 1996 povečali za dober odstotek.

Na podoben porast prometa kažejo tudi podatki za železniški postaji v Novi Gorici in Anhovem. V Novo Gorico je z vlaki prispelo ali pa se z nje odpeljalo več kot 167 tisoč potnikov, to je za 8% več kot leto prej. Na tej postaji je zlasti živahen promet z Italijo. Lani je v Gorico in od tam dalje v Italijo odpeljalo 1.174 vlakov, bodisi potniških ali tovornih. V sosednjo državo je bilo prek Nove Gorice odpeljanih skupno nad 975 ton raznega blaga, kar je za en odstotek več kot leta 1996.

Na promet na območju železniške postaje Anhovo največji vpliva tamkajšnja velika industrija Salonit, ki večji del svojih izdelkov kupcem pošilja po železnici. To velja tudi

za cement, ki ga podjetje izvažava v Italijo. Po železnici pa Salonit prejema tudi surovine in drugo blago, potrebno za tekočo proizvodnjo omenjene industrije. Lani so na primer iz Anhovega po železnici odpremili nad 135 tisoč ton cementa in izdelkov iz salonita, z vlaki pa je prispelo 176.330 ton raznih surovin, potrebnih za nemoteno proizvodnjo cementa in salonita.

Slovenske železnice bodo skladno s svojo evropsko usmeritvijo v prihodnje razvijale predvsem proge, ki ležijo v smerih t.i. koridorjev 5 in 10. Ti smeri sta bili določeni na konferencah ministrov za promet evropskih držav na Kreti (leta 1994) oz. v Helsinkih (leta 1997). Slovenske železnice bodo seveda posodobljale tudi druge pomembne proge. Tako sta predvideni gradnja telekomandne naprave na

progi Jesenice - Nova Gorica - Sežana ter elektrifikacija celotne bohinjske železniške proge, od Jesehic do Sežane. Najprej je predvidena elektrifikacija odseka Sežana - Anhovo (dolga je 56,6 km), v drugi fazi pa še 73,2 km dolgega odseka od Anhovega do Jesenic.

Nova različica nacionalnega programa razvoja železniške infrastrukture v Sloveniji, ki predvideva okoli 174 milijard tolarjev naložb, naj bi bila izpolnjena do konca l. 2005. Program je v primerjavi s prejšnjim vrednostno zmanjšan skoraj za polovico, odvisen pa bo od državnega proračuna in v dobršni meri tudi od tujih posojil. Minister za promet in zveze Anton Bergauer poudarja, "da je prednost dana gradnji železniške proge proti Madžarski, ki naj bi jo zgradili do leta 2001, kar Sloveniji nalaga tudi meddržavni spo-

razum iz leta 1996. Druga prednostna naloga pa je gradnja drugega železniškega tira med Divačo in Koprom."

Omenjena nova različica programa razvoja železniške infrastrukture pa progo Jesenice - Nova Gorica - Sežana (soški koridor) obravnava takole: "Ta proga je namenjena mednarodnemu, zlasti tranzitnemu prometu. Je hkrati pomembna alternativa progi čez Ljubljano in ima pomembno vlogo za razvoj območja, čez katerega poteka. Proga je za to svojo vlogo ustrezno posodobljena (osna obremenitev 20 ton), posegi v prostor pa niso smiselni niti predvideni. Potrebne pa bodo elektrifikacija, posodobitev signalno-varnostnih in telekomunikacijskih naprav in obnovitev predorov."

PRIZIDEK K ŠOLI S 1.162 DIJAKI

V Novi Gorici so ob koncu prejšnjega tedna odprli prizidek k osrednji stavbi Srednje ekonomske in trgovske šole. Slovesnosti so se udeležili tudi ravnatelj oz. predstavniki nekaterih slovenskih šol iz Gorice. S prizidkom so občutno zmanjšali prostorsko stisko šole, ki jo v tem šolskem letu obiskuje kar 1.162 dijakov, poleg njih pa je v razne oblike strokovnega izobraževanja vpisano tudi večje število odraslih. Sredstva za naložbo, ki je veljala okoli 350 milijonov tolarjev, je dalo ministrstvo za šolstvo, prispevali pa so tudi občina Nova Gorica in razni sponzorji.

Kljub novim prostorom za učilnice in druge potrebe pedagoškega dela pa bo pet oddelkov še nekaj časa imelo

pouk v drugi, popoldanski izmeni. Srednja ekonomska in trgovska šola ima dolgoletno tradicijo izobraževanja kadrov za trgovino, komercialne dejavnosti in finančno poslovanje. Vanjo vpisujejo dijake, ki so uspešno končali osnovno šolo. Letos uvajajo nov program Ekonomske gimnazije, s katerim bodo dijake pripravljali za nadaljevanje študija na univerzi in drugih visokih šolah. Ravnatelj šole Viljem De Brea, ki ima velike zasluge za razvoj šole, je na slovesnosti ob odprtju novega prizidka razmišljal o nujnosti znanja v sodobni družbi in v našem času. Dejal je tudi, "da je človek očitno ustvarjen zato, da misli, da se izobražuje. V tem je njegovo dostojanstvo, predvsem pa njegova vrednost."

Dijaki, ki so se izobraževali na novogoriški Srednji ekonomski in trgovski šoli, doslej niso imeli večjih težav z zaposlitvijo. Sicer pa jih kar okoli 70% nadaljuje šolanje na univerzi ali na drugih visokih šolah. Šola je znana po svoji knjižnici, kjer je na voljo 15.300 knjig in 23 raznih časnikov ter revij. Vprašanja, dvome in probleme dijakov pomagajo reševati svetovalna služba, ravnatelj in pomočnik ravnatelja. Izvedbo vpisa v vse programe vodi posebna svetovalna služba, v kateri sta psiholog in pedagog, obsega pa svetovanje, pomoč in usmerjanje dijakov. V šoli so odprli tudi jedilnico, ki nudi toplo hrano za dijake in osebje.

M.

PREDSTAVITEV KNJIŽNE NOVOSTI ZALOŽBE BRANKO

OBRUSNICE V BESEDI IN FOTOGRAFIJI

MARJANA REMIAŠ

Pred dnevi so v rotundi Primorskega dramskega gledališča predstavili izjemno monografijo z naslovom *Obrusnice* avtorjev Pavla Medveščka in Rafaela Podobnika. Knjižni izbor pripovedi o ljubeznih, ki jih je kot dragoceno ljudsko blago desetletja zbiral Pavle Medvešček, je z drugačno, fotografsko zgodbo o ženski oplemenitvi mojster fotografije Rafael Podobnik.

Na predstavitvi, ki jo je pripravila Goriška knjižnica Franceta Bevka, v sodelovanju s PDG, je o knjigi, ki jo je ob petletnici delovanja izdala Založba Branko, spregovoril profesor Zoran Božič, ki je opravil lektorstvo in izbor pripovedk, zgodb in zapisov. *Obrusnice* je pred številnim občinstvom oživil dramski igralec Janez Starina, novinarka Ingrid Orel pa je skozi večer v iskro pripoved o nastajanju knjige zapeljala oba avtorja, oba sogovornika.

"*Obrusnice* so potovanje skozi primorsko dušo, njene lepote in skrivnosti, njene strasti in bolečino. *Obrusnice* so pripoved o prastarih običajih, pozabljenih zgodovinskih dogodkih, državah, ki jih ohranja samo še spomin. *Obrusnice* govorijo o ljubezni. O hrepenenjih, strasteh in užitkih...". Tako o knjižni novosti, ki bo gotovo zanimiva za subtilnejšo in bolj odprto bralsko publiko, profesor Zoran Božič. Za zahtevne bralce gotovo neprecenljiv knjižni zaklad, priča o davno minulih, a ne pozabljenih in ob jokovanih časih. Za sladokusce čtivo, ki polepša popoldne večer. Dan. In noč... Za oboževalce lepega sklednik ženske lepote... Od začetka do konca.

ADRIA AIRWAYS POLETELA V BRUSELJ

Dne 2. marca je na bruseljskem letališču Zaventem skupina belgijskih gostov in nekaterih slovenskih rojakov pričakala prvi let iz Ljubljane ob 10.45. Ob tej priložnosti je bilo kratko srečanje s sprejemom. Navzoči so bili oba slovenska veleposlanika v Bruslju Boris Cizelj in Jaša L. Zlobec ter ostali sodelavci obeh veleposlaništev, zraven pa še predstavniki gospodarstva in slovenskih ter belgijskih medijev. Po nagovori predstavnikov Adrie Airwaysa in zaventemskega letališča je spregovoril veleposlanik Zlobec in poudaril pomen nove povezave med Slovenijo in Belgijo pri prizadevanjih Slovenije za priključitev k Evropski zvezi. Tja vladni uradniki in politiki pogosto potujejo na razgovore ali po navodila o nalogah, ki jih mora Slovenija izpolnjevati v postopku približevanja EZ. Za Slovenijo veliko pomeni, da ima redno letalsko progo z belgijsko oz. evropsko prestolnico. Potniki lahko potujejo z novim Canadairom, ki ima 48 sedežev in v celoti nudi udobje poslovnega razreda. Poleti so ob ponedeljkih, sredo in petkih. / PC

MILIJONSKE KAZNI ZA NESPOŠTOVANJE SLOVENSČINE

Državni zbor je nedavno sprejel zakon o varstvu potrošnikov, ki določa tudi uporabo slovenskega jezika. Oglasi in druga reklamna oz. komercialna sporočila morajo biti napisana v slovensščini. Tako je bil sprejet predlog vlade, ki je tudi zahtevala, da se kazni z milijona na tri milijone tolarjev povisajo za podjetja, ki s potrošniki ne bodo poslovala v slovensščini, jih bodo zavajala pri oglaševanju ali ne bodo zagotavljala nadomestnih delov za izdelke, ki jih reklamirajo.

OBČNI ZBOR ŠKOFIJSKE KARITAS KOPER

CERKEV NAVDIHUJE POMOČ LJUDEM V TEŽAVAH

Občni zbor Škofijske Karitas, ki je bil v soboto, 28. februarja, na Mirenskem Gradu, je zbral voditelje in prostovoljce iz vse Primorske, ki delujejo na človekoljubnem področju v okrilju katoliške Cerkve. Poročila, ki so jih prebrali, in diskusijski prispevki so ponazorili veliko požrtvovalnost organizacije Karitas pri zbiranju in razdeljevanju pomoči - v blagu, tolažbi in drugih oblikah - ljudem v stiskah ne glede na njihovo narodnost, vero in socialni izvor.

Po sveti maši, ki jo je vodil generalni vikar koprške škofije Renato Podberšič, so udeleženci nadaljevali delo v skupinah, končali pa so ga na skupnem zasedanju. Generalni vikar je predstavil raziskavo o članih župnijskih Karitas v okviru priprav na jubilejno leto 2000, župnik v

Marezigah pri Koprju Miha Kramli pa je imel predavanje z naslovom *Izziv mladih*, ki pa je bilo aktualno in zelo zanimivo tudi za odrasle.

Uspeshi, značilnosti in težave pri sodelovanju Škofijske Karitas v Koprju so obravnavani v posebni brošuri, ki jo bodo v naslednjih dneh poslali tudi mnogim družinam na Primorskem. Na platnici brošure je zapisano, naj bi do leta 2000 ustanovili Karitas v vsaki župniji na Primorskem, kar je bilo tudi izhodišče raziskave, ki je bila predstavljena na Mirenskem Gradu.

Iz poročil o delovanju v lanskem letu povzemamo naslednje podatke: v tej človekoljubni organizaciji je delovalo več kot 500 prostovoljcev, ki so pri zbiranju in nudenju pomoči opravili 30 tisoč ur dela; v enajstih centrih Karitas so nudili šolske potrebe oz. pomoč skoraj osemsto otrokom; družinam in posameznikom, ki živijo v gmotnih težavah, so razdelili 63 ton hrane, prostovoljci in voditelji Škofijske Karitas pa so obiskali 7 tisoč bolnih ali drugače prizkušenih starejših ljudi. Na občnem zboru je bilo rečeno, "da se je v zadnjih letih precej spremenila miselnost primor-

skega človeka. Miselnost, ki jo lahko razberemo, se kaže predvsem v večji aktivnosti vernikov, ki delujejo v Cerkvi, udeležujejo pa se tudi v družbeno-političnem življenju. Tudi na karitativnem področju je nastal premik od aktivizma k bolj poglobljenemu in kvalitetnejšemu delu, o čemer govorijo seminarji, ki jih pripravljamo v okviru Slovenske oz. Škofijske Karitas, kot tudi posamezna predavanja na območjih dekanijških oz. župnijskih Karitas. Vse to kaže, da ni dovolj delovanje, delo mora biti kvalitetno pripravljeno in opravljeno."

Med organizacijami oz. občinami, ki pomagajo Kari-

tas pri njenem delovanju, je tudi občina Nova Gorica, ki je lani odobrila 2 milijona tolarjev pomoči. Iz Nemčije je tamkajšnja Karitas poslala 20 ton marmelade, farma Peloz na Goriškem je darovala 500 kg kokoši, iz Rožne doline pri Novi Gorici pa so otrokom poslali večjo količino pižam.

NA PRIMORSKEM JE ŠE 800 BEGUNCEV, KI POTREBUJEJO POMOČ

Na območju koprške škofije je še zmeraj okoli 800 beguncev iz nekdanje Jugoslavije, saj delujeta begunska centra v Postojni in Ilirski Bistrici. Vse več pa je družin "tujcev", ki niso vključeni v pomoč države oz. njenih organov. Poleg paketa hrane je za begunce in tujce dobrodošla tudi pomoč v hrani, obutvi, posteljini. Predvsem za obleko prosi vse več delavcev s Kosova, ki jo potem pošljejo ali nesejo svoji številni družini. Pomoč prejemajo tisti, ki

imajo le 13 tisoč tolarjev dohodka na družinskega člana oz. 18 tisoč tolarjev na gospodinjstvo. Območja Karitas v Tolminu je poročala: "Ko obiskujemo ostarele in bolne, nas pogosto presunejo njihove izpovedi. Mi, zdravi, se lahko pri tem marsičesa naučimo. Ko se od njih poslavljamo, nas sprašujejo: kdaj se spet vidimo? Pridite še." Karitas vipavske dekanije pa je na občnem zboru poročala: "Po odhodu beguncev iz Ajdovščine pomoči iz tujine ni več veliko. Kljub temu smo ohranili stike še z nekaterimi župnijami v Italiji, ki občasno pomagajo. Pri teh stikih smo spoznali, da nismo pri nas na Vipavskem nič manj bogati, kot so sosedje. Zato lahko v svojem okrilju zberemo toliko, da pomagamo tistim, ki nas prosijo za pomoč. In hvala Bogu, nabirko *Nedelje Karitas* so oddale vse naše župnije."

M.

NOVEMU KATASTRU NAPROTI (1)

DAMJAN HLEDE

V petek, 27. februarja, je ministrski svet dokončno odobril dva pravilnika (o katerih gl. že Novi glas, 22. januarja 1998), ki določata postopek in merila za revizijo italijanskega katastra, enega za kataster stavb in drugega za kataster kmetijskih stavb. Novo vrednotenje nepremičninskih enot in z njo povezano obdavčenje bo stopilo v veljavo šele s 1. januarjem leta 2000, že v naslednjih tednih pa se bodo, takoj po objavi pravilnikov v italijanskem Uradnem listu, pričele dejavnosti, s katerimi bo opravljena globalna revizija sedanjega katastrskega sistema.

Takoj je treba povedati, da je s temi predpisi v zvezi s katastrom povezan še drug zakon, ki pa je še *in fieri*: gre za zakon o upravnih decentralizaciji (v izvedbi zakona Bassanini), katerega osnutek uvaja pristojnost občin na področju upravljanja katastrskih aktov ter za revizijo vrednotenja in klasiranja nepremičninskih enot. Poleg tega so novosti povezane z odlokom finančnega ministra št. 29 z dne 2. januarja 1998, ki je uvedel novi "kataster stavb" namesto starega "novega gradbenega urbanega katastra".

Po prvem od dveh zgoraj omenjenih pravilnikov bodo morale občine v devetih mesecih (tako so, na pobudo občin samih, podaljšali začetni šestmesečni rok) poskrbeti za revizijo katastrskih con (*zone censuarie*), ki bodo lahko zavzele celo občinsko ozemlje ali njegove posamezne dele, lahko pa tudi ozemlje več občin skupaj. Občine bodo morale nato razdeliti občinski teritorij na t.i. *mikrocone*, omejene urbane predele, ki naj bi bili čim bolj homogeni z družbeno-ekonomskega, zgodovinskega, okoliškega, urbanističnega in infrastrukturnega vidika. Razdelitev bo moral odobriti občinski svet.

Novost, ki v zadnjih tednih najbolj buri javnomnenjske duhove, pa je sprememba načina določanja katastrske površine: ne več po številu prostorov (*vani*), ampak po metrih na kvadrat. V merjenju površine bo treba upoštevati tudi prostor, ki ga zavzemajo do 50 cm široki notranji in zunanji zidovi. Tako izračunani meritvi glavnih prostorov in tistih, ki so z njimi neposredno povezani (kopalnice, vhodi, hodniki, skladišča ipd.), bo treba dodati še razne odstotne mere (50 ali 25% z ozirom na to, če komunicirajo ali ne z glavnimi sobami) prostorov, ki so samo posredno povezani z glavnimi (podstrešja in kleti) ter z različnimi odstotnimi merami balkonov in teras.

Upravičenim ugovorom, češ da bodo na tak način obdavčeni tudi hišni zidovi, kar naj bi povzročilo 15-20 odstotni povešek davčnih bremen na nepremičnine, je minister Visco zoperstavil "obljubo", da bodo v takem primeru poskrbeli za znižanje davčnih alikvot, kar pa si je, s strani občin, težko predstavljati.

DALJE

ŠE O OLAJŠAVAH ZA GRADBENA POPRAVILA

Dva meseca in pol sta že minila od objave zakona št. 449/97, povezanega s finančnim manevrom za leto 1998, ki je uvedel možnost odbitka od davka na dohodke 41% stroškov za gradbena popravila (gl. Novi glas, 29. januarja '98), odgovarjajoči predpisi pa v bistvu še sedaj niso uporabljeni. Najprej je bilo treba čakati na izvajalni pravilnik, ki so ga pristojni ministri podpisali 18. februarja, do danes pa ni še bil objavljen v uradnem listu in torej ni še stopil v veljavo.

Datum, ko bo ta pravilnik stopil v veljavo, je relevanten zato, ker bo s tistim dnem začel teči rok štiridesetih dni, v teku katerega bodo morali tisti, ki so z gradbenimi deli začeli že pred tem vstopom v veljavo, odposlati predpisano dokumentacijo, da bodo lahko koristili davčne olajšave. Izrecno je namreč predvideno, da jih bodo lahko koristili tudi tisti, ki so začeli gradbena dela že pred 1. 1998, katerih stroški pa so bili ali bodo obračunani

in poravnani (izključno s sistemom bančne akreditacije - *bonifico bancario*) v tem in v naslednjem letu. Treba je pripomniti, da bo omenjeni pravilnik stopil v veljavo petnajst dni po objavi v uradnem listu in torej šele takrat bo začel teči štiridesetdnevni rok (razen če bodo v zadnjem trenutku dodali pravilniko normo, s katero bodo določili izjemo navadni petnajstdnevni *vacatio legis*). Kdor bo z deli začel po vstopu v veljavo omenjenega pravilnika, pa bo moral predpisano dokumentacijo odposlati pred začetkom gradbenih del.

Ministrstvo je že pripravilo tudi zelo obsežno okrožnico (št. 57/E z dne 24. februarja 1998), v kateri so podrobno opisani in obrazloženi pogoji in obveznosti, ki so povezani s koriščenjem olajšav. Z njo je bil objavljen tudi *fac-simile* prošnje, ki jo bo treba poslati ozemeljsko pristojnemu davčnemu uradu (za deželo F-Jk je pristojen urad v Benetkah).

DH

SDGZ POZIVA ČLANE K UDELEŽBI

OBČNI ZBOR CONGAFI ZA TRGOVINO

Slovensko deželno gospodarsko združenje obvešča, da bo v ponedeljek, 16. t.m., ob 15.30 v veliki dvorani tržaške trgovinske zbornice na Borznem trgu jubiljeni občni zbor Konzorcija za jamstvo posojil v trgovini CONGAFI. Slovenska stanovska organizacija je bila pred 25 leti med ustanovnimi pobudniki tega organa, zato bodo tudi njeni predstavniki obeležili pomembno proslavo. Konzorcij, ki povezuje okrog 1000 krajevnih operaterjev, je v vseh teh letih rešil marsikaterega trgovca ali gostinca iz zagate zaradi pomanjkanja likvidnosti ali ob večjih investicijah, posodobitvah ipd.

Vendar bo občni zbor CONGAFI imel tudi izrazito delovni del: odobritev poslovanja in volitve novega vodstva. Združenje poziva vse včlanjene in druge gostince, trgovce in mednarodne operaterje, ki so obenem člani CONGAFI, da se udeležijo občnega zbora oziroma da prinesejo poverilnico na SDGZ, saj si bo slovenska organizacija prizadevala za izvolitev svojega kandidata v vodstvo konzorcija.

Doslej je bil slovenski predstavnik le v izvršnem odboru CONGAFI (trenutno tajnik trgovcev SDGZ Egon Meden), zelo pomembno pa bi bilo pridobiti zastopnika tudi v vodstvu organa, ki ga od vedno neposredno upravljajo sami trgovci, člani CONGAFI. Organizacijsko tajništvo SDGZ, ki sprejema poverilnice do ponedeljka dopoldne, je na razpolago za dodatna pojasnila na sedežu v ul. Cicerone 8 ali po telefonu (št. 362949).

OBVESTILO

TRGOVINSKA ZBORNICA IZ GORICE organizira za operaterje zunanje trgovine obisk gospodarskih operaterjev iz Kaposvara na Madžarskem dne 8. maja tega leta. Vsi zainteresirani člani SGZ-ja naj čimprej pokličejo Trgovinsko zbornico Gorica na telefonsko številko 384111 (dr. Cristina Cristofoli) ali na združenje (tel. 537386).

KNJIŽNE NOVOSTI

ŠAHOVSKI PRIROČNIK

GABRIJEL DEVETAK

Konec lanskega leta je EG-MONT d.o.o. v sodelovanju z Založbo Mladinska knjiga iz Ljubljane izdal in založil knjigo v obliki priročnika za šah, ki jo je napisal svetovni prvak Anatolij Karpov. Le-ta bo zanimiva za mlajše in starejše bralce, saj jo je ilustriral Disney, kar prispeva ne samo k ličnosti priročnika, ampak tudi k pristopu za učenje šaha. Zlasti otroci bodo s pomočjo tega priročnika in prikupnih Disneyevih junakov

BREZCARINSKE PRODAJALNE NA MEDNARODNIH MEJNIH PREHODIH ZA ZDAJ OSTANEJO

MARJAN DROBEŽ

Brezcarinske prodajalne v Sloveniji prinašajo podjetjem znaten promet in dohodek, slovenski državi pa veliko davkov in drugih dajatev, zaradi česar se jim najbrž ne bodo zlepa odpovedali. O obstoju takih trgovin na mednarodnih mejnih prehodih oz. njihovi ukinitvi je prišlo do nesoglasij med pogajalci iz Slovenije in predstavniki Evropske komisije.

Zaplet je nastal zaradi različnega tolmačenja skupne izjave k 94. členu pridružitvenega sporazuma med Slovenijo in EZ. Slovenija se

je z njo obvezala, da bo od 1. julija letos dalje spoštovala priporočilo Svetovne carinske organizacije iz leta 1960, da je brezcarinska prodaja dovoljena samo na mednarodnih letališčih in v pristaniščih. To priporočilo si Slovenija razlaga tako, da ne namerava odpirati novih prostocarinskih trgovin na cestnih mejnih prehodih, da pa bo že obstoječe prodajalne zaprla šele, ko postane članica EZ. V EZ pa zatrjujejo, da bi bilo treba prostocarinske prodajalne na cestnih mednarodnih mejnih prehodih v Sloveniji zapreti do 1. julija letos.

V Sloveniji je neuradno slišati, da ukinitvev prostocarinskih prodajaln zahtevajo predvsem v Avstriji in domnevno tudi v Italiji. O nadaljnji usodi brezcarinskih prodajaln se bodo predstavniki Slovenije in Evropske komisije sicer še pogajali, toda nesoglasja s tem naj bi se povečala v drugi polovici letošnjega leta, ko bo Avstrija prevzela vlogo predsedujočega v EZ.

Od nekdanj 48 brezcarinskih prodajaln jih je v Sloveniji zdaj že 46 in so v lasti petnajstih podjetij. Promet v njih je lansko leto dosegel 125 milijonov dolarjev, kar je več kot 10% celotnega deviznega iztržka od turizma. Po nekaterih podatkih so tudi lani več kot dve tretjini vsega prometa ustvarile prodajalne podjetja Kompas Mejni turistični servis, ki je lastnik polovice brezcarinskih prodajaln v Sloveniji.

ZAŠČITA NARAVNEGA OKOLJA MED PRVIMI SKRBM

NA SOČI KMALU DVE NOVI HIDROELEKTRARNI

Soške elektrarne, podjetje, ki je del slovenskega elektrogospodarstva, izvajajo pomemben načrt za povečanje proizvodnje električne energije na reki Soči. Po položitvi temeljnega kamna v lanskem letu bodo na začetku aprila pričeli z gradnjo novih hidroelektrarn, in sicer t.i. Doblar II. in Plave II. Gre za dve vzporedni elektrarni, ki ju bodo zgradili poleg sedanjih hidroelektrarn Doblar in Plave, ki sta bili zgrajeni v letih 1939 in 1940 ter doslej še nista bili obnovljeni.

Z naložbo, vredno okoli 20 milijard tolarjev, ki jo bodo dokončali do leta 2001, bodo moč omenjenih elektrarn na spodnjem toku reke Soče povečali s 45 na 105 megavov. Proizvodnja elektrike bo tako narasla s sedanjih 240 na 350 milijonov kilovatnih ur na leto. To bo zelo kvalitetna, t.i. vršna energija, ki jo v omrežje pošiljajo v najbolj kritičnih razmerah, ko se proizvodnja iz drugih virov zmanjšuje.

Sredstva za zgraditev obeh hidroelektrarn so zagotovili zlasti iz dveh posojil. Po jamstvu države za posojila iz tuje sta banki Creditanstalt AG z Dunaja in Bayerische Landesbank Girozentrale iz Münchna odobrili posojila v znesku 107 milijonov nemških mark. Posojilo je eno izmed najbolj ugodnih, kar jih je Slovenija doslej dobila za svoje razvojne programe na raznih področjih. S pogodbo med omenjenima bankama in Soškimi elektrarnami sta določena štiriletni moratorij za odplačevanje in desetletno obdobje za vračanje posojila. Na slovesnosti ob podpisu pogodbe v dvorcu Zemono je direktor Soških elektrarn Valentin Golob časnikarjem dejal, da kredita s tako ugodnimi pogoji ni mogla zagotoviti oz. ponuditi nobena slovenska banka.

Pripravljalna dela za obe hidroelektrarni na Soči končujejo, tako da se bo gradnja lahko

pričela najpozneje v začetku aprila. Poudariti gre, da bodo pri tem izkoristili že obstoječe objekte in infrastrukturo sedanjih hidrocentral Doblar in Plave. Od pregrad na Mostu na Soči in Ajbi bodo do novih elektrarn zgradili dva predora in sicer po trasi, ki bo vzporedna z obstoječima predoroma. Večina novih objektov bo pod zemljo. Sočasno z gradnjo novih objektov bodo opravili tudi obnovo agregatov in objektov starih hidroelektrarn, s čimer bodo podaljšali njihovo življenjsko dobo.

Z natečajem za oddajo gradbenih del so določili, da bodo gradnjo novih hidroelektrarn izvajala razna podjetja iz Slovenije, Italije in Avstrije. Nosilec skupine podjetij bo Delniška družba Primorje iz Ajdovščine, ki bo sodelovala s podjetjem Slovenija ceste iz Ljubljane, italijanskima podjetjema SELI in Monti ter z avstrijskim podjetjem Jäger. Soške elektrarne kot investitor nove gradnje doslej še niso izbrale najugodnejšega ponudnika med proizvajalci generatorske, turbinske in hidromehanske opreme. Teh je kar enajst, poleg šestih slovenskih trije avstrijski ter po en italijanski in finski.

Ob tem velja opozoriti, da je reka Soča zaščiten kot naravni spomenik, zaradi česar bodo med gradnjo zelo pozorni tudi na ekološke vidike tega posega v naravo. Dodati je, da v prihodnje ne bodo več dovoljevali novih gradenj hidroenergetskih ali drugih objektov ob Soči. Morda bodo dopuščali le gradnjo majhnih elektrarn z omejenimi zmogljivostmi, vendar to le ob drugih rekah (npr. Idrijci), ki se izlivajo v reko Sočo.

M.

osvojili osnove šaha in tudi bolj zapletene šahovske skrivnosti. Znano je, da se nam s šahiranjem krepi um.

Poleg krajšega zgodovinskega pregleda in opisov šahovnice ter figur nam je avtor v živo predstavil številne šahovske igre, promocijo posameznih figur, pravila igre, številne pasti, s katerimi se lahko srečujemo pri šahiranju, ter nekaj slavnih partij. Ob koncu knjige imamo še slovarček izrazov in pojasnil za šahiranje.

Dandanes lahko dva igralca iz povsem različnih koncev sveta igrata šah prek interneta. Na trgu lahko najdemo tudi posebne računalniške, ki so specializirani v šahovski igri. Trg je preplavljen s programi na disketah, CD-romih, žepnih knjigah o igri šaha za vse stopnje, želje in denarnice.

S priročnikom mojstra Karpova bodo bolje spoznali šahiranje tudi številni podjetniki in obrtniki, ki jih ta igra veseli, predvsem pa tisti, ki še nimajo dovolj znanja na tem področju.

POGOVOR / MARIO ŠUŠTERŠIČ (2.)

"ZA NAŠE DELOVANJE PREJEMAMO PREMALO"

ERIK DOLHAR

Nadaljujemo pogovor, ki smo ga imeli s podpredsednikom Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, glede sestankov, ki jih ima Združenje zadnje čase vse pogosteje v slovenski prestolnici.

"Vsak teden imamo v Ljubljani razgovore v imenu treh športnih organizacij: Slovencev v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Želimo predvsem, da bi se naše športne organizacije uveljavile tudi v matični domovini. Doslej nam je to uspelo z Olimpijskim komitejem Slovenije (OKS), v katerega smo bili sprejeti kot enakopravni člani. Nekateri izmed nas so bili že vključeni v razne odbore. Naš predsednik Kufersin je član mednarodnega odbora, jaz pa odbora za tisk. Ko pa so naša srečanja prešla na "politično" raven, smo naleteli na določene ovire. V zakonu za šport smo omenjeni kot zamejci. To pomeni, da tudi Slovenija priznava naše delo in smo vključeni v ta zakon. Če bo prišlo slučajno do delitve kakih finančnih sredstev, jih bomo tudi mi deležni. Ta zakon predvideva ustanovitev t.i. "Fundacije"; to je telo, ki bo prejelo denar od loterije Slovenije, 3 x 3, itd. in bo potem, nekako kot Totocalcio v Italiji, razdelilo del denarja športnikom v Sloveniji. Tu smo želeli biti prisotni. Bili smo dejansko tudi vključeni, kar naenkrat pa smo zvedeli, da nas je Državni zbor R. Slovenije na svoji 19. redni seji januarja letos zbrisal iz te Fundacije. Odločili so pač, če lahko tako rečem, da nismo imeli "vseh papirjev v redu", da bi bili vključeni v Fundacijo. Seveda smo protestirali. Bili smo v parlamentu in šli do pristojnega predsednika komisije za nadzor lastninskega preoblikovanja in privatizacije Izidorja Rejca. Dal nam je svojo besedo, da bomo vključeni v Fundacijo, večina pa je glasovala proti.

Katere korake pa boste še napravili?

Po teh sestankih, ki smo jih imeli v teh treh tednih, čakamo na odgovor slovenske vlade, smo pa že pripravljani, da bomo

medtem obiskali vse politične skupine. Želimo se jim predstaviti, da spoznajo naše delovanje. Zato tudi vsem damo svoje programe dela in tudi svoj Almanah, ki ga je napisal Branko Lakovič. Prav ta knjiga je izredno koristno gradivo za naše obiske, saj v njej lahko dobijo vse podatke in dokaz, da res znamo delati in da je taka organizacija tako pri nas kot pri Korošcih, čeprav nimajo toliko društev kot mi, dobro osnovana. O naslednjih korakih zaenkrat bi raje ne govoril. Povem pa lahko, da bomo šli do konca. Ponavljam, ne zaradi denarja. Leta in leta smo bili vajeni delati v takih razmerah, da nam je denar služil le za nujno potrebne stvari, za vpise v razne zveze, tekmovanja itd. Znamo delati. Vedno trdimo, da smo amaterji, nismo profesionalci, nismo plačani, zato bomo še naprej živeli. Vendar pa želimo imeti podporo matične domovine.

Doslej je bil šport deležen 10% vseh sredstev, namenjenih zamejstvu. Zdi se, da niti to sedaj ni več dovolj...

To ni dovolj. Smo pa spet pri istem: s tem, da nas bodo vsi spoznali, bomo morda prihodnje leto vendar deležni večje podpore oz. se bodo v Ljubljani odločili drugače. Jasno je, da za naše delovanje dobimo premalo. To pa zato, ker doberšen del slovenskih poslancev premalo pozna življenje v zamejstvu.

V petek, 20. t.m., bo imelo ZSSDI svoj 27. redni občni zbor v Sovodnjah.

ATLETIKA / IZJAVA / CLAUDIA COSLOVICH

NA PRAVI POTI ZA SYDNEY

Bivša Borova atletinja Claudia Coslovich je ubrala pravo pot za nastop na olimpijskih igrah leta 2000 v Sydneyu. Pred kratkim je namreč potrdila svoj državni naslov zimske prvakinje v metu kopja; še važneje pa je, da je z znakom 62,80 m dosegla nov osebni rekord in se približala normi za olimpijske igre, za to

pa bo v njenih nadaljnjih nastopih potrebna konstantnost. "Tako dobrega meta si sploh nisem pričakovala," je izjavila plavalaska s Piščancev. "Računala sem na met okoli 57 ali 58 m. Več ne, saj sem zadnja dva tedna pred to uvodno tekmo sezono trenirala v Trstu, kjer pogoji niso enako dobri kot na pripravah. Toda že med ogrevanjem sem se počutila dobro in uspelo mi je. Za nastop na olimpijskih igrah v Sydneyu moram predvsem doseči konstantnost v metrih, recimo okoli 62 m. To je tudi pogoj za izboljšanje rekordov. Če bom konstantna, tudi met okoli 65 ali 66 m ni nedosegljiv."

SMUČANJE / HERMANN MAIER

DOBITNIK SVETOVNEGA POKALA, DRUGAČE PREPROST ZIDAR

ANNA PUGLIESE

Na zadnjem veleslalomu za svetovni pokal v Južni Koreji je Avstrijec Hermann Maier osvojil tretje mesto, kar mu je bilo dovolj za skupno zmago na lestvici svetovnega pokala.

Mnogi smučarji si želijo tekmovali in se ob tem veseliti v družbi velikih protagonistov conskih tekmovanj. Take sanje nato postanejo vse večje, tako da smučar začne misliti o državnih reprezentanci. Tako je sanjal tudi Avstrijec Hermann Maier, ki se je rodil 7. decembra 1972 v zimskošportnem središču Flachau pod Turami in sedaj živi z očetom Hermannom (vodjo smučarske šole v Flachavu), mamo Gertrud - gospodinjo in 22-letnim bratom

dmingu (čeprav je na drugo tekmo prišel s tako zamudo, da si ni niti ogledal proge). Hermann "požira" nasprotnike, narkar pa zna biti prijazen z vsemi in je na cilju prvi, ki čestita tistemu, ki ga uspe premagati. V Avstriji je seveda že postal pravi zvezdnik. Hermann bo namreč vrnil Avstriji zmago na skupni lestvici svetovnega pokala, ki so jo naši severni sosedji zadnjič osvojili leta 1970 s Schranzem. Postavil je že rekord najuspešnejšega avstrij-

Alexom v bližnji vasi Reitdorf. Pri štirinajstih letih so ga izločili iz mladinske reprezentance, ker je bil prešibak in nediscipliniran. Ko je Hermann zapustil smučarski licej v Schladmingu, je sklenil, da bo prenehal s smučanjem. Nato pa je prevladala ljubezen do športa. Postal je smučarski učitelj, in ko je bilo slabo vreme, je smučal sam in pridno ter požrtvovalno treniral. Hudomušni pravijo, da je Hermann z razkladanjem cementa in opeke pridobil več kilogramov izredno močnih mišic. Nato se je naveličal "navadnega" življenja in se je zopet preizkusil na progah, ki so bile posejane s količki. Uveljavljal se je na majhnih conskih tekmovanjih in se dobro odrezal tudi na državnih tekmah. Ko ga je leta 1996 opazil odgovorni za smučarsko ekipo Salzburške dežele, ga je poslal na tekme evropskega pokala, kjer je takoj zmagal na skupni lestvici. V prvo ekipo je Hermann stopil v sezoni 1996/97, vrsta fizičnih problemov (kitajska gripa in zlom zapestja med smukom v Chamonixu) pa je pogojevala njegove rezultate. Z veliko željo za zmage se je na tekmovanja vrnil v Garmischu, kjer je osvojil eno prvo in eno drugo mesto v superveleslalomu. Tako je nastal fenomen Maier. In letos nima prave konkurence: v veleslalomu v Park Cityju je kar "požrl" nasprotnike, v Beaver Creeku je premočno osvojil veleslalom, v Val d'Isereu je zmagal veleslalom, a je bil zaradi formalnosti pravilnika izključen, ker je dvignil smučko in pokazal znakom izdelovalca v nedovoljenem prostoru v ciljni areni. To je še bolj spodbudilo Maierja, da je dokazal svojo premoč v smuku v Bormiu, na težki proggi s Stelvia. Zmagal je nato veleslalom v Saalbachu in dva superveleslalom v Schla-

skega smučarja v eni sami sezoni: Klammer je v sezoni 1974/75 zmagal osemkrat, medtem ko je Maier letos zmagal že devetkrat. Smučarjev, ki bi zmagali več, je bore malo. V pravo smetano sodijo: Killy, Zurbriggen, Tomba, Stenmark in Girardelli. Toda Herman še ni nehal presenečati in želi postaviti nove in še bolj navdušujoče rekorde!

Postavili smo mu tri neobičajna vprašanja.

Kateri je najbolj zabavni dogodek, ki se Ti je pripetil med letošnjo sezono?

Letos sem napravil veliko napak: snel sem smučič pred rdečo črto, startal sem brez startne številke, prišel sem z zamudo na ogled ene proge in na letališče. Ti dogodki so lahko zabavni za publiko, zame pa ne. Najbolj simpatičen dogodek je bila zame zmaga v smuku v Bormiu: smučal sem odlično, to je zame zabava!

Kdo je najbolj zabavna osebnost svetovnega pokala?

Nedvomno to nisem jaz.

Katera je največja neumnost, ki si jo napravil v svojem življenju?

Naredil sem veliko neumnosti, predvsem ko sem hodil v šolo.

(PREV. E. DOLHAR)

KOŠARKA / UNION OLIMPIJA

KONEC EVROPSKIH SANJ

S povratno tekmo osmine finala evropske lige je bilo v četrtek, 5. t.m., v Ljubljani konec letošnjih evropskih sanj ljubljanske Union Olimpije. Zmajčki so namreč povsem zasluzeno tudi drugič izgubili proti treviškemu Benettonu, in sicer še z večjo razliko kot na gostovanju v Trevisu, ko so bili poraženi za dve pičli točki, v Ljubljani pa za devet.

Kaj pa je o tekmi in letošnji evropski izkušnji povedal Olimpijin trener Zmago Sagadin (na sliki)? "Prav žal mi je, da se nisimo poslovlili z zmago na domačem parketu. Povedati moram, da nam je tokrat "malo zmanjkalo": enostavno nismo imeli razpoložljivih igralcev. Mc Donald je igral rahlo poškodovan, saj ga boli koleno, tako da ni mogel dati vsega od sebe. Brez njega pa danes prave Olimpije ni. Kakorkoli že, borili smo se do konca, nismo se predali kljub izredno slabemu prvemu polčasu. Morda smo imeli včasih priložnost, da jih ujamemo, to pa je bilo tudi vse, kar smo v tem trenutku sposobni dati. Svojim igralcem lahko samo čestitam za izredno evropsko sezono: uvrstitev v šestnajstertico najboljših košarkarskih klubov v Evropi je bil naš *de luxe* cilj. Zadovoljen sem in mislim, da so zadovoljni tudi navijači, ki se zavedajo, da ne moremo vedno zmagati, in da že rezultat, ki smo ga dosegli, je za nas izreden."

Težko je govoriti o sojenju, tokrat pa je bilo že na prvem srečanju v Trevisu očitno, da

slovenski prvak enostavno ne sme izločiti italijanskega...

Benettonova tujca, Srb Rebrača in temnopolti Američan Williams, sta s tega vidika povsem zaščitena. Onadva delata prekrške, tako da se zgodi, tam je vpliv. Kapitala pa ni v Sloveniji, je v Italiji oz. na Zahodu. Klubi, ki razpolagajo z velikimi vsotami denarja, tako tudi *kreirajo* vse skupaj. Mi pa smo le velika smet oz. ovira vsem. Zato mi je prav žal, da danes nisimo zmagali. Tako bi jim vsaj nekoliko otežili nalogo na tretji tekmi v Trevisu.

Najspomnimo, da so si slovenski prvaki ljubljanske Union Olimpije z uvrstitvijo v šestnajstertico najboljših peterk v Evropi že prislužili pravico do igranja v Evropski ligi tudi v prihodnji sezoni.

ED

DOMAČA KOŠARKA

RAZIGRANI JADRANOVCI

FOTO KROMA

V soboto, 7. t.m., je naša združena ekipa Jadrana NTKB na domačem parketu Doma pristaniških delavcev pri Brišičkih navdušila številno občinstvo s privlačno igro in gladko zmago (96-80) proti sicer šibki peterki iz kraja Caorle, pri kateri je borbenemu Marku Hmeljaku uspelo povsem onemogočiti njihovega najboljšega "ostrostrelica" Tesa. Jadrancovi so tako sedem kol pred koncem prvenstva v polnem teku za osvojitve enega od prvih petih mest na lestvici, ki vodijo v končnico za napredovanje v B2 ligo. Čeprav so vsi Jadrancovi tokrat zaigrali dobro, bi poleg že omenjenega Hmeljaka v obrambi postavili še izredno razpoložljive treh "modrih bojevnikov": zamejski Marko Tušek - center Štefan Samec je bil za nasprotnike neustavljiv pod košema, z meti od daleč in slalomskimi prodori pa sta se izkazala bek David Pregarc in *playmaker* Dean Oberdan (na sliki). Prav do Deana smo se najprej obrnili za komentar tekme: "V primerjavi z drugimi domačimi tekmami smo tokrat začeli zelo dobro. Menim, da je bila tekma zelo prijetna tudi za številno publiko, ki je bila danes prisotna tu v Domu pristaniških delavcev. Zdi se, da smo se skoraj vsi igralci razigrali. Tu mislim zlasti na Samca, ki je zadel več kot 30 točk, poleg njega pa je več igralcev doseglo nad 10 točk. Lahko rečem, da je bila to lepa in mirna tekma."

Če bi sedaj iskali "dlako v jajcu", bi lahko trdili, da ste v prvem polčasu vseeno nekoliko popustili v obrambi, saj so nasprotniki s preveliko labkoto naredili preveč košev...

Ja, oni so pač ekipa, ki dejansko igra samo v napadu, medtem ko ti v obrambi puščajo precej prosto pot do koša. Tako se je že prvi polčas zaključil z visokim izidom 50-43. V drugem polčasu smo strnili svoje vrste v obrambi, razlika v točkah se je stalno večala, zadnji del tekme pa je bil tako miren, da so igrali tudi kadeti in mladinci. Skratka, bilo je lepo!

ED

OSTALI SOBOTNI IZIDI

C2 LIGA: DOM AGOREST ROY - Palmanova 73 - 83

D: Sangiorgina - BOR RADENSKA 67-82, Isontina - KONTTOVEL 66-62 (po podaljškju), Romans - CIBIONA PREF. MARSICH 67-74

PROMOCIJSKO PRV.: Magic basket - BREG 74-68

DALJENA STR. 16

15

ČETRTEK
12. MARCA
1998

MOTOCIKLIZEM OBČNI ZBOR PRIMOTOR KLUBA

KREPITEV DRUŽABNOSTI MED LJUBITELJI "ŽELEZNIH KONJICKOV"

ERIK DOLHAR

FOTO KROMA

V Bregu deluje naše edino društvo, ki se ukvarja z motociklizmom - Primotor klub. Kakih 50 članov se je tudi letos zbralo v Borštu na rednem občnem zboru. **Predsednik društva Andrej Kosmač (na mali sliki)** je v svojem poročilu orisal uspešno delovanje kluba v minulem letu, s posebnim poudarkom na prvem **motoshodu**, ki ga je Primotor priredil v **Boljuncu (na sliki)**. Omenjeni so bili seveda tudi številni izleti, ki krepijo družabnost med ljubitelji "železnih konjickov", med katerimi izstopa potovanje na otok Man. Primotor že več let skrbi tudi za motorno službo na mednarodni amaterski kolesarski dirki lonjerske Adrije za Trofejo ZSSDI. Glede tekmovalnega

značaja društva se je predsednik Kosmač pohvalno izrekel o nastopanju Deana Sancina v razredu 125 SP na prevenstvu Alpe - Jadran.

Med načrte za novo sezono v prvi vrsti spada ponovna organizacija motoshoda, ki bo letos 14. junija na Krmenki.

Na koncu so bile še volitve. Člani so si tako porazdelili funkcije: predsednik Andrej Kosmač, podpredsednik Renzo Počkar, tajnica Viviana Jerkog, blagajnik Livio Colarig, odborniki Paolo Bloccari, Savina Cosina, Tamara Grdina, Igor Pertot, Livio Sancin, Italo Stolli, Mitja Zahar. Nadzorni odbor: Edvin Gregori, Dean Starec, Edvin Žerjal.

AMATERSKI NOGOMET

PRIZNANJE ZA SILVESTRA KORENA

Posebna komisija pri italijanski nogometni ligi za amaterje je v naši deželi podelila priznanja zaslužnim nogometnim delavcem. Med odlikovanci je tudi Bregov odbornik in odgovorni za nogomet Silvester Koren. Priznanja bodo podelili v soboto, 21. t.m., ob 10. uri v hotelu Sheraton. Prisoten bo tudi predsednik italijanske nogometne zveze Nizzola. Gre za veliko priznanje, tako za Korena kot za Breg in za ves naš šport.

NEDELJSKI IZIDI 23. KOLA

PROMOCIJSKA LIGA: Ponziana - JUVENTINA 3-2, ZARJA/GAJA 97 - PRIMORJE 0-1 (na sliki Kroma)

1. AMATERSKA LIGA: Staranzano - SOVODNJE 1 - 0, Opicina - VESNA 1 - 0

2. A.L.: Sagrado - PRIMO-REC 0-6, MLADOST - Villesse 1-0, Villanova - BREG 2-1

3. AL: KRAS - ZARJA/GAJA B 2 - 0, BREG B - Pieris B 2-2

NAMIZNI TENIS

ŽENSKE: A1 LIGA: Cocaglio - KRAS GENERALI 5-4
A2: Recoaro - KRAS 5-4

ODBOJKA INTERVJU Z BREDO ČOK

TESNA PORAZA SLOGE

formi. Upam, da bo šlo tako naprej in da se bomo rešile, kar si po mojem zaslužimo.

Je po Tvojem mnenju temu preporodu botrovala tudi zamenjava trenerja?

Po mojem se je takrat nekaj spremenilo. Sami rezultati potrjujejo, da je tako. Ne bi vedela, kaj mislijo moje soigralke. Po mojem igramo veliko bolj

sproščeno, nismo tako živčne in zato nam tudi uspe zaigrati dobro skozi ves potek tekme.

ED

SOBOTNI IZIDI

MOŠKI: B1 LIGA: VAL GORIZIANA KMEČKA BANKA-Concesio 3-0

B2: San Miguel - SLOGA KOIMPEX 3 - 2

C: BOR - Faedis 0-3, Mossa - OLYMPIA AGRARIA TERPIN 1-3, SOČA UNITECNO - Finvolley 3-0

D: Torriana-NAŠ PRAPOR 3-0, Altura-VAL KOIMPEX 3-1

ŽENSKE: B2: SLOGA KOIMPEX NTKB-Vignola 2-3

C: OLYMPIA KM.BANKA-BMeters 3-1, Alimentaria-VAL IMSA BCC 0-3

D: BOR FRIULEXPORT - Virtus 0-3, Morarese - SLOGA SAVA 1-3

SMUČANJE

KRIŽMANČIČ IN SIBILLA NA DRŽ. PRVENSTVU
Člana Smučarskega kluba Devin Matej Križmančič in Alessio Sibilla sta se na nedeljski deželni tekmi na Piancavallu uvrstila v najboljšo sedmerico svoje kategorije (naraščajnikov oz. miškov) in se tako uvrstila na državni finale Trofeje Ostržek, ki bo 23., 24. in 25. t.m., na Abetoneju pri Pistoji.

ŠAH

JAN BEDNARIK POSTAL MOJSTER

22-letni Goričan Jan Bednarik je v Novi Gorici dosegel naslov šahovskega mojstra. Bednarik tako nadaljuje tradicijo velikih zamejskih šahovskih mojstrov, z Lakovičem in Filipovičem na čelu. Ob tej priložnosti mu seveda naše uredništvo iskreno čestita.

Primorje v Ajdovščini izdatno sodeluje tudi pri gradnji avtocest v Sloveniji

Primorje v Ajdovščini je bilo že doslej znano, uspešno in vplivno splošno gradbeno podjetje, ki je v več kot petdesetih letih svojega obstoja izvedlo mnoge gradnje - v strokovnem besednjaku jih imenujejo nizke in visoke gradnje - po vsej Sloveniji, na območjih nekdanje Jugoslavije, pa tudi v Iraku in v drugih tujih državah. Prestiž, ugled in trdnost omenjene organizacije pa so se še povečali zato, ker je Primorje končalo lastninsko preoblikovanje, s katerim so tudi pri njih odpravili t.i. družbeno lastnino. S tem je bil mogoč nastanek delniške družbe, ki ima znane lastnike. Postopki in opravila za lastninjenje so trajali več let, bili so zelo zapleteni in težavni, saj je bilo treba, denimo, določiti tudi status več kot 600 parcel v vsej Sloveniji, na skupni površini več kot milijon kvadratnih metrov. Pri tem so dosegli tudi sporazum z nekdanjimi razlaščenci, torej pravimi lastniki, ki so svoje premoženje v postopkih denacionalizacije dobili vrnjeno. Upravičencem je Primorje priznalo odškodnine, ki jih bo Delniška družba odplačevala po obrokih.

V Primorju je bilo v preteklosti zaposlenih okoli 2.000 delavcev, zdaj

pa jih je še kakih 1.400, vendar je Družba opremljena z novimi stroji, vozili oziroma s sodobno mehanizacijo, ki so jo kupili predvsem v ZDA in Nemčiji. Spričo take opremljenosti in strokovnih izkušenj lahko sprejmejo in uspešno opravijo tudi najtežja oz. najbolj zahtevna dela. Predsednik uprave in generalni direktor Delniške družbe Primorje, dipl. ing. Dušan Črnigoj, je za naš časnik povedal, da so delavci Primorja zgradili okrog 30% vseh avtocest v Sloveniji, ki so bile predvidene v doslej veljavnem državnem programu. Pričakujejo pa tudi nova naročila v okviru spremenjenega programa gradnje avtocest. Poleg gradnje avtocestnega odseka od naselja Selo do Vipave v Vipavski dolini pričakujejo ustrezen delež tudi pri gradnji zelo zahtevnega odseka avtoceste na trasi Razdrto (Rebernice) - Vipava. (M.)

VIADUKT RIBNIK, KI GA PRIMORJE GRADI POD VIPAVSKIM KRIŽEM, JE VSAKIH 14 DNI DALJŠI ZA EN TAKT, TO JE ZA 37,5 METROV.

primorje
ajdovščina